

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

SİVAS ZİYABEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ 6728
NUMARALI ŞİİR MECMUASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin MUHİT KİP

KOCAELİ 2022

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

SİVAS ZİYABEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ 6728
NUMARALI ŞİİR MECMUASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin MUHİT KİP

Danışman: Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR
İkinci Danışman: Öğr. Gör. Dr. Özlem GÜNGÖR

KOCAELİ 2022

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

SİVAS ZİYABEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ 6728
NUMARALI ŞİİR MECMUASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Yasemin MUHİT KİP

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 29.06.2022/19

KOCAELİ 2022

ÖN SÖZ

Mecmualar, kaleme alındığı dönemin edebî zevkini, estetik anlayışını günümüze aktaran önemli eserlerdir. Klâsik Türk şiiri içerisinde yalnızca edebî bir zevki ortaya çıkaran seçki olmasının dışında topluma, yaşayış tarzına dair bilgi aktarımını üstlenmek gibi önemli bir görevi de bünyesinde barındırır. Bu nedenle mecmualar, üzerinde titizlikle çalışılması gereken bir araştırma konusudur.

Bizim çalışmamıza konu olan Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi'nde 6728 numarada *Mecmua-i Eşar* adıyla kayıtlı şiir mecmuası da bir yandan yazıldığı dönemin edebî zevkine ışık tutarken diğer yandan da içerisinde barındırdığı çeşitli notlar, ilaç tarifleri ve arzuhâl nüshası ile o dönemin yaşayış tarzı hakkında bize bilgiler sunmaktadır. Kütüphane kataloğunda eserin yazarı Muhammed b. Ali olarak kaydedilmiş olsa da mecmuanın 2a numaralı sayfasında mürettibin kendi el yazısıyla yazmış olduğu anlaşılan “*El‘abdülfakîr Elhakîr Muhammed ‘Âsî İbnülhâcî ‘Ali Efendi*” ibaresinden hareketle mürettibinin Muhammed Âsî isimli kişi olduğu anlaşılmaktadır. 39 varaktan müteşekkil olan eserde Necâtî, Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî, Hayretî, Emrî, Nâilî, Taşlıcalı Yahyâ gibi döneminin büyük şairlerinin beyitlerine yer verilmiştir.

Çalışmamız Giriş, Birinci Bölüm, İkinci Bölüm ve Üçüncü Bölüm başlıklarıyla dört ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmamızın “Giriş” bölümünde kısaca mecmuadan ve bu alandaki akademik çalışmaların öneminden bahsedilmiştir. “Birinci Bölüm”de ise mecmuanın tanımı yapılarak edebiyatımız içindeki önemi üzerinde durulmuştur. Ardından mecmualarla ilgili yapılan tasnifler maddeler halinde sıralanmış ve Türk edebiyatında büyük öneme sahip nazire mecmuaları hakkında bilgi verilerek belli başlı nazire mecmuaları kısaca tanıtılmıştır. Karışık şiir mecmualarından da bahsedilerek bu bölüm sonlandırılmıştır.

Çalışmamızın “İkinci Bölümü”nde çalışmamıza konu olan *Mecmua-i Eşar* isimli eserin tanıtımı yapılmış ve fizikî ve muhtevâ özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde yer alan “Mecmuada Dikkat Çeken Bazı Hususlar” başlığı altında; mecmuada yanlış kaydedildiğini düşündüğümüz şiirlere, başlık verilmeden yazılan şiirlerin tespitine, eksik kaydedildiğini düşündüğümüz şiirlere, mevcut divânlarda bulunmayan şiirlere, mecmuaya has bazı durumlara ve kelime ve ek yazımındaki

hatalara yer verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu bölümde, mürettibin kimliği ile ilgili oluşan soru işaretlerine de tarafımızca yanıt aranmaya çalışılmıştır. Son olarak metni kurarken dikkat edilen noktalar belirtilerek bölüm sonlandırılmıştır.

"Üçüncü Bölüm"de transkripsiyonlu metne yer verilmiştir. Çalışmamızın son kısmını oluşturan "Sonuç" bölümünde ise mecmua üzerindeki tespitlerimize ve eser ile ilgili genel kanaatimize yer verilmiştir.

Netice olarak çalışmam esnasında sabrı ve anlayışıyla bana her daim yol gösteren, bilgi birikimi ve tecrübelerini hiçbir öğrencisinden esirgemeyen, destekleyici tavırlarıyla her zaman bana güç veren kıymetli hocam **Doç. Dr. Mehmet Özdemir**'e teşekkürü bir borç bilirim. Tez çalışmam süresince varlığını daima yanı başımda hissettiğim, lisans ve lisansüstü yaşamım boyunca beni çalışmaya sevk eden değerli hocam **Dr. Özlem Güngör**'e; ayrıca çalışmam esnasında desteğini benden esirgemeyen ve bana her daim sabırla yaklaşan değerli eşim **Mücahit Kip**'e; maddi ve manevi destekleriyle bana her zaman umut aşılayan, her zorlukta bana dayanak olan anne ve babama sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Yasemin Muhit Kip

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	VII
KISALTMALAR	VIII
TABLO LİSTESİ.....	IX
ŞEKİL LİSTESİ.....	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUANIN TANIMI VE EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ.....	2
1.1. NAZİRE MECMUALARI.....	4
1.1.1. Mecmuatü'n-Nezâir	4
1.1.2. Câmîü'n-Nezâir	5
1.1.3. Mecmaü'n-Nezâir	5
1.1.4. Pervane Bey Mecmuası	5
1.1.5. Metâliü'n-Nezâir	5
1.2. KARIŞIK ŞİİR MECMUALARI.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. İNCELEME	7
2.1. ZİYABEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ 6728 NUMARALI ŞİİR MECMUASININ NÜSHA TAVSİFİ	7
2.1.1. Mecmuanın Fizikî Özellikleri.....	7
2.1.2. Mecmuada Dikkat Çeken Bazı Hususlar	9
2.1.2.1. Yanlış Kaydedilen Şiirler	9
2.1.2.2. Başlıksız Şiirlerin Tespiti	11

2.1.2.3.	Beyit ya da Mısraları Eksik/Yanlış Olan Őirler	12
2.1.2.4.	Dıvânlarda Bulunmayan Őirler	13
2.1.2.5.	Mecmuaya Múnhasır Durumlar	15
2.1.2.6.	Kelime Yazımındaki Hatalar ve Farklılıklar	17
2.1.3.	Mecmuanın Muhtevâ Özellikleri	19
2.1.3.1.	Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri.....	20
2.1.3.2.	Mecmuada Bulunan Őirlerin Şairlere Göre Dağılımlı.....	21
2.1.3.3.	Mecmuada Kullanılan Vezinler ve Sayıları	24
2.1.4.	Mürettibin Kimliği İle İlgili Hususiyetler	25
2.2.	METNİN KURULUŞUNDA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
3.	TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	28
	SONUÇ.....	123
	KAYNAKÇA	124
	METİN	131
	ÖZ GEÇMİŞ.....	172

ÖZET

Mecmualar, edebiyat dünyası için oldukça nadide parçalardır. Döneminde yaşamış olan şairlerin şiirlerini bir araya getirerek bir seçki oluşturan derleyiciler, dönemin edebî zevkini gözler önüne serer. Bununla birlikte daha önce adı duyulmamış, eserinden söz edilmemiş şairlerin varlığına da şahitlik eder. Böylece bu şairlerin ilim alemine tanıtılmasında da öncülük eder.

Bu çalışma esnasında öncelikle mecmuaların genel özelliklerinden bahsedilip ardından Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi 6728 numarada kayıtlı olan şiir mecmuasının incelemesi yapılmıştır. Var olan dîvânlarda bulunmayan şiirlerin tespiti yapılarak inceleme kısmına eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Klâsik Türk Edebiyatı, mecmua, şiir mecmuaları, Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi.*

ABSTRACT

Journals are very rare pieces for the whole world. Compilers, who create a selection by bringing together the poems of poets who lived in their period, reveal the literary taste of the period. In the meantime, it also witnesses the existence of poets whose names have not been heard before and whose works have not been mentioned. Thus, it leads the way in the introduction of these poets to the world of education.

During this study, at first, the general features of the journals were mentioned and then the poetry journal registered at Sivas Ziyabey Manuscript Library number 6728 was examined. The poems that had not been found in the existing divans were determined and added to the analysis section.

Keywords: *Classical Turkish Literature, Journal, Poem Journals, Sivas Ziyabey Manuscript Library.*

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	A, a, E, e, ' ,	ث	Ş, ş
آ	Ā, ā, A, a	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ṣ, ṣ	ع	'
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	H, h	ك	K, k, G, g, ħ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v, Ū, ū
ژ	J, j	ه	H, h, a, e
س	S, s	ی	Y, y, Ī, ī, Ī, ī

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Haz.	: Hazırlayan
No.	: Numara
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
Yay.	: Yayını / Yayınları

TABLO LİSTESİ

Tablo.1: Şiirlerin Şairlere Göre Dağılımı.....21

Tablo.2: Kullanılan Vezinler ve Bahirleri.....24

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil.1: Nazım Şekilleri ve Sayısı.....21

GİRİŞ

Türk edebiyatında hayli öneme haiz bir tür olan mecmualar, içerisinde barındırdığı metinler dolayısıyla oldukça rağbet görmektedir. Bu bakımdan bu tür üzerinde yapılan akademik çalışmalar günden güne artmaktadır. Çalışmalar neticesinde edebiyat alanına yeni bilgi ve belgeler sunulmaktadır. Daha önce duyulmamış şairlerin bilinmeyen şiirleri, şimdiye kadar tespit edilmiş divanlarda bulunmayan yeni şiirler ya da yanlış veya hatalı kaydedilen şiirler mecmualar vasıtasıyla günyüzüne çıkmaktadır. Mecmua üzerine yapılan akademik çalışmalar bu nedenle oldukça önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUANIN TANIMI VE EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ

Mecmua, “Toplama, biriktirme, devşirme, yığma” (Sami, 2015: 398) anlamına gelen Arapça cem' kökünden türemiştir. Toplanmış, derilmiş anlamlarına gelen mecmû'nun müennesi olarak kullanılan mecmua kelimesi sözlükte “toplanıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitap” (Kut, 1985: 170) anlamına gelmektedir. Edebî bir terim olarak ise; “içinde seçme yazıların bulunduğu elyazması eser” (Pala, 2015: 300) şeklinde tanımlanmaktadır.

Mecmua, günümüzde süreli yayınları karşılayan bir terim olsa da klâsik Türk edebiyatı özelinde bundan başka bir anlamı da ihtiva eder. Yazıldığı devrin edebî zevkini gözler önüne seren, dönemin sosyal ve siyasal olaylarından bizleri haberdar eden bir kaynaktır. Mecmualar, önceleri tıpkı cönkler gibi içerisinde konu bakımından çok çeşitli metinleri (ayet, hadis, fetva, ilahi, şarkı, mektup, gündelik not) barındırırdı. Sonraları gelişerek daha düzenli ve tertipli bir hal almıştır (Uzun, 2003: 265).

Mecmua yazma geleneğinin kökeni, Hz. Peygamber dönemine dayanır. Sahâbelerin hadisleri kayıt altında tutma istemeleri sonucunda, o zamanlar ismine mecmua denmese de derleme türü eserler ortaya çıkmıştır. Bu eserlerin içeriği derleyicilerin istek ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir (Uzun, 2003: 266). Bu şekilde yazın dünyasına dâhil olan mecmua, gelişerek bugüne dek varlığını korumuştur. Sosyal, siyasal ve toplumsal hayatın merkezinde kendine yer edinmiş ve hayatın seyri içerisinde birçok olaya şahitlik etmiştir.

Mecmua, yazıldığı dönemin edebî zevkine ışık tutan bir başvuru kitabıdır. Birçok şaire ait farklı konularda yazılmış şiirleri bünyesinde toplayan önemli bir eserdir. Mecmua derleyicisi, kimi zaman kendi edebî zevki doğrultusunda kimi zaman da bir başkasının isteği üzerine bu şiir hazinelerini derler. Bu noktada şu çıkarımı yapmak mümkündür: Mecmualar, derleyiciler için bir bakıma geçim kaynağıdır.

Üstlendiği bu rolün dışında mecmualar, yazıldığı dönem içerisinde nelere rağbet edildiğini de gözler önüne sermektedir. Hangi şairlerin gözde olduğunun, hangi şiirlerin kulaktan kulağa dolaştığının canlı birer şahididir. Mecmualar, edebiyat tarihi açısından oldukça büyük öneme sahiptir. Mecmualarda bulunan şiirlerin kimi hâlihazırda dîvânlarda bulunan şiirlerken; bazıları dîvânlara kaydolmamış nadide parçalardır. Dîvânlarda olmadığı halde dîvân sahibine ait olan bu şiirlerin tespitinde mecmuaların rolü çok büyüktür. Daha önce rastlanmamış şiirlerin yanında mecmuaların ışık tuttuğu bir başka unsur ise; tezkirelerde ya da diğer kaynaklarda daha önce ismi zikredilmemiş şairlerdir. Asırlar sonra, daha önce adından hiç söz edilmemiş şairlerin bu eserlerde karşımıza çıkması edebiyat tarihi açısından oldukça önemlidir. Bunun yanında mecmuaların bir başka özelliği ise, metin tamiri hususundaki önemidir. Daha önce dîvânlarda veya farklı mecmualarda bulunan ancak okunamayan ya da yanlış yazıldığı düşünülen şiirler, mecmualar vasıtasıyla tespit edilip düzeltilebilir. Bu da mecmuaların, ne denli önemli başvuru kitapları olduğunu gözler önüne sermektedir.

Birçok farklı konuda kaleme alınmış olan mecmuaları, Agâh Sırrı Levend ve Günay Kut tasnif etmiştir. Levend'in tasnifi şu şekildedir:

- I) Nazire mecmuaları,
- II) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- III) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- IV) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- V) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 1988: 166-167).

Kut'un mecmua tasnifi ise şöyledir:

- I) Nazire mecmuaları,
- II) Seçme şiir mecmuaları,
- III) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar,
- IV) Karışık mecmualar (tür olarak nazım nesir karışık mecmualar ve dil olarak Arapça Farsça Türkçe olarak yazılmış karışık mecmualar),
- V) Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986: 170).

Mecmualar hususundaki bu tasniflerin yapılan ilmi çalışmalar neticesinde genişlemesi muhtemeldir. Bu bakımdan mecmualar ile ilgili yapılan çalışmalar önem arz etmektedir. Burada zikrettiğimiz her iki tasnifin de ortak noktaları vardır. Bu tasniflerin yanı sıra mecmualar amaçları bakımından; çeşitli tarikatlar tarafından kendi mensupları için hazırlanan mecmualar, geniş çevrelerce ilgi gören mecmualar, estetik kaygı gözetilerek oluşturulan ve belli bir kitleye hitap eden mecmualar, mecmuayı derleyen şahsın edebi zevkini göz önüne seren mecmualar, maddi bir beklenti ile oluşturulan mecmualar, tematik mecmualar vb. şeklinde de bir sınıflamaya tabi tutulabilir (Kurnaz ve Aydemir, 2013: 53). Bunun yanında nazım şekillerini merkeze alan ve muhtevâsını oluşturan konu ve türe göre isimlendirilerek sınıflandıran mecmualar da vardır.

Şiir özelinde üzerinde duracağımız iki mecmuadan ayrıca söz etmek gerekir: Nazire mecmuaları, şiir mecmuaları. Nazire mecmuası, bir şairin kaside veya gazel türündeki şiirine aynı ölçü ve kafiye ile yazılan şiirlerin bir araya getirilerek oluşturulduğu mecmuadır. Edebiyat tarihi açısından bir hayli öneme haiz olan bazı nazire mecmuaları vardır.

1.1. NAZİRE MECMUALARI

1.1.1. Mecmuatü'n-Nezâir

Ömer b. Mezid tarafından 1487 yılında derlenen *Mecmuatü'n-nezâir*, Anadolu Türkçesi'ne ait ilk nazire mecmuasıdır (Banarlı, 1983: 504). 84 şaire ait 397 şiiri barındırır. Mecmuada şiirler hususunda bir sınıflama dikkati çeker. Bu sınıflama, aruz bahirlerine göre yapılmıştır (Kut, 1985: 171). Eserin tamamı, bir sözlük çalışması ile birlikte Mustafa Canpolat tarafından çalışılmıştır¹.

---

¹ Bkz.: Mustafa Canpolat, Ömer bin Mezîd Mecmû'atü'n-nezâir (Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.

1.1.2. Câmîü'n-Nezâir

Eğridirli Hacı Kemal'in 1512 yılında derlediği *Câmîü'n-nezâir*, oldukça hacimli bir nazire mecmuasıdır. 266 şairin şiirini ihtiva eder (Kut, 1985: 171). Eser, Yasemin Ertek Morkoç tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır².

1.1.3. Mecmaü'n-Nezâir

Edirneli Nazmi'nin 1523'te hazırladığı *Mecmaü'n-nezâir* de *Câmîü'n-nezâir* gibi hacimli bir mecmuadır. Toplamda 243 şairin 3356 gazelini içine alır (Kut, 1985: 171). Eserle ilgili birçok ilmi çalışma söz konusudur³. Eserin inceleme ve tenkitli metni ise 2001 yılında Fatih Köksal tarafından yapılmıştır⁴.

1.1.4. Pervane Bey Mecmuası

Pervane b. Abdullah'ın 1560 yılında derlediği ve kendi adıyla anılan *Pervane Bey Mecmuası* da nazire mecmuaları arasında oldukça önemli bir mecmuadır (Kut, 1985: 171). Kamil Ali Gıynaş tarafından üç cilt halinde çalışılmıştır⁵.

1.1.5. Metâliü'n-Nezâir

Budinli Hisalî tarafından derlenen *Metâliü'n-nezâir* de nazire mecmuaları arasında zikredilmesi gereken bir mecmuadır (Kut, 1985: 171). Bilge Kaya tarafından

---

² Bkz.: Yasemin Ertek Morkoç, Eğridirli Hacı Kemal'in Camiü'n-nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme, 1. Cilt. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2003.

³ Bkz.: Fahrünnisa Bilecik, Divan Mecmualarında Edirneli Nazmi [İnceleme-Metin-İndeks]. MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991; Ziya Avşar, Edirneli Nazmî, Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri-Türkî-i Basit, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.

⁴ Mehmet Fatih Köksal, Edirneli Nazmi Mecma'ü'n-Neza'ir (İnceleme-Tenkitli Metin) (3 Cilt), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2001.

⁵ Kamil Ali Gıynaş, Pervane Bey Mecmuası (3 Cilt), İstanbul, Akademik Kitaplar, 2014.

2003 yılında doktora tezi olarak çalışılmıştır⁶. Bunlardan başka daha birçok nazire mecmuası bulunmakla birlikte birçoğunun yazarı bilinmemektedir.

1.2. KARIŞIK ŞİİR MECMUALARI

Şiir mecmuaları ise, yalnızca gazel ve kaside değil kimi zaman mesnevileri de bünyesinde barındıran mecmualardır. Bu mecmualar, derleyicinin inisiyatifine bağlı olarak şekillenir. Şair kadrosu, şiir seçkisi derleyici tarafından belirlenir. Ancak derlenen bu mecmua bir sipariş üzerine kaleme alınmışsa sipariş edenin arzu ettiği seçki ön plana çıkar. Bu bakımdan oldukça rağbet görmüştür. Bu türde yazılan mecmualar oldukça büyük bir yekûn oluşturur.

---

⁶ Bilge Kaya, Hisali, Hayatı-Eserleri ve Metaliü'n-Nezair Adlı Eserinin Birinci Cildi: İnceleme-Metin, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2003.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İNCELEME

2.1. ZİYABEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ 6728 NUMARALI ŞİİR MECMUASININ NÜSHA TAVSİFİ

2.1.1. Mecmuanın Fizikî Özellikleri

Mecmua, Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi İhtisas Kitaplığı'nda 6728 numarada "Mecmua-i Eşar" adıyla kayıtlıdır. Kütüphane kataloğunda hattat Muhammed b. Ali ismi zikredilse de eserin 2a numaralı sayfasında bulunan ve tahminen mürettibin kendi el yazısıyla yazdığı anlaşılan "*El'abdülfakîr Elhâkîr Muhammed 'Āşî İbnülhâcî 'Ali Efendi*" ibaresinden derleyen kişinin Muhammed Asî isimli kişi olduğu anlaşılmaktadır. Yine katalogdan eriştiğimiz bilgiye göre eser ciltsiz olarak kayıtlıdır. 21x13.9 ebatlarında 39 varaktan oluşmaktadır.

Eserin dijital ortama aktarımı sırasında her varağı ikişer kez kaydedilmiştir. Bundan dolayı eser ilk bakıldığında 78 varak gibi gözükmetedir. Ancak bu, eser dijital ortama aktarılırken yapılmış olan bir hatadan kaynaklıdır. Aktarım esnasında gözden kaçmış olan bu nokta, tarafımızca kütüphane yetkililerine bildirilmiş ve düzeltilmesi talep edilmiştir. Mecmuanın varaklarıyla ilgili bir başka göze çarpan husus ise sayfaların sıralanışı ile ilgilidir. Mecmua sayfalarının numaralandırılmasında hem Arapça hem Latince rakamlar kullanılmıştır. Arapça sayılarla yapılan numaralandırma 3a numaralı sayfadan başlamaktadır. Ancak anlaşılıyor ki Arapça sayılarla yapılan sıralama daha sonradan yapılan ciltleme işlemi sırasında karıştırılmıştır. Çünkü art arda gelen sayfalarda Arapça sayıların birbirini takip etmediği görülmektedir. Bunun yanında sonradan eklendiği anlaşılan Latince sayılar, birbirini takip etmektedir. Sayfaların sağ köşesinde yazılı olan Arapça sayılar esas

alınarak yeniden bir düzenleme yapıldığında bazı sayfaların eksik olduğu anlaşılmaktadır. Bu sayfalar; 10, 17, 23, 24, 29, 31, 33, 34, 36, 39, 42, 45 numaralı sayfalardır. Ayrıca iki sayfanın da numaralandırılmamasından kaynaklı olarak bu sayfaların mecmuanın eksik olduğu düşünülen sayfaları mı, yoksa mecmuanın devam sayfaları mı olduğu konusunda net bilgi bulunmamaktadır.⁷ Şiirlerin sonraki sayfalara taşmamış ve birbirinden bağımsız olması da bu durumun netleştirilmesinde güçlük oluşturmaktadır.

Mecmuanın ön kapağında Latin harfleri ile “*İbrahim Aslanoğlu Kitaplığı*” yazılı bir kaşe bulunmaktadır. Kare şeklindeki bu kaşenin içerisinde Arap harfleri ile rika hattıyla “*Yadigarım olsun*” yazmaktadır.

Kütüphane kataloğunda eserin yazıldığı tarihle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak mecmuanın 1a numaralı sayfasında “*Biñ ikiyüz yigirmi üç senesi Şa`bān-ı şerīf gurreesi...*” şeklinde bir ifade bulunmaktadır. Bu tarih 1808 yılına tekabül etmektedir. Ancak bunun eserin yazıldığı tarihle bir ilgisi olup olmadığı âşikardır. Bunun nedeni ise bu tarih ibaresinin mecmua ile çok alakalı olmadığını düşündüğümüz bir hayvan çetelesinin hemen üzerinde yazıyor olmasıdır. Eserin yazıya geçirildiği tarih, net olarak bilinmese de barındırdığı şair kadrosu göz önünde bulundurularak bir tahminde bulunmak mümkündür. Mecmuanın ihtiva ettiği şair kadrosu; 14., 15., 16., 17. ve 18. yüzyıllarda yaşamış şairlerden oluşmaktadır. Bu bağlamda mecmuanın, 18. yüzyılın sonunda ya da 19. yüzyılda derlendiğini söylemek mümkündür.

Eser, nesih hattıyla yazılmıştır. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılırken şiirlerin yazımında siyah mürekkep tercih edilmiştir. Ancak bazı sayfalarda başlıklar için de siyah mürekkep kullanıldığı görülmektedir. Şairlerin mahlasları, genel manada kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Şiirler içerisinde bazı beyitler ya da bazı kelimelerin yazımında da kırmızı mürekkep tercih edilmiştir. Mecmua sayfalarında rutubet lekeleri göze çarpmakla birlikte bu lekeler yazıların okunmasına engel teşkil etmemektedir.

Her varakta dört şiire yer verilmiştir. Her şiir için başlık ile birlikte 11 satır ayrılmıştır. Bazı varaklarda şiir sayısı değişiklik göstermektedir. Her sayfada iki şiir yer almakla birlikte şiirler sayfalara iki sütun halinde yazılmıştır. Bazı varaklarda sayfa kenarlarına

---

⁷ Bkz.: 26^b-27^a, 33^b-34^a.

da beyitler kaydedilmiştir. Bu beyitler bazen müstakil bir beyitken bazen de sayfada kayıtlı olan şiirin devamı olabilmektedir. Bazı şiirlere başlık eklenmemiştir. Bu nedenle şiirin kime ait olduğu bazı şiirler için muğlaktır.⁸ Hemen hemen tüm şiirlerin sonuna bittiğini belirten işaretler konmuştur. Şiirlerin sonuna eklenen mim harflerinden bazılarının üzerine yine şiirin bittiğini belirten çizgiler çekilmiştir.⁹

Mecmua sayfalarında bir düzen hâkimdir. Şiirler sayfalara estetik kaygı göz önünde tutularak yerleştirilmiştir. Gazeller genel itibarıyla aynı formda yazılmıştır. Farklı olan tek nokta bazı sayfalarda sağdan sola, yukarıya doğru eğik bir vaziyette yazılırken bazı sayfalarda bu yazım sağdan sola, aşağı doğru eğik bir vaziyete dönmüştür. Bazı şiirlerde bu iki yazım şekli aynı anda kullanılmıştır.¹⁰ Mürettip, tahmislerin yazımında da estetik bir görüntü elde edebilmek adına farklı bir yazım denemiştir. Tahmisleri, 2+2+1 şeklinde bölümlemiş ve bu ayırdığı parçaları tek bir sayfaya adeta bir baklava deseni oluştururcasına yerleştirmiştir.¹¹ Tahmislerin yazımı esnasında mısraların başına, Arapça rakamlar konularak mısraların hangi sırayla okunması gerektiği gösterilmek istenmiştir.

2.1.2. Mecmuada Dikkat Çeken Bazı Hususlar

2.1.2.1. Yanlış Kaydedilen Şiirler

Mecmua özelinde bazı şiirlerin şairlerinin yanlış kaydedildiği saptanmıştır.

- 4b numaralı sayfada “*Taksīm-i Güfte-yi Hayālī*” başlığı ile kaydedilmiş olan iki beyitlik şiir, aslında Hayalî’nin değil, Abdurrahman Paşa ve Nabî’nin müşterek bir gazelidir (Alıcı, 2003: 8).

- 14b numaralı sayfada sol sütunda Asî adına kaydedilen şiir, aslında Agehî’ye ait olan ünlü Keşfî kasidesidir.

- 8b numaralı sayfada “*Ġazel-i Emrī Tahmīs-i Necātī*” başlığı ile kaydedilmiş olan tahmiste bir mantık hatası vardır. Başlıktan anlaşılıyor ki Necatî, Emrî’nin

---

⁸ Bkz.: 27^b.

⁹ Bkz.: 4^b.

¹⁰ Bkz.: 8^a.

¹¹ Bkz.: 21^b.

gazelini tahmis etmiştir. Ancak Necatî, 15. yüzyıl şairi olarak, 16. yüzyılda yaşamış olan Emrî'nin şiirini tahmis edemez. Zaten şiirde de görülüyor ki beşliklerin son iki mısraı Necatî'ye aittir. Necatî'nin gazelini Emrî'nin tahmis etmiş olması muhtemeldir. Yani mürettip, başlığı atarken bir yanlışlık yapmıştır. Aynı durum 25a numaralı sayfadaki tahmis için de geçerlidir. “*Tahmîs-i Necâtî Ğazel-i Celâlî*” başlığı ile kaydedilmiş olan tahmis, başlıktan anlaşılacağı üzere Necatî'nin Celâlî gazeline yaptığı tahmistir. Ancak şiire bakıldığında tahmis edilen gazel, Necatî'ye ait olan gazeldir. Bunun yanında başlığın yanlış atıldığına dair bir başka mühim nokta ise, bahsi geçen bu iki şairin çağdaş olmaması ve Necatî'nin Celâlî'den önce vefat etmiş olmasıdır. Araştırmamız esnasında 15. yüzyılda ya da daha öncesinde yaşamış bir Celâlî'ye de tesadüf etmediğimiz için burada bahsi geçen Celâlî, 18. yüzyılda yaşamış olan Celâlî'dir. Yani Necatî'nin bu gazeli tahmis etme gibi bir durumu söz konusu değildir. Anlaşılan o ki gazel aslında Celâlî tarafından tahmis edilmiştir. Ancak başlığın yanlış atılması hasebiyle bir karışıklık olmuştur.

- 35a numaralı sayfada “*Beyt-i Fazlî*” başlıklı tek beyitlik şiir ise, Kara Fazlî'nin bir gazelinin farklı beyitlerine ait mısraların bir araya getirilmesi ile oluşturulan bir şiiridir. Bu şiirde, iki farklı mısra tek beyitmiş gibi kaydedilmiştir.

- 24b numaralı sayfada kayıtlı olan “*Ğazel-i Necâtî Tahmîs-i Mu'îdî*” başlıklı tahmis, Muidî dîvânında bulunmaktadır. Ancak mecmuada tahmis olarak kaydedilmiş olan bu şiir, dîvânda taştir başlığı altında kayıtlıdır.

- 4a numaralı sayfada “*Nev'î Efendî*” başlığıyla yazılmış olan gazelin ilk üç beyti hem kafiyelenişi hem de vezni bakımından birbiri ile tutarlı iken sondaki iki beyit, bu şartları sağlamamaktadır. Aynı zamanda bu iki beyti oluşturan mısralardan birinin başına kırmızı mürekkeple bir işaret konmuştur. Bu işaret, daha sonra mecmuanın incelenmesi sırasında mecmuanın son sayfasında bulunan iki beyit için de kullanılmıştır. 39b numaralı sayfada Valihî adına kaydedilmiş olan gazelin son iki beytine konulan bu işaret, bu iki beytin asıl konumunu işaret etmektedir. Bu iki beytin hem kafiyelenişi hem de vezni 4a numaralı sayfadaki gazel ile örtüşmektedir. Bu nedenle 39b numaralı sayfadaki bu iki beyit, tarafımızca 4a numaralı sayfaya eklenmiştir. Burada dikkati çeken bir başka husus ise 39b numaralı sayfadaki Valihî adına kayıtlı olan gazelin ilk üç beyti ile 4a numaralı sayfadaki yanlış kaydedilmiş olan iki beytin vezin ve kafiyelenişi birbiri ile aynıdır. Bu durumda 4a numaralı sayfadaki bu iki beyti de, 39b numaralı sayfada kayıtlı olan gazelin devamı olarak

düşündüğümüz için Valihî olarak kaydedilen gazelin devamına ekledik. Eklediğimiz bu gazelin taç beytinde mahlas olarak geçen Nev'î isminden dolayı da şiirin aslında Valihî değil, Nev'î'ye ait olduğu görülmektedir.

- Mecmua içerisinde bazı şiirlerin mahlas beyitlerinin şiirin arasına kaydedildiği görülmüştür. 29a numaralı sayfada başlıksız olarak kaydedilmiş olan gazelin dördüncü beytinde geçen Cihanî mahlası ile Cihanî'ye ait olduğu anlaşılmıştır. Ancak beş beyit olarak kaydedilmiş olan gazelin taç beyti dördüncü beyte yazılmıştır. Aynı durum 30a numaralı sayfada Senayî adına kayıtlı olan gazelin için de geçerlidir. Burada da mürettip, taç beyti dördüncü beyit olarak kaydetmiştir.

- 11b numaralı sayfada Revanî'ye ait olan başlıksız gazelin üçüncü ve dördüncü beyitleri yazılırken mısraların yerleri yanlış kaydedilmiştir. Redifli mısralar beyitlerin ilk mısraı gibi kaydedilmiştir. Ancak mürettip, bu durumun farkında olmalı ki, yanlış kaydedilen bu mısraların yanına 4a numaralı sayfada yanlış kaydedilen şiire koyduğu işaret gibi bir düzeltme işareti koymuştur. Bu beyitler yazım esnasında olması gerektiği şekliyle yazılmıştır.

Mürettibin mecmua derlenişi esnasında gözünden kaçırdığını düşündüğümüz eksiklikler, incelememiz sırasında tarafımızdan tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.1.2.2. Başlıksız Şiirlerin Tespiti

Mecmua genelinde bulunan şiirlerin birçoğu başlıksız olarak kaydedilmiştir. Şiirlerin bazılarında hiç başlık yokken bazıları için “*beyt*” ya da “*ferd*” ibareleri kullanılmıştır. Başlıksız şiirlerin bazılarında taç beyitlerde kullanılan mahlaslar vasıtasıyla erişebilirken¹² tek beyitle sınırlı kalmış şiirlerin kimler tarafından kaleme alındığını tespit etmek bir hayli güç hale gelmiştir. Bazı şiirler içinse “*minhü*” ibaresi kullanılmıştır¹³. Ancak bu şiirlerin tespiti de oldukça zordur. Çünkü mecmuanın sayfaları ciltlenme esnasında karıştırıldığı için minhü ibareli şiirin kendinden önceki hangi sayfayı işaret ettiği tam manasıyla bilinmemektedir. Minhü başlıklı şiirlerden

---

¹² Bkz.: 31^a.

¹³ Bkz.: 8^a.

birinin tespiti esnasında taç beyit yol gösterici olmuştur. Bu şekilde şiirin kim tarafından kaleme alındığı tespit edilmiştir¹⁴.

Mecmuada beyt ya da ferd başlığı ile kayıtlı olan şiirlerin bazılarında¹⁵ dîvânlar vasıtasıyla bazılarında¹⁶ da tezkireler aracılığıyla erişilebilmiştir. Bu şiirlerden kimisi tek beyit halinde kayıtlı iken kimisi iki ya da üç beyit olarak kaydedilmiştir. Kaydedilen bu şiirlerden bazıları matla beytidir¹⁷. Bu tespit, beytin kafiyeleşmesi ve anlam çerçevesi göz önünde tutularak yapılmıştır.

Sonuç itibariyle başlıksız şiirlerin bazıları için şair tespiti yapılmıştır. Şairi bilinmeyen tek beyitlik bazı şiirlerin tespiti için ise çalışmalarımız sürmektedir.

2.1.2.3. Beyit ya da Mısraları Eksik/Yanlı Olan Şiirler

Mecmuanın geneline bakıldığında bazı şiirlerin beyitlerinin ya da mısralarının eksik olarak kaydedildiği göze çarpar. Bunun bir örneği, 8b numaralı sayfada kayıtlı olan “*Ġazel-i Emrî Tahmîs-i Necâtî*” başlıklı tahmistir. Bu tahmisin her bendinin son mısraı eksiktir. Mecmuadaki diğer tahmislerin yazımından anlaşılan o ki mürettip, tahmislerin yazımı esnasında her bendin ilk dört mısraını yazdıktan sonra son mısraları yazmaktadır. Ancak bu tahmisin yazımı sırasında kanaatimizce dört mısraın ardından yazması gereken son mısraları yazmayı unutmuştur. Bu nedenle bentler dörder mısradan oluşuyor gibi görünmektedir.

Mecmua genelinde neredeyse tüm şiirler -tek beyit olan şiirler hariç- beş beyitle sınırlıdır. Bunun nedeni zannımızca mürettibin beyitleri eksiltmesidir. Bu durumun nedeni de estetik kaygının ön planda olmasıdır. Mürettip her sayfaya iki şiir sığdırmıştır. Her şiir için de on satır ayırmıştır. Şiirler genel itibariyle kendinden sonraki sayfaya taşmamaktadır. Her sayfa, düzenli bir görüntüye sahiptir. Mürettip, bazı gazellerin beyitlerini eksilterek neredeyse hepsini beşer beyit halinde yazmıştır.

---

¹⁴ Bkz.: 29^a.

¹⁵ Bkz.: 34^a numaralı sayfa 130. şiir.

¹⁶ Bkz.: 35^a numaralı sayfa 142. şiir.

¹⁷ Bkz.: 33^b numaralı sayfa 125. şiir; 34^a numaralı sayfa 128. şiir; 35^a numaralı sayfa 142. şiir; 35^a numaralı sayfa 144. şiir.

7b numaralı sayfada Seyyid Nesimi adına kayıtlı olan gazel, dîvân metninde yedi beyitlik bir gazelken mecmuada beş beyit olarak kayıtlıdır.¹⁸

33b numaralı sayfada “*Deli Bilader*” başlığı ile kaydedilmiş olan dört beyitlik şiirin son beytinde kırmızı mürekkep ile yazılan “aklî” kelimesi, ilk bakışta mahlas gibi görünsede ardından gelen “nakl” kelimesi göz önünde bulundurulduğunda (akl-nakl ilişkisi) bu kelimenin mahlas olmadığı anlaşılmaktadır. Mürettip daha önceki şiirlerin bazı kelimelerinde yaptığı gibi “akl” kelimesini de kırmızı mürekkeple yazmış olmalıdır. Aynı zamanda şiirin ilk beytine bakıldığında bu beytin matla beyti olmadığı da anlaşılmaktadır. Mürettip bir gazelin belli başlı beyitlerini ya da gazelin ortasından sıralı beyitleri kaydetmiş olabilir.

Beyit ya da mısraların eksik olmasının yanında mısraının birinin yanlış kaydedilmiş olabileceğini düşündüğümüz bir şiir de 25a numaralı sayfada “*Tahmîs-i Necâtî Ğazel-i Celâlî*” başlıklı tahmistir. Bu tahminin ikinci bendinin dördüncü mısraı, kuruluş bakımından Necatî’nin dîvânında 443. numarada kayıtlı olan (Tarlan, 1992: 348) gazelin beşinci beytinin ilk mısraına tekabül etmektedir. Ancak bu mısra, mecmuada ve dîvânda farklı şekillerde kayıtlıdır. Her iki mısra da vezne uymaktadır ancak mana bakımından birbirinden ayrılır.¹⁹

2.1.2.4. Dîvânlarda Bulunmayan Şiirler

Mecmua muhtevâsına bakıldığında daha önce dîvânlarda rastlanmamış şiirlere yer verildiği görülür. Bu durum, mecmuanın edebî açıdan değerini ortaya koyan bir kriterdir. Bu açıdan bakıldığında çalıştığımız mecmuada, daha önce tesadüf edilmemiş şiirler bulunmaktadır:

- 3b numaralı sayfada “*İbn-i Kemâl Pāşā*” başlığı ile kayıtlı olan iki beyitlik kaside olduğunu düşündüğümüz şiire, İbn-i Kemal dîvânında erişilememiştir. Yine İbn-i Kemal’e ait olan ve 33a numaralı sayfada kayıtlı mesnevi şeklinde yazılmış olan iki beyitlik şiir ve 36a numaralı sayfada gazel şeklinde yazılmış olan iki beyitlik şiir de dîvânda bulunamamıştır.

---

¹⁸ Bkz.: 7^b.

¹⁹ Bkz.: 25^a.

- 4b numaralı sayfada “*Takṣīm-i Güfte-yi Merḥūm Bākī*” başlığı ile kaydedilmiş olan şiir, *Bakī Dīvānı*'nda bulunmamaktadır. Yine aynı sayfada kayıtlı olan “*Ġazel-i Ṣıdkī Üskūdārī*” başlıklı şiir, Mustafa Sıdkī dīvānında²⁰ bulunmamaktadır.
- 9a numaralı sayfada Ulvī'ye ait olan şiir, Ulvī dīvānında²¹ bulunmamaktadır.
- 9b numaralı sayfada Avnī adıyla kaydedilmiş olan gazel, Fatih dīvānında²² da Yenişehirli Avnī²³ dīvānında da bulunmamaktadır.
- 11b numaralı sayfada taç beyti vasıtasıyla Fazlī'ye ait olduğunu anladığımız şiir, Kara Fazlī dīvānında²⁴ bulunmamaktadır. 13a numaralı sayfada yine Fazlī'ye ait olan şiire, dīvānda rastlanamamıştır.
- 14b numaralı sayfada Sırrī adına kayıtlı olan gazel, Üsküdarlı Sırrī dīvānında²⁵ da Derviş Selim Sırrī dīvānında²⁶ da bulunmamaktadır.
- 15b numaralı ve 33b numaralı sayfalarda bulunan “*Sulṭān Murād Ḥān*” başlıklı şiirler, Muradī dīvānında²⁷ bulunmamaktadır.
- 16a numaralı sayfada Halimī'ye ait olan şiir, Halimī dīvānında²⁸ kayıtlı değildir.
- 20a numaralı sayfada Hayalī'ye ait bir müstezat olarak kayıtlı olan şiir, Hayalī dīvānında bulunmamaktadır. Yine Hayalī'ye ait olan 39a numaralı sayfadaki gazel de Hayalī dīvānında²⁹ bulunmamaktadır.

²⁰ Gülşen Sezen, Mustafa Sıdkī Efendi Dīvānı Transkripsiyonlu Metin-Edebî İnceleme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

²¹ İsmail Çetin, Derzi-zāde Ulvī (Hayatı Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1993.

²² Muhammed Nur Doğan, Avnī (Fatih) Dīvānı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10595,avnifatihdivanimuhammednurdoganpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 25.05.2021.

²³ Lokman Turan, Yenişehirli Avni Bey Divanı'nın Tahlili (Tenkitli Metin), Encümen-i Şu'ara ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatına Geçiş (2 cilt), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.

²⁴ Mustafa Özkat, Kara Fazlī'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dīvānı (İnceleme-Tenkitli Metin), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005.

²⁵ Şevkiye Kazan, Üsküdarlı Sırrī Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebī, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

²⁶ Mahir Selim Keskin, Derviş Selim Sırrī Dīvānı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım), Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.

²⁷ Ahmet Kırkkılıç, Sultan Üçüncü Murād (Murādī) Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1985.

²⁸ Adnan Çağlı, Halimī Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dīvānı'nın Tenkidli Metni. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.

²⁹ Ali Nihat Tarlan, Hayalī Bey Dīvānı, Bürhaneddin Erler Matbaası, 1945.

- 21b numaralı sayfada Veysî'e ait bir tahmis olarak kayıtlı olan şiir, Veysî dîvânında³⁰ bulunmamaktadır.
- 29a numaralı sayfada Gevherî adına kayıtlı olan gazel, Gevherî dîvânında³¹ bulunmamaktadır.
- 30a numaralı sayfada Senayî adına kayıtlı olan gazel, Senayî dîvânında³² bulunmamaktadır.
- Dîvânlarda bulunmayan şiirler içerisinde dikkat çeken bir başka husus da 10b numaralı sayfada Ubeydî'ye ait olan gazelle alakalıdır. Bu gazelin dördüncü beyti, mecmuada bulunduğu halde dîvânda bulunmamaktadır.

Dîvânlarda varlığına rastlanmamış olan bu şiirler, edebî açıdan oldukça önemlidir. Bu şiirlerin tespiti, şairlerin daha nice keşfedilmemiş şiirlerinin olduğunun bir habercisidir. Şiirlere bu gözle bakmak, onların ne denli kıymetli olduğunu görmemizi sağlayacaktır.

2.1.2.5. Mecmuaya Münhasır Durumlar

Mecmua ile ilgili genel manada zikrettiğimiz özellikler haricinde mecmuanın nevi şahsına münhasır durumları da söz konusudur. Bu bağlamda, mecmua özelinde karşılaştığımız dikkate değer noktalar belirtilecektir:

- Mecmuanın 4b numaralı sayfasında alt alta kaydedilmiş ikişer beyitten oluşan iki şiirden söz etmek gerekir. Her iki şiirin de başlığında ortak olan kelime grubu, “*Taksîm-i Güfte...*” ibaresidir. Ancak bu ibarelerin neyi ifade ettiği tam manasıyla bilinmemektedir. Taksim, bilindiği üzere Türk musikisindeki bir formun adıdır. “Güfteli melodik gezintiye “sesle taksim etmek”” (Özkan, 2010: 478) denilmesi dolayısıyla mecmuada güfte ve taksim kelimelerinin art arda gelişi anlam kazanmaktadır. Bu bağlamda kanaatimizce mürettip, sanki şiirler arasında bir mola vererek araya bu iki beyitlik şiirleri iştirmiştir. Şu an bunu bilmek mümkün değil ancak belki de mürettibin bu mecmuayı kaleme aldığı dönemde bu parçalar

³⁰ Fadıl Hoca, Veysî Divânı Tahlili, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2002.

³¹ Şükrü Elçin, Gevherî, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

³² Emine Öte, Senâî Divanı ve Tenkitli Metin, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Master Tezi, 2000.

bestelenmiş olabilir. Mürettip de buna istinaden mecmuayı kaleme alışı esnasında bu güfteleri mecmuaya kaydetmiş olabilir.

- 4b numaralı sayfada bahsi geçen bu iki şiirin ardından tek beyitlik başlıksız ve kırmızı mürekkeple bir şiir kaydedilmiştir. Bu şiir kendinden önceki şiirlerden vezin ve kafiye bakımından farklıdır. Ancak başlıksız bir şiir olmasından dolayı kime ait olduğu bilinmemektedir.

- Mecmua özelinde dikkat çeken bir başka husus ise, bazı şiirlerin vezinlerinin şiir altında kırmızı mürekkeple yazılmış olmasıdır.³³ Bu durum, tüm şiirler için geçerli değildir. Genel itibariyle tek beyit olarak kaydedilmiş olan şiirlerin vezinleri bu şekilde gösterilmiştir.

- Mecmuaya özgü durumlar içerisinde zikredebileceğimiz bir başka nokta ise, 11a numaralı sayfada taç beytinden Necatî'nin olduğunu anladığımız gazel ile ilgilidir. Gazelin dördüncü beytinin ikinci mısraında geçen “rakīb” kelimesi, ters (baş aşağı) şekilde yazılmıştır³⁴.

- Mecmua genelinde okunuş bakımından zorluk yaratan şiir yok denecek kadar azdır. Okunması zor olan ve anlamlandırılmayan tek şiir 34b numaralı sayfada kayıtlı olan şiirdir. İlk okunduğunda tahmin olabileceğini düşündüğümüz şiir, sonraki bentlerde ne kafiyeleniş ne de mısra sayısı bakımından tahmise benzemektedir. “*Beyâtî*” başlığı ile kaydedilmiş olan şiir, toplamda üç bentten oluşmaktadır. İlk bendi altı, ikinci ve üçüncü bendi ise beş mısradan oluşmaktadır. Şiirin her bendinin ilk dört mısraı Türkçe iken son mısraların hangi dile ait olduğu anlaşılamamıştır. Ancak her mısradaki aynı kelimeler tekrar edilmiştir. Şiirin başlığından anlıyoruz ki bu şiir, Türk musikisinde bir ana makam olan bayâtî makamında bestelenmiş bir şiir olmalıdır.

- Mecmuada yazıma dair rastladığımız bir başka özellik ise, kelimelerde kullanılan ekler için tercih edilen işaretlerle ilgilidir. Bu işaretler, çoğunlukla esre ve hemze işaretidir. Mürettip, kelimelere eklenen belirtme eki için çoğunlukla hemze işaretini kullanmayı tercih etmiştir. Bir şiirde ise bağlaç görevinde kullanılmış olan “ki” eki yerine esre işareti kullanılmıştır. Bu durumun, mürettibin yazıdaki tasarrufu ile ilgili olduğunu düşünmekteyiz.

- 19b numaralı sayfada “*Ġazel-i İřhāk*” başlığı ile kayıtlı olan gazel, İşhak Ćelebi dıvânının 4. gazelidir (Keklik, 2014: 144). Mecmuadaki gazel ile dıvândaki şekli

---

³³ Bkz.: 38^b.

³⁴ Bkz.: 11^a.

mukayese edildiğinde ikinci beytin ilk mısraında bir eksiklik göze çarpar. Dîvânda ikinci mısra, “Sen ki hüsn ikliminün şimdi begüm sultanısın” şeklindeyken; mecmuada “sen ki” ibaresinin yazımı yanlış bir şekilde verilerek yalnızca sin, nun, kef harfleri kullanılmıştır. Kef harfinin alt kısmına konulmuş olan esre işareti ise, aslında kef harfinden sonra gelmesi gereken he harfini temsil etmektedir. Bu yazım şekli konusundaki çıkarım, ancak dîvân metnin kontrol edilmesi sonrasında ortaya konmuştur.

- Bunun haricinde mürettip, belirtme eklerinin kullanımı noktasında genel itibariyle hemze işaretini kullanmıştır. 19a, 21b, 22a, 25a, 26b, 35a numaralı sayfalardaki şiirlerde bu durumu görmek mümkündür.

- Bunlardan başka mecmua genelinde dikkat çeken bir husus da mürekkep kullanımı ile ilgilidir. Mürettip, oldukça renkli bir mecmua tertip etmiştir. Birkaçı hariç neredeyse tüm şiir başlıkları kırmızı mürekkep ile atılmıştır. Kırmızı mürekkep kullanımı yalnızca başlıklarla sınırlı kalmamış, bunun yanında şair isimleri için de kullanılmıştır. Şiirlerin içindeki bazı kelimeler için de kimi zaman kırmızı mürekkep tercih edilmiştir.

- 3b numaralı sayfada Necatî’ye ait olan gazeldeki “altın” kelimesi, 4a numaralı sayfada Nevî’ye ait olan gazeldeki “gül” kelimesi, aynı varakta Fuzulî’ye ait olan gazeldeki “iman” kelimesi, 22b numaralı sayfada Rahmî’ye ait olan gazeldeki “sine” kelimesi, 23a numaralı sayfada Saî’ye ait olan gazeldeki “göz” kelimesi, 24a numaralı sayfada Ahmet Paşa’ya ait olan gazeldeki “dilber” kelimesi, 36b numaralı sayfada kayıtlı olan mesnevideki “hemdem” kelimesi kırmızı mürekkep ile yazılmış olan kelimelere örnek gösterilebilir. Buradan anlaşılıyor ki mürettip, genellikle sevgiliye ait unsurları çağrıştıran kelimeler özelinde bu davranışı sergiliyor. Bu durumu dîvân şiirinde sevgiliye verilen önemin bir yansıması olarak düşünmek mümkündür.

2.1.2.6. Kelime Yazımındaki Hatalar ve Farklılıklar

Mecmuaların kaleme alınışı esnasında sıklıkla karşılaşılan durumlardan biri kelime yazımlarındaki hatalardır. Bu hatalar, genellikle sehven yapılmış ve mürettibin gözünden kaçan hatalardır. Çalışmış olduğumuz mecmuada da bu gibi hatalar bulunmaktadır. Bu hataların bazıları maddeler halinde verilmiştir:

- 6b numaralı sayfada Hayretî'ye ait olan gazelin dördüncü beytinde bulunan “birer” kelimesi mecmuada, “bir bir” şeklinde yazılmıştır. Ancak hem anlam hem de vezin bakımından bu yazımın hatalı olduğu âşikardır.

- 7b numaralı sayfada Ümidî'ye ait olan gazelin son beytindeki “hâme” kelimesi çim harfi ile yazılmıştır. Ancak bu kelime anlam gereği hâme olarak okunmalıdır.

- 9a numaralı sayfada Asî'ye ait olan gazelin dördüncü beytindeki “bezm” kelimesinin mana ve vezin gereği “bezme” şeklinde yazılması gerekmektedir. Ancak mürettip, mim harfinden sonra he harfini yazmayı unutmuş olsa gerek.

- 10a numaralı sayfada Ruhî'ye ait olan gazelin üçüncü beytinin ilk mısramında da hatalı bir yazım söz konusudur. Mısra “Yar itmez diseler gayra ider mihr ü vefa” şeklindedir. Ancak mecmuada “yar itmez” ibaresinin yazımında bir hata olduğu âşikardır. Harfler ve kelimeler birbirine girmiş şekildedir. Bu nedenle ilk okumada bu ibare anlaşılammıştır. Daha sonraki araştırmamızda Bağdatlı Ruhî'ye ait olan bir dîvân nüshasındaki³⁵ inceleme sonucunda okunamayan bu kelimelerin “yar itmez” şeklinde olması gerektiği anlaşılmıştır. Anlaşılan o ki mürettip, yazım esnasında farkında olmadan fazladan iki harfi araya yazmıştır. Bu harflerde okuma güçlüğüne neden olmuştur.

- Aynı varakta bulunan Bakî'ye ait şiirin ikinci beytinin ilk mısraı “Kapunda hasıl itdi bu devâsuz derdi hep gönlüm” şeklindedir. Ancak mısrada “devâsuz” kelimesinin yazımında bir hata vardır. Bu kelimenin doğru yazılışına dîvân metni sayesinde ulaşılmıştır. Mecmuada deva kelimesinin yazımında dal, lam ve ye harfleri kullanılmıştır. Bu kelime herhangi bir anlamı ihtiva etmemektedir. Bu durumda dîvân nüshası göz önünde bulundurularak kelimenin deva olduğu anlaşılmıştır.

- 11a numaralı sayfada başlıksız olarak kayıtlı olan Necatî'nin gazelinin üçüncü beytinde de bir yazım hatası olduğunu düşünmekteyiz. İlk mısra dîvân metninde “Yüzünü gösterip gizler...” şeklinde kayıtlı iken mecmuada yazılı olan mısrada “gizler” kelimesi “gözler” şeklinde yazılmıştır. Ancak bu kelime beyte tam manasıyla uymamaktadır. Kelimenin yazımında kullanılan vav harfinin fazlalık olduğu ve dîvân metnindeki şekli ile okunması gerektiği fikrindeyiz. Aynı gazelin dördüncü beytinde geçen “yelinden” kelimesi dîvân metninde bu şekilde kayıtlı iken mecmuada

---

³⁵ Bkz.: Saniye Rukiye Erten, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme), Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.

“yolunda” şeklinde yazılmıştır. Bu yazımın da dîvân metnindeki şekliyle olması gerektiğini düşünmekteyiz. Beşinci beytin ilk mısraında ise “derdmend iken” ibaresi mecmuada yine hatalı olarak yazılmıştır. Bu kelime de dîvân metni esas alınarak düzeltilmiştir.

Bu ve bunun gibi birçok hatalı yazım ve farklılık, metnin okunması esnasında işaretlenmiş ve doğru yazımları dîvân metinleri taranarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Bazı yanlışlıklar düzeltilebildiği halde bazıları dîvân metinlerine ulaşamadığı için ya da kelimelerin okunması esnasında yaşanan zorluklar nedeniyle düzeltilememiştir. Bu gibi durumların bir kısmı “Kelime Yazımındaki Hatalar ve Farklılıklar” başlığı altında belirtilmiş olup geri kalan düzeltmeler, metin üzerinde dipnot verilerek gösterilecektir.

2.1.3. Mecmuanın Muhtevâ Özellikleri

Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi’nda 6728 numaralı demirbaşta kayıtlı olan Mecmua-i Eşar’ın içerisinde toplamda 182 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden bazıları tam bir gazel formundayken; bazıları kaside ya da mesnevi parçaları; bazıları müstezad; bazıları tahmis; bazıları ise gazel formundaki şiirlerin birkaç beyitlik ya da tek beyitlik kısımları halindedir. Bu şiirlerin 135 tanesi başlıklı ve şairleri belli olan şiirlerdir. Şiirlerden 5 tanesinde başlık ve şair adı olmadığı halde şiirlerin kime ait olduğu tarafımızca tespit edilmiştir. Kalan 42 şiirin ise kime ait olduğu tespit edilememiştir. Bu şiirlerin çoğunluğu iki beyitlik ya da tek beyitlik şiirler olması hasebiyle mahlas beyitleri de bulunmamaktadır.

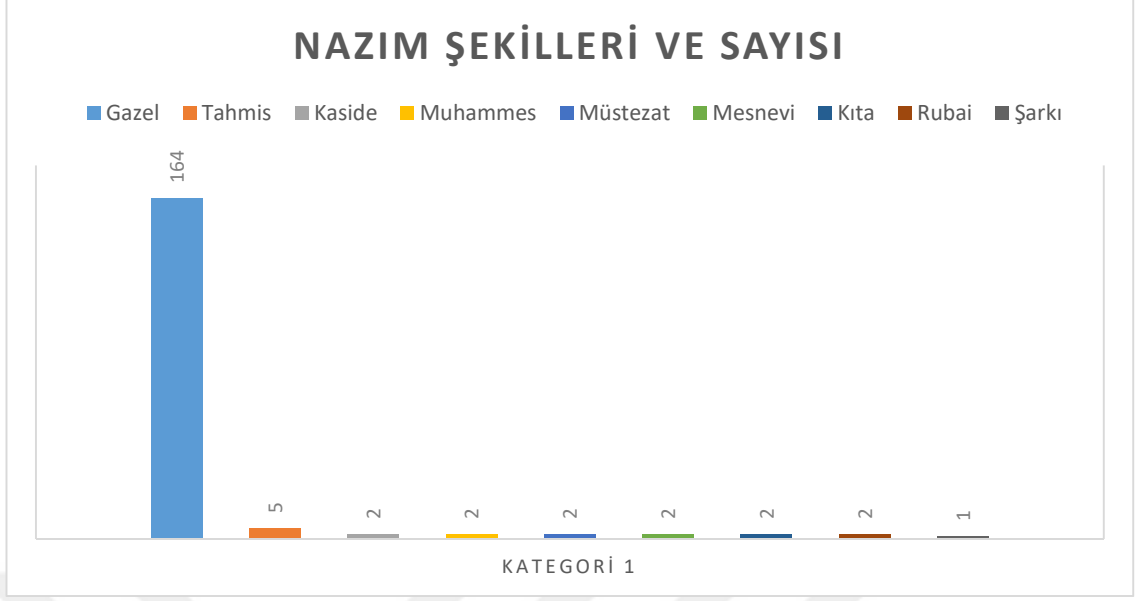
Mecmuada adı zikredilen toplamda 67 dîvân şairi vardır. Bu şairlerden kiminin tek şiiri varken kiminin birden fazla şiiri bulunmaktadır. Kimi şairin ise ismi zikredilmediği halde şiirine yer verilmiş yahut ismi yazıldığı halde şiiri söylenmemiştir. Şairler ve şiirleri ile ilgili detaylı bilgi tablolar kısmında bulunmaktadır.

Mecmua, bir şiir mecmuası olmasının yanında içerisinde çeşitli notları ve farklı türleri barındırmaktadır. Mecmuanın 1a numaralı sayfasında bazı karalamalar mevcuttur. Bu karalamaların daha sonra bir hayvan çetelesi olduğu anlaşılmıştır. Mecmuanın sahibi ya da sonrasında satın alan kişi tarafından tutulmuş olabilir.

Veyahut, bu mecmua ile hiç alakası olmadığı halde ciltlenme esnasında rastgele bu mecmuaya eklenmiş olabilir. Bu sayfanın arka sayfasında (1b numaralı sayfa) bulunan metin ise bir arzuhâl metnini andırmaktadır. Kaleme alındığı dönemde bulunan bir devlet büyüğüne yazıldığı düşünülen bu mektup, bir isteği dile getirmektedir. Bu mektubun da tıpkı çetele sayfasında olduğu gibi mecmua ile ilgisi olmadığı düşünülmektedir. Mecmuayı derleyen mürettibin yazısı ile bu arzuhâli kaleme alan kişinin yazısı birbirinden farklıdır. Anlaşılan o ki, bu arzuhâlin muharriri mecmuanın mürettibi ile aynı kişi değildir. 2a numaralı sayfada mürettip, el yazısıyla ismini yazmıştır. Aynı sayfanın alt kısmında reçete hüviyetinde notlar vardır. Burada, göz ağrısı için uygulanacak olan tedavi yöntemi detaylı şekilde anlatılmıştır. 3a numaralı sayfada da doğuramayan kadınlar ve basur rahatsızlığı için deva olacağı düşünülen benzer bir reçete bulunmaktadır. Bu sayfaların ardından 3b numaralı sayfadan itibaren şiirler başlamaktadır.

2.1.3.1. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri

Mecmuadaki şiirlerin diziliminde bir düzen söz konusu değildir. Rastgele yerleştirilmiş olan şiirlerde, nazım şekillerinin art arda gelmesiyle ilgili bir düzenleme de yoktur. Mecmuada en çok gazel nazım şekli ile yazılmış şiirler bulunmaktadır. Gazel şeklinde olduğu halde yalnızca tek beyitten oluşan manzumeler de gazel sayısına dâhil edilmiştir. Bunun nedeni, beyitlerin muhtevâ ve şekil bakımından gazel parçasına benzemesi dolayısıyladır. Nazım şekilleri ve sayıları ile ilgili sayısal veri şöyledir:

Şekil.1: Nazım Şekilleri ve Sayısı

2.1.3.2. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Şairlere Göre Dağılımı

Mecmuada bulunan şiirlerin şairlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Mecmuada şiirine en çok yer verilen şair Necatî'dir. Bundan başka bazı şairlerin mecmuada ismi zikredildiği halde şiirlerine yer verilmemiş ya da yanlış şiirlere kaydedilmiştir. Bu şairlerin isimleri tabloda verilmiş ancak herhangi bir şiir sayısı belirtilmemiştir.

Sıra No.	Şair Adı	Gazel	Tahmis	Kaside	Muhamm	Müstezat	Mesnevi
1.	'Abbâs Hân	1					
2.	Âgehî (Mansur)	1		1			
3.	Âhî	2					
4.	Ahmed Paşa	4					
5.	'Ali Çelebi	1					
6.	'Âlî (Gelibolulu)	3					
7.	'Ali (Kınalızade)	2					

Tablo.1: Şiirlerin Şairlere Göre Dağılımı

Tablo.1'in devamı...

8.	'Âsî	7					
9.	'Avnî	1					
10.	Bâkî	8					
11.	Bahâyî	1					
12.	Beyâtî		1				
13.	Bezmî	1					
14.	Câmi'î	1					
15.	Celâlî		1				
16.	Cihânî	1					
17.	Cinânî	1					
18.	Deli Birâder						
19.	Emrî	4	1				
20.	Fazlî	5					
21.	Fuzûlî	2					
22.	Gevherî	1					
23.	Hâkî	1					
24.	Halîmî	1					
25.	Hasan (Kınalızade)	1					
26.	Hâverî	1					
27.	Hayâlî	2				1	
28.	Hayretî	4					
29.	Husrev	1					
30.	İbn-i Kemâl	1		1			1
31.	İshâk	2					
32.	Kabûlî	5					
33.	Kalender						
34.	Kâtibî	1					
35.	Medhî		1				
36.	Mesîhî	3					
37.	Muhammed Nevrûzî						1

Tablo.1: Şiirlerin Şairlere Göre Dağılımı

Tablo.1'in devamı...

38.	Mu'îdî		1				
39.	Nâbî	1					
40.	Nâ'ilî	1					
41.	Necâtî	14					
42.	Nev'î	4					
43.	Rahmî	2					
44.	Revânî	1					
45.	Rûhî	1					
46.	Sabrî				1		
47.	Sâ'î	2					
48.	Senâyî	1					
49.	Seyyid Nesîmî	2					
50.	Sıdkî Üsküdârî	1					
51.	Sırrî	1					
52.	Sun'î	1					
53.	Sultân Murâd Hân	2					
54.	Süheyli	1					
55.	Şem'î	1					
56.	Şemsî	1					
57.	'Ubeydî	1					
58.	'Ulvî	5					
59.	'Usûlî	1					
60.	Ümidî	2					
61.	Vâsî 'Alisi	1					
62.	Vâlihî						
63.	Veysî		1				
64.	Vezîr-i A'zâm Mehmed Paşa	1					
65.	Yahyâ (Şeyhülislâm)	1					
66.	Yahyâ (Taşlıcalı)	1					
67.	Zarîfî	1					

Tablo.1: Şiirlerin Şairlere Göre Dağılımı

2.1.3.3. Mecmuada Kullanılan Vezinler ve Sayıları

Mecmuada Hecez, Muzâri, Remel, Müctes, Recez, Cedîd ve Mütekârip bahirlerinde ve Ahrep kalıplarında olmak üzere toplamda 179 vezin kullanılmıştır. Bazı vezinlerin tespitinde zorluklar yaşanmıştır. Tespit edilen vezinlerin kullanım sıklığı ve bahirleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Sıra No.	Vezin	Bahir	Kullanım Sıklığı
1.	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Remel	38
2.	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Remel	39
3.	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Hecez	31
4.	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Hecez	16
5.	Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	Muzâri	11
6.	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün	Hecez	9
7.	Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Cedîd	7
8.	Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	Muzâri	4
9.	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Remel	3
10.	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Remel	3
11.	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Müctes	3
12.	Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün	Recez	3
13.	Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün	Hecez	3
14.	Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	Hecez	2
15.	Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün	Recez	1
16.	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün	Remel	1
17.	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Remel	1
18.	Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûl	Mütekârib	1
19.	Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl	Ahrep Kalıbı	1
20.	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ'	Ahrep Kalıbı	1

Tablo.2: Kullanılan Vezinler ve Bahirleri

2.1.4. Mürettibin Kimliği İle İlgili Hususiyetler

Derleyiciler, edebiyat tarihine ışık tutan önemli şahsiyetlerdir. Düzenleyip tanzim ettikleri eserler ise, edebiyatın karanlık köşelerini aydınlatan nadide parçalardır. Bu bakımdan derleyicilerin oldukça önemli bir fonksiyonu vardır. Derleyicilerin kimi zaman estetik bir kaygı neticesinde kaleme aldıkları eserler, okuyucunun edebî açlığını dindirirken kimi zaman dîvânlarda yer verilmemiş şiirleri yapbozun eksik parçası gibi tamamlamaktadır.

Derleyiciler, adeta günümüzün titizlikle çalışan edebiyat araştırmacılarıdır. Bunu, eserlerinde görmek mümkündür. Titizlikle çalışarak ortaya koydukları seçkiler, tıpkı özenle doldurulup çok sevilen birine hediye edilen kasetler gibi insanı bambaşka ufuklara götürür. Bu şekilde düşünüldüğünde, derleyicilerin aslında oldukça ince bir ruha sahip olduklarını söylemek mümkündür. Özenle seçilen şiirlerin mecmualara yazılış şekli dahi derleyicilerin zihninde bambaşka hayaller uyandırmaktadır. Şiirleri kaydetme şekilleri bu işi ne kadar önem vererek yaptıklarının bir başka göstergesidir. Derleyicinin bütünleştiği ve adeta hayal gücünün bir yansıması olan mecmuanın varakları mürettibin resim defteri hüviyetindedir. Derleyici, bu resim defterini istediği gibi çizer, boyar, süsler. Bu durum onun kimliğinin tespitinde de kimi zaman yol gösterici olur. Seçkide tercih edilen şiirler, yazı şekli, kullandığı kağıdın kalitesi, yazı yazdığı mürekkep derleyicinin hangi zümreden olabileceği ile ilgili çıkarımlarda bulunmamızı sağlar.

Çalıştığımız mecmuanın 2a numaralı sayfasında bulunan yazıya istinaden mürettibin, Hacı Ali Efendi oğlu Muhammed Asî olduğunu belirtmiştik. Ancak mürettibin kimliği ile ilgili yapılan araştırma neticesinde herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Tezkireler, hattat biyografileri ve çeşitli kaynaklardan yapılan araştırmalar mürettibin kim olduğu ile ilgili aydınlatıcı bir bilgi sunmamıştır. Asî mahlası ile şiir yazan herhangi bir dîvân şairine de rastlanmamıştır. Ancak mecmua içerisinde Asî'ye ait toplamda 7 tane gazel bulunmaktadır. Bu bakımdan Muhammed Asî, mecmua özelinde hem mürettip hem müellif vasıflarını taşımaktadır. Şiirlerin şekil yapısı, muhtevâsı ve aruz kusurları göz önünde bulundurulduğunda şairin bir dîvânı olması, kuvvetle muhtemeldir. Şiirlerin muhtevâsı incelendiğinde şair, dîvân

şiiirine mahsus olan neredeyse her konuda şiiir vücuda getirmiştir. Bu bakımdan dîvân şiiiri estetiğine hâkimdir.

Şiiirlerinden birinde “Ali, meded, tarîk”³⁶ kelimeleri ile kurduğı anlam çerçevesi dikkate alındığında şairin Bektaşii meşrepli olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bu duruma dayanak olacak bir başka husus ise mecmuada ismi geçen şairlerden birçoğunun Bektaşii şairlerden seçilmiş olmasıdır.

Asî'nin kim olduğı, tezkirelerde neden zikredilmediğı bir muammadır. Ancak bu sorunun cevabı çalışmamız esnasında olduğı gibi sonrasında da aranmaya devam edecektir.

2.2. METNİN KURULUŞUNDA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

Metnin kuruluşu esnasında esas itibariyle tek bir imla uygulanmaya özen gösterilmiştir. Bu bağlamda yayımlanan çalışmalar göz önünde bulundurulmuştur.³⁷ Yol gösterici bu çalışmaların ortaya koyduğı görüş ve öneriler dikkate alınarak metin kurulmuştur.

Metnin kuruluşunda varakların, şiiirlerin ve şiiirlerdeki bazı unsurların gösterimi için işaret ve sayılar kullanılmıştır. Bu işaret ve sayıların kullanımı maddeler halinde şu şekilde sıralanmıştır:

- Varak numaraları köşeli ayraç içerisinde gösterilmiştir.

Örnek: [4a] (4) *Nev'î Efendi...*

• Şiiirler, mecmuada yazıldıkları sıra göz önünde bulundurularak numaralandırılmıştır. Bu numaralar, yay ayraç içerisinde gösterilmiştir.

Örnek: (6) *Takşim-i Güfte-yi Hayâlî...*

---

³⁶ Bkz.: 31^b.

³⁷ İsmail Ünver, “Çevriyazıda Yazım Birliğı Üzerine Öneriler”, Turkish Studies International Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6 Fall, 2008, s. 1-46; Ziya Avşar, “Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler”, Turkish Studies International Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6 Fall, 2008, s. 59-95; Turgut Koçoğlu, “Metin Neşrinde İmlâ Üzerine Görüşler ve Uygulamalara Dâir”, Turkish Studies International Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6 Fall, 2008, s. 489-498.

- Mana ve vezin gereği eksik olduğu veya yanlış yazıldığı kabul edilen kelime, hece ve bağlaçlar köşeli ayraç içerisinde gösterilmiştir.

Örnek 1.: *Sākin-i hāk-i der-i meyhāneyüz şām [ü] seher...*

Örnek 2.: *‘Aceb mi hāsıl[ı] ömri biçerse...*

Örnek 3.: *[Yār itmez] dişeler ğayra ider mihr [ü] vefā...*

Örnek 4.: *Dostum ‘Āsiye rahm eyleyecek günlerdür [ne güzel]*

- Şiirlere ait başlıklarda ismi yazılmamış olan şâirlerin isimleri, gerek mahlas beyitleri gerek şiirin geçtiği başka kaynaklar referans alınarak tespit edilmiş ve köşeli ayraç içerisinde yazılmıştır.

Örnek: (35) *[Fazlî]...*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRANSKRİPSİYONLU METİN

[3b]

(1) İbn-i Kemāl Pāşā

‘İzzetüñ haqqı için Allāhım

Kimseyi derde giriftār etme

Yā Rabbī ya‘nī ‘āşık-ı zāruñ

Yādlar āşinā etme

(2) Ğazel-i Hākī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

Güneş gibi dırahşān olsa dilber

Hemān bir māh-ı tābān olsa dilber

Tekellüfsüz gelüp koynuma girse

Şoyunsa gice ‘uryān olsa dilber

Leb-i cānbağşın ağ[ı]zuma virse

Bu mürde cismime cān olsa dilber

Olurdi hecrimüz gün gibi rüşen

Bize bir gice mihmān olsa dilber

Dilefgār itmese Hākī garībi

Göñül derdine dermān olsa dilber

(3) Merḥūm Necātīnūñdür

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

Gül ruḥların bizimle iki gün bir olmadı

Sünbül saçınla ḥatırımız 'ātır olmadı

Pāzār-ı ğamd[a] dil midir ol kim mezād olup

Dellāl-i 'ışk elinde iken āḥer olmadı

Dirler miḥak şarāba ḥarābāt erenleri

Şād ol göñül ki **altun** aduñ baķır olmadı

Bayrām ola [ve] gül açıla içmeyen kişi

Şabr ide bile mi ṭotalum şā'ir olmadı

Etme caḥīm-i hecr[e] mü'ebbed **Necātī**[yi]

Bīçāre 'āşık oldıysa kāfir olmadı

[4a]

(4) Nev'ī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç

Vaşl-ı **gül** āsān velī ammā cefā-yı ḥār güç

Bīsebeb ğüftār müşkil āşinālık mümteni'

Böyle istignā şatan dildār ile pāzār güç

Bir oñulmaz yaradır derd-i maḥabbet yarası

Ḥāşılı **şarılmayınca çāre yok tımār güç**

‘Arz-ı hāle yok meded kūyına hōd varmak muhāl
Mest-i ‘ışkam şöyle kim güftār güç reftār güç

Nev‘iyā esrār-ı ‘ışkı şaklamak āsān degül
Mey içüp keyfiyetini itmemek izhār güç

(5) Fuzūlī

Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ūlün

Gönlüm açılır zülf-i perīşānıñı görgeç
Nutkum tütulur gonca-yı handānıñı görgeç

Bağdıqça saña kan saçılır dīdelerimden
Bağrum delinür nāvek-i müjgānıñı görgeç

Ra‘nālīk ile [kāmet-i] şimşadı kılan yād
Olmaz mı hacil serv-i hırāmānıñı görgeç

Çok ‘ışka heves ideni gördüm ki hevesin
Terk itdi senüñ ‘āşık-ı nālānıñı görgeç

Kāfir ki degül ma‘rifet-i nār-ı cehennem

İmāna gelür āteş-i hicrānıñı görgeç

Nāzıklük ile gonca-yı handānıñı görgeç

İtmez mi hayā la‘l-i dūrfeşānıñı görgeç

Sen hāl diliñ söylemesen nola **Fuzūlī**

İl fehm kıılır çāk-i girībānıñı görgeç

[4b]

(6) Taḫsīm-i Güfte-yi Ḥayālī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler

Bir bāde-yi nūş it ki ḥaḫādur dimesünler

Bir derde esīr ol ki eṭıbbāsı cihānıñ

Şāyeste-yi tedbīr-i devādur dimesünler

(7) Taḫsīm-i Güfte-yi Merḫūm Bāḫī

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Cāy idinsem itmek istib'ād dey[i]ri miḫneti

'Āşıḫam bir kāfir-i ḫūsne Muḫammed ümmeti

Giceler 'azm itdigüm ol māha sāyem ḫavfıdur

Bir ṭarīḫ ile ḫabül itmez maḫabbet şirketi

Fe'īlātün Felātün Fe'īlātün Fe'īlün

Çünkü taḫdīr-i Ḥudā her ne ise olsa gerek

Ben senüñ tır ü belāña ṭurıram n'olsa gerek

(8) Ğazel-i Şıdḫī Üsküdārī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Müheyyā oldı meclis sāḫiyā şun sāğar-ı bāde

Ki ğam evrāḫımı virsün o cām-ı pürşafā bāda

Şabādan ol şehr-i ülfete ṭab' cebhesi māhuñ

Dağılmış sünbül amma zülf [ü] rüy-ı āl u ra'nāda

Çemende bülbül-i şeydā ider gül şevḫine efgān

Nazîr olur mı ‘ayşa yād ile ol cāy-ı zîbāda

Ne ‘ālemdür der‘āgūş eylemek ol āfet-i cānı

Ne ‘ālemdür şarılmağ ol nihāl-i serv-i āzāde

Ḳudūm-ı dilpesend ile şehā germābeveş Şıdķı

‘Aceb āteşler[e] yağdı derūnum külhanîzāde

[5a]

(9) ‘Ālî Efendi

Müstef‘ilātün Müstef‘ilātün

Çeşm ise pürhūn ḳalb ise maḥzūn³⁸

‘Ālem³⁹ digergūn ḥālūm digergūn

Bālā mıdur bu Ṭübā mıdur bu

Vallāhi mevzūn billāhi mevzūn

Cān ise serkeş ḥātır müşevveş

Feryād elūnden ey naḥl-i mevzūn

Şāyed olaydı kūyınḡda yāruñ

Sā‘at ise naḥs ṡālî‘se meymūn

Gözyaşı gibi alçağda ḳaldum

Ṭa‘n eyler oldı ‘Ālîye her dūn

³⁸ Mecmuada bu mısra “Ḥātırşikeste ḳalb āyine-yi maḥzūn” şeklindedir ancak mana ve vezin gereği divandaki şekli ile okunması daha efdaldır.

³⁹ Divân metninde bu kelime “halūm” olarak kayıtlıdır. Ancak mecmuada ayınla yazıldığı düşünölmektedir. Bkz.: Aksoyak, İ. Hakkı (2018). Gelibolulu Mustafa Ālî Divānı. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Kùltür Eserleri. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695.gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> . (19 Şubat 2021 tarihinde erişilmiştir.)

(10) Fuzūlî-yi Bağdādî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Nice yıllardur ser-i kūy-ı melāmet beklerüz

Leşker-i sulţān-ı 'irfānuz vilāyet beklerüz

Sākin-i hāk-i der-i meyhāneyüz şām [ü] seher

İrtifā'-ı kadirçün bāb-ı sa'ādet beklerüz

H'āb görmez çeşmümüz endişe-yi ağıyardan

Pāsbānuz genc-i esrār-ı maḥabbet beklerüz

Cīfe-yi dünyā degül kerges gibi maṭlūbumuz

Bir bölük 'anḳālaruz **Ḳāf-ı** ḳanā'at beklerüz

Yatdılar Ferhād ü Mecnūn mest-i cām-ı 'ışḳ olup

Ey Fuzūlî biz olar yatduḳça nevbet beklerüz

[5b]

(11) **Ḳabūlî**

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

Çemen gülzāra dil lāle tuṭaḳdur

Gül [ü] nergis aña gözdür ḳulaḳdur

Oḳıñla sīne pürdür ey ḳaşı yā

Nola terkeş dinürse māşadaḳdur

'Arūs-ı dehre gök zerrīn cibinlik

Şafaḳ bir āl vālādan tuvaḳdur

'Aceb mi ḥāşıl[1] ömri biçerse

Felek dihkân ü mäh-1 nev orağdur

Ķabŭlî nâzır olma şeş cihâta

Bilinmez dâr-1 dünyâ kaç bucağdur

(12) İshâk

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

Elünden cāmı düşmez begüm 'ayşuñ müdām olsun

Lebüñsüz kaçre ben içsem begüm baña ħarām olsun

Ķuluñ bir cür 'aya degmez mi ol cām-1 maĥabbetde

Vefâsuz dilrubâlarda begüm saña selam olsun

Esirger cân-1 mehcûrum beni bir dem Ķomaz tenhâ

Dil-i Ķamgînimi egler ħayâlün müstedâm olsun

Ĥudâdan isterem 'ışka giriftâr olmasun kimse

Güzellik sende ħatm olsun bela bende temâm olsun

Yazuğdur âsitânuñdan begüm redd itme İshâkı

Ķapuñda Ķullaruñ çok ol da bir kemter Ķulâm olsun

[6a]

(13) Ķazel-i Emrî

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

La 'liñe karşı ezilme ey şeker

Gey şaĶın 'âşıĶları başuñ ezer

Nâr-1 âhumdan başumda od yanar

Hecr elinden Ķanlar ağlar çeşm-i ter

Sīneye çekmeñ hadeng-i ğamzeñi

Ey kaşı yā kâtı göñlümden geçer

Tâcdâr iken felekde âfitâb

Sen şeh-i hüsn işiginde yir öper

‘Ārız-ı zībāña **Emrī** gül dimiş

Söylenür illerde bu rengin haber

(14) **Ḳınalızāde Ḥasan Efendi**

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Ayağın tozını tağıtdı şabā neyleyeyin

‘Ömrümüñ hāşılı oldı hebā neyleyeyin

Nāvek-i āhıñı eflāke çıkarma dir iseñ

Eyledün kāmetimi derd ile yā neyleyeyin

‘Ar[1]zuñ cevr [ü] cefā ise elimden ne gelür

Sende [de] yok niçedek⁴⁰ mihr [ü] vefā neyleyeyin

Çünkü yok bār-ı ğam-ı ‘ışka maḥall bende

Virse inşāf saña bār-ı ḥudā neyleyeyin

Ey **Ḥasan** kanıla tıldı yüregim lāle şıfat

Nice bir dāğ-ı ğam-ı ‘ışkı nihān neyleyeyin

[6b]

(15) **Beyit**

⁴⁰ Mecmuada “niçedek” kelimesinin sonu ye ve nun harfi ile yazılmış.

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün
Olmasun dildādeler 'ālemde bārī yārsuz
Hiç olur mı bülbül-i şūrīdedil gülzārsuz

Ġamımız aġyār elinden kim severse dilberi
Tāze rūlar sevmek olmaz sevdigim aġyārsuz

(16) Sertāc-ı 'Ulemā Merhūm Çelebi 'Alī Efendi

Mefā 'ilün Fe 'ilātün Mefā 'ilün Fe 'ilün

Cihānda 'işret şoşbet-i řarābla yaraşur
řarāb şoşbeti nuġl-i kebāb ile yaraşur

řarāb-ı řāfī vü nuġl-i kebāb meclisde
Semā'-ı naġme-yi çeng ü rebāb ile yaraşur

Semā'-ı çeng ü rebāb ü řarāb [ü] nuġl-i kebāb
Kenār-ı bāġ-ı gülistāñ ü āb ile yaraşur

Kenār-ı bāġ-ı gülistāñ řarāb [ü] nuġl-i kebāb
Büt-i şeker leb ü řīrīn cevāb ile yaraşur

'Alīyy şeyib irişdi bu cümleyi terk it
Didiklerüñ řamu 'ahd-i řebāb ile yaraşur

(17) Ġazel-i Ĥayretī

Mef'ülü Fā 'ilātü Mefā 'ilü Fā 'ilün

Erbāb-ı 'işka pīře hemān her gün āh imiş
Her bir nefes ki āh ile geçmez günāh imiş

Sevdā-yı 'iřk gibi yořsa bařuñda řūfiyā

Bu kara şardıġuñ ne belā-yı siyah imiş

Her h̄vāce-yi zemāne birer ehl-i ihtiyaċ

Her bir faķire baķdum idi pādiřāh imiş

Bir řehsüvār[a] halkabegüşam ki atınuñ

Her bir niřān-ı na‘li birer secdegāh imiş

Sa‘y eyle⁴¹ ‘iřķa ķul olıgör **Hayretī** [k‘anuñ]

En kem gedāsı husrev-i gerdün penāh imiş

[7a]

(18) **Şem‘ī**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

‘Ār idermiş beni öldürmege ol sīm tenüm

Varayım yalvarayım boynuma taķup kefenüm

Hulle-yi cennet olursa çekeyim çāk ideyim

Dem-i vuşlatda baña hāyil olur pīrehenüm

Ṭuymaya görsem eger mūr-ı za‘ıfıñ gözine

Ey Süleymān-ı zemān şöyle za‘if oldu tenüm

Tek beni zülf-i [dilā]vīzūñe berdār eyle

Çeke[yin] pādiřehüm kendi elümle resenüm

Şem‘iyem küşe-yi meyhāneyi virmem felege

Gülşen-i bāġ-ı cināndan baña yegdür vaşanum

⁴¹ Dıvān metninde “cehd eyle” şeklinde kayıtlıdır. Bkz.: Çavuşoġlu, Mehmed; Tanyeri, M. Ali (1981). Hayreti, Divan Tenkitli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

(19) Necāti

Fā`ilātün Fā`ilātün Fā`ilātün Fā`ilün

Ḥāk-i pāyuñ tūtiyā-yı dīde-yi ḥūnbār imiş

Ḥamdü li`llāh ki görecek gözlerimiz var imiş

Neylesün gülzārı `āşık olmayınca gül`izār

Büs[i]tān-ı cennete şüret viren de vār imiş

Tıfl iken bir buseñi azırğanırduḡ cān ile

Ey dirīḡā bilmedük bāzār ilk bāzār imiş

Bir ben isem de gerekmez kimseye yār olduḡuñ

Ey gül-i pākīze me`men dimesünler yār imiş

Buseñi görmez **Necāti** kendüye lāyık velī

Ey lebi sükker ne çāre cāndur umar imiş

[7b]

(20) Ğazel-i Ümīdī

Fe`ilātün Fe`ilātün Fe`ilātün Fe`ilün

Baḡlayup gönlimiz ol kākül-i `anberfāma

Āh kim murḡ-ı dili yine düşürdüñ dāma

Ğam-ı zülfüñle beyābān⁴²-ı maḡabbetde gönül

Beñzer ol rāhreve ḡalmış ola aḡşāma

Biñ⁴³ bir ibrām ile bir büsesin alduḡ yāruñ

⁴² “Beyābān” kelimesi mecmuada be yerine pe harfi kullanılarak yazılmıştır.

⁴³ “Bin” kelimesi mecmuada be yerine pe harfi ile yazılmıştır.

Hüblar şimdi igen döymez imiş ibrāma

Halka esrār-ı mey-i la'lini fāş itdi deyü

Dil uzatsa nola meclisde şurāhī cāma

Yazmağa levha-yı hürşīde **Ümīdī** şī'rin

Destine aldı 'Uṭārid yine zerrīn hāme

(21) Seyyid Nesīmī

Müfte 'ilün Mefā 'ilün Müfte 'ilün Mefā 'ilün

Ḳāmetiñe elif diyen gör ne uzun hayāl ider

Kim ki diler vişāliñi arzū-yı muhāl ider

Ol ala gözden ey gönül key şakın uş didüm saña

Uyğuda şanma ānı kim uyğusu yoğdur āl ider

Zülfini hāk-i reh gibi şaldı ayağı altına

Gör nice halk-ı 'ālemüñ 'ömrini pāymāl ider

Yüziñi göster ey şanem halk-ı cihāna perdesüz

Tā göreler ki hağğ nice şan'at berkemāl ider

Mülkile māl-i memleket bir ceve şaymaz ey şanem

Kim ki umar cemāliñi yā taleb-i vişāl ider

[8a]

(22) Minhü

Mef'ülü Mefā 'ilü Mefā 'ilü Fe 'ülün / Mef'ülü Fe 'ülün

Bir zülf-i dilāvīz-i sehī rūh-ı revānı

Virdüm aña cānı

Naķş ideli ķudret eli bu naķş-ı cemāli
Gelmedi miķāli
Vār ise meger budurur ol Yūsuf-ı ŗānī
Hiķ tıtma kemānı
Göz gördi gönül sevdi olup hūkmine ķün rām
Yolına virüp cān
Bir rūh-ı muşavver dimezem ibn-i falān
Fāş itmezem ānı
Bu hūsnile kim gördise ol hūrlıķāyı
‘Ālem-i rızāyı
Şanur ki falān söyledi güftār-ı falānı
Görmezse nişānı
Vefāt-ı Hāyālī
Sözi dilde hāyālī gözde ķaldı
Sene 964

(23) Nāilī

Mefā ‘ilün Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

Hevā-yı ‘ıŗķa uyup kūy-ı yāre dek giderüz
Nesīm-i ŗubħa refıķüz bahāra dek beklerüz

Palāspāre-yi rindī bedūş ķāse bekef
Zekāt-ı mey virilür bir diyāra dek giderüz

İderse ķand-i lebün hātır-ı mezāķa huṗūr
Diyār-ı Mıŗra degül Kandeħāra dek giderüz

Virüp tezelzül-i Manşūrı sāk-ı ‘arşa temām
Hudā Hudā diyerek pāy-ı dāre dek giderüz

Felek girürse kef-i Nâilîye dāmānuñ
Senüñle maḥkeme-yi Girdgāre dek giderüz

[8b]

(24) Ğazel-i Emrī Tahmīs-i Necāī

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün
Ne ‘acep āfet-i devrān nice mehrūdur bu
Ğamzesi kân içimi gözleri cā[dū]dur bu
Ḥalkı sevdālara şaldı nice geysūdur bu
Nice kākül nice mū sünbül-i hoş būdur bu

Nola [e]ger göz ü gül ber[ā]ber sīne oyalar
Cigerüm kanı ile cümle tenüm yuyalar
Beni bu miḥnet ile dār-ı belāda koyalar
Umarın ḥaşrda çān oynadıgumdan duyalar

Dilberüñ derd-i gamından geçemezsin ey dil
Yeter o yine ötersin ötmezsin ey dil
Nice bir öyredeyim çün tutmazsın ey dil
‘Ömrüñ oldukça yilersin yitmezsin ey dil

Ki dilersin ki saña virmeye Ḥaḳḳ zahmet-i şar‘
Budurur saña benüm söyledigüm aşilla fer‘
Kimsenüñ ḳapusını bedlük ile eyleme ḳar‘
Gözimüñ penceresin yapmağa emr eyledi şer‘

Ḳısmetümüz ğam u derd oldı bizüm rüz-ı ezel

*Ḥazā elemru min Allāhu ve bilḥaḳḳı nüzul*⁴⁴

Āferīn olsun em[i]re ki dimiş şi‘ri güzel

⁴⁴ “Allah’ın bu buyruğu hakikatle ortaya çıktı”

Yine sihr itdi Necātī nice söz nice gazel

[9a]

(25) ‘Ulvī

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Hâl⁴⁵ kim halka-yı zülfünde nümâyân olmuş

‘Ayn-ı ‘âşık gibidür hüsniñe hayrân olmuş

Bir kara günlü ğarībiñ şeb-i tārı gibi āh

Ṭuralar ‘arīzuñ üstinde perīşān [olmuş]

Hākden cism-i nahīfim nola fark olmaz ise

Rāh-ı miḥnetde düşüp hākile yeksān [olmuş]

Bülbül ağlamada gül gülmede ra‘d inlemede

Kimi giryān kimi ḥandān kimi nālān olmuş

Ṭağlar kim görünür sâ‘id-i sīmīninde

‘Ayn-ı ‘Ulvī gibidür lāle şıfat kan olmuş

(26) ‘Āşī

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

Hüsünüñi kıldum temāşā zülfı ‘anberfām[a]dek

Yāri seyr itdüm şabāḥdan ḥāşılı aḥşām[a]dek

Ḳorḳum oldur kim baña sevdā-yı zülfı ‘āķıbet

İtdüre terk-i vaṭan bir gün diyār-ı Şām[a]dek

⁴⁵ “Hâl” kelimesi mecmuada ha-yı mühmele ile yazılmıştır. Ancak mana gereği bu kelimenin vücuttaki esmer leke anlamına gelebilmesi için ha-yı mu’ceme ile yazılması gerekmektedir.

Sen hemān ŧun sāğarı ‘ iŧkuñ müdām olsun [müdām/ŧarap]
Ben daħī nūŧ eylemezsem sākīyā pek cām[a]dek

Bezme[e]⁴⁶ teŧrīfītmegi ‘ ahd eylemiŧdi dün gice
Gelmedi ol āfītabum bekledüm aħŧām[a]dek

Yārden bir būse çünkim olmadı bize naŧīb
Çāresi ŧabr eylemekdür ‘ Āŧiyā aħŧām[a]dek

[9b]

(27) ‘Avnī

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

Dīdemüz giryāndur bir zekī fettān için

Kārımız efgāndur bir gonce-yi ħandān için

Bāŧımız ŧop oldı meydān-ı maħabbetde yine
ŧehsüvār-ı mülk-i dil bir kā’küli çevgān için

Aħ[i]yār olur mı kim görse bu ŧīr beñleri
Dehr-i feryād olmayasın ħusrev-i ħübān için

Ten nedür kim pāy[i]māl-ı rāh-ı dilber olmaya
Cān nedür kim virmeyeler ŧevk ile cānān için

‘Avniyā ger bağruña baŧduñsa ol kāfircigi
ŧalıvirme ħaŧra dek sīnendeki īmān için

(28) Kābūlī

⁴⁶ “Bezme” kelimesi metinde yalnızca bezm ŧeklinde, yönelme hal eki konulmadan yazılmıştır. Ancak hem mana hem vezin gereğī kelimenin “bezme” ŧeklinde okunması gerekmektedir.

Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

Dağlar tende bīşumār oldı

Seyr-i gülzāra⁴⁷ gel bahār oldı

Şimdi kânün-ı sīnede ey yār

Fürkatüñ āteşi yanar oldı

Göñül āyīnesi muşaykal iken

Gerd-i haţtuñla pürğubār oldı

Şarşar-ı tündbād-ı āhumdan

Şab[ı]ru[m]⁴⁸ evrākı tār u mār oldı

Dilde peykānı ol kaşı yānuñ

Ey Kabūlī temür hişār oldı

[10a]

(29) Rūhī

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Dime kim çāre-yi def -i ğam-ı fürkat yokdur

Sende ey şüh-ı cefāpīşe mürüvvet yokdur

‘Arz[a] muhtāc nice derd ü elemüm var velī

Ayağūñ tozına yüz sürmege fırsat yokdur

[Yār itmez] diseler ğayra ider mihr [ü] vefā

Bilürem pādīşehüm sende bu ‘ādet yokdur

⁴⁷ “Gülzâr” kelimesi mecmuuda ze harfi ile yazılması gerekirken zel harfi ile yazılmıştır.

⁴⁸ “Sabrum” kelimesi mecmuuda sabrı şeklinde, iyelik eki konulmadan yazılmıştır. Ancak mana gereği “sabrum” şeklinde okunması gerekmektedir.

Şevk-ı mihrüñle ölürsem yüzime bakmazsın
‘Āşıkam zerrece kalbiñde maḥabbet yokdur

‘Ākıbet Rūḫiyi itdün ser-i kūyından dūr
Raḥmsuz ṭā’ifesüz sözde ḥaḳıḳat yokdur

(30) Bākī

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Açıl bāḡuñ gül [ü] nesrini o ruḥsarı görsünler

Şalın serv-i şanavber şive-i reftarı görsünler

Ḳapuñda ḥāşıl itdi bu [devāsuz] derdi hep gönlüm

Ne derde mübtelā oldı dil-i bīmārı görsünler

Ten-i zerdümde pehlüm üstüḥvānı şayılır bir bir

Beni seyr itmeyen yārān müsikārı görsünler

Açıldı dāḡlar sīnemde çāk itdüm girībānum

Maḥabbet gülşeninde açılan gülnārı görsünler

Güzeller mihribān olmaz dimek yañlışdur ey Bākī

Olur vallāhi billāhi hemān yalvarı görsünler

[10b]

(31) Şun‘ī

Mef‘ülü Mefā ‘ilü Mefā ‘ilü Fe ‘ülün

Bir cām ile kıldı beni sākī yine mecnūn

Beñzer ki dilā itdi şarāba o gül efsūn

Ey Ḥusrev-i ḥübān seni arayı arayı

an derleyüben ıdı ayakdan mey-i gülgün

atm eyleyen ey hace benüm muşhaf-ı 'ışkı
Velleyliye dek okudu ancak anı Mecnün

Seyr itmege sen mähı melekler gice gündüz
Revzenler açar ay[i]le günden yine gerdün

Hübân-ı kelâm içre bugün ehli atında
Ey Şun 'ı anı Yüsuf-ı nazmum gibi mevzün

(32) 'Ubeydî

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün
Ne açıldu fezâ-yı gülşene gül pîreherlerle
Ne şalındu murâd üzre boyı serv-i semenlerle

Faır oldusa istignâ şatarlar bilmezüz yâ Rabb
Neye varur bizüm avâlümüz sımîn bedenlerle

Gidüp 'al ile cân zülfinde yâruñ aldılar gördüm
Dili gönderdüm anlara o da aldı alanlarla

am ile nâfeveş pürhün iderler alb-i 'uşşâı
atâdur 'ış meş itmek atı misk-i utenlerle

Saňa ey gül o gülgün câme kim bidigin duydu
Buluşdu çârsü-yı bâ-ı küyında dikenlerle

Vefâ eylük diseydüñ incinürler söylemezler hiç
'Ubeydî söyleşilmez a bu kim gonce deherlerle

[11a]

(33) *Āhī*

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Sākī toldur kadehi iç içelim n'olsa gerek

Çoya yarını bugün hoş geçelim n'olsa gerek

Varalum meygedeye hāliş [ü] muhliş olalum

Soḥbet-i ehl-i riyādan kaçalum n'olsa gerek

Vaqt ola raḥm ide dilber düşelüm ayağına

Yüz sürüp yalvaralum baş açalum n'olsa gerek

Cānuma geçdi ise tīr-i kemanabrūsı

Ey gönül dibe geçenden geçelüm n'olsa gerek

Āhiyā ehl degüliseñ bu fenā dūnyādan

Geçelüm varlığın elden saçalum n'olsa gerek

(34) [*Necātī*]⁴⁹

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Benüm serv-i ḥirāmānum cemālün tāze bağ olmuş

Ruḥuñ güllerinün kızıl[1] kızıl ağ[1] ağ olmuş

Maḥabbet sebzārında biter çok lāleler ammā

Bulunmaya benüm gibi cefādan bağırı dāğ olmuş

Yüzini gösterüp gizler leb-i la'lini cānāne

Dirġā mevsim-i gülde mey-i nāba yasağ olmuş

⁴⁹ Mecmuada başlık atılmamış ancak gazel Necatî'ye aittir.

Egilmesün deyü āhum yelinden şakınup her dem
Raķīb-i kelb ol servüñ nihāline yasağ olmış

Necātī derdmend iken ķapuñ dārüşşifasında
Maķabbet şerbetini nüş eyleyüp filhāl sağ olmış

[11b]

(35) [Fazlī]⁵⁰

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Raķīb aġyār ölürlerse baña tenhā ķalur dilber
'Adūlar merd olurlarsa baña tenhā ķalur dilber

Raķīb aġyār-ı bed'ilmüñ baña itdükleri zılmüñ
Cezāsını bulurlarsa baña tenhā ķalur dilber

Güzeller merd olur nāmerdi meclisden sürüp nādān
Aradan şavurlarsa baña tenhā ķalur dilber

Gelince meclise cānān temāşā eyleyen yārān
Yanumdan daġırlarsa baña tenhā ķalur dilber

Eger inşāf idüp dilber sa'ādetḫāneye Fazlī
Birer birer gelürlerse baña tenhā ķalur dilber

(36) [Revānī]

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

---

⁵⁰ Mecmuada başlık atılmamış ancak gazel Kara Fazlî'ye aittir.

Sünbülün⁵¹ çok gülşen-i hüsnünde hattıñ gül yeter
Dostum ‘aşıkların çan ağlıyor sen gül yeter

Mübtelâsı olma her hūbuñ birin sev ey gönül
Bu meşeldür ‘arîf olan kişiye bir gül yeter

‘Ărızunda halka halka görinen kākül yeter
Tāze gülşendür ruhuñ ‘aksiyle meclis Sākīyā

Gül kadeh olsun şurāhī arada bülbül yeter
Şemselerde gülşen-i rūyuñ ne hācet zeyn ola

Ruğların mecmū‘ası içre Revānī dāyimā
Zīnet için dilberin müşgīn⁵² saçı yeter

[12a]

(37) Sulţānuşşu ‘arā Bākī Selāmullah

Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

‘Işkı bülbül gibi beyān idelüm

Hālümüz gün gibi ‘ayān idelüm

Jāleveş bezme varumuz saçalum

Zeri gül gibi dermiyān edelüm

Çekelüm hükmi-i ‘ışka tuğrāyı

‘Aklı bīnām ü bīnişān idelüm

---

⁵¹ Dīvān metninde bu kelime “bülbülün” şeklinde kayıtlıdır. Bkz.: Avşar, Ziya (2017). Revānī Dīvānı. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Eserleri. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143.revani-divanipdf.pdf?0> . (19 Şubat 2021 tarihinde erişilmiştir.)

⁵² “Müşgīn” kelimesi mecmuada sin harfi ile ve uzatma harfi olan ye kullanılmadan yazılmıştır.

Gül gibi cām-ı ʿıyşî güldürelüm
Rūh-ı Cemşīdi şād[ı]mān idelüm

Zer gibi albi şāf olan gelsün
Āteş-i meyde imtiḥān idelüm

Gelmesün bezme ʿıyşa nāmaḥrem
Nergisi bāga dīdebān idelüm

Meclisün şūḥ-ı gül ʿizārların
Ġonceveş mest ü sergirān idelüm

Gül gül olsun ruḥ-ı semenrūyān
Şubhdem seyr-i gülsitān idelüm

Hem rikāb itdi ʿıydı ḥusrev-i gül
Cām-ı gülgünü hem ʿinān idelüm

Akıdup ḥalk-ı şīşe[den]⁵³ mey-i nāb
Ḥūn-ı kurbān gibi revān idelüm

Hīç te ʿḥire yer yok ey Bākī
Niyet-i ḥayrdır hemān idelüm

[12b]

(38) Necāti

Mefʿülü Fā ʿilātün Mefʿülü Fā ʿilātün

Meh-i ruḥuñ ḥayāli peyveste cān içinde

---

⁵³ “Şişeden” kelimesi mecmuada yalnızca şişe olarak yazılmıştır. Ancak mana ve vezin gereği “şışeden” şeklinde okunması gerekmektedir.

‘Aks-i kamer gibidir āb-ı revān içinde

Biñ mürde bir sözüñden buldı hayāt-ı sermed

Depret diliñ efendi ben nātüvān içinde

Bir elde la‘l-i dilber bir elde dahī sāgar

İki elüm bulundu bir demde qan içinde

Öldür beni disünler kılların öldürici

Bir pādişeh var imiş devr-i zamān içinde

Sen gül gibi efendi dilden nihāl olıñuz⁵⁴

Bülbül gibi Necātī kılsun fiğān içinde

(39) Necātī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Çok fitne olur zülf-i siyehkāra uynca

İllerde meşeldür bu ki ilanı tüyince

Ey Yūsuf-ı gülçehre meşeldür atalardan

Kim düşmen için kıyı kızar kıza boyınca

Ğonceyle kıatı şıklığı var bülbülün ey dost

Ağız haberin aldum anuñ ben⁵⁵ şoluyınca

Virdük ayağı toprağına nāfe-yi Çini

Ey bād-ı şabā var yüri hayr eyle toyınca

⁵⁴ Bu mısra dīvānda “Sen gül gibi efendi elden ele revān ol” şeklindedir. Ancak bu haliyle de vezne uygundur.

⁵⁵ Bu ibare mecmuada “ben anun” şeklinde kayıtlıdır. Ancak vezne uyabilmesi için dīvān metninde olduğu gibi “ben anun” şeklinde okunması gerekmektedir. Bkz.: Tarlan, Ali Nihat (1992). Necatî Beg Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

El virmiş iken fırsatı fevt itme Necâtî

El mi irer ol serv-i revân büyüyince

[13a]

(40) Hâverî

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

Seni gözler dü çeşm-i hünfeşānum nice demlerle

Gel ey nūr-ı başar⁵⁶ merdümlük [it] demler kademlerle

‘Acep nice yazılmışdur başuma kıra yazular

Benüm hōd miḥnet [ü] derdüm yazılmaya kıalemlerle

Ḳadd ü zülf ü dehānuñ ḥasreti lām eyledi kaddüm

Hudā bilür benüm sağ olacağum bu elemlerle

Hevā-yı zülf [ü] ḳaddüñle ölürsem āh idüp cānā

Mezārımda tıram maḥşerde ‘Abbās[ī] ‘alemlerle

Nice zünnār-ı ‘ışķa Hâverî bel bağlamayam kim

Der ü dīvār[-ı] deyr-i dil pür olmışdur şanemlerle

(41) Kıra Fazlî

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

Sen serāmed ḥüsn ile şāh-ı cihānsın sevdigüm

Ġamzelerle fitne-yi devr-i zamānsın sevdigüm

Hāndeyāb olsañ şeb-i tāriñ rüşen-i rüz olur

⁵⁶ Bu ibare mecmuada “nūr ey basar” şeklinde kayıtlıdır. Ancak vezne uyabilmesi için dīvān metninde olduğu gibi “ey nūr-ı basar” şeklinde okunması gerekmektedir. Bkz.: Açıl, Berat (2016). Hâverî (Ö. 1565) ve Dīvānçesi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Y. 8, S. 16, s. 172-216.

Şems-i hāversin kamerle tev' emānsın sevdigüm

Gāh luṭ[u]f ü gāh ḳah[ı]r ü gāh şīve [ü] gāh nāz
Ceyş-i ḥübān içresin bir özge cānsın sevdigüm

Va' de-yi vaşl itdük incāz itmeyüp cevri eyledük
Cevri gerçek va' de-yi vaşlı yalānsın sevdigüm

Yānevār iḥsān idüp luṭf eyleseñ üftādeye
Sen de 'ālemde fa' lān ibn-i fa' lānsın sevdigüm

Fazliye rahm it eliñ gögsiñe ḳo inşāfa gel
Çend 'uşşāḳ içre çünkim ḳahramānsın sevdigüm

[13b]

(42) Necātī

Fā' ilātün Fā' ilāün Fā' ilātün Fā' ilün

Cām-ı 'ışḳuñdur demādem sırrımı fāş eyleyen
Nār-ı şevḳuñdur hemīşe gözlerüm yaş eyleyen

Öykünürmiş leblerüñe la' l [ü] yaḳut ey şanem
Ġālibā işbu günehdür anları taş eyleyen

Ḥāk-i pāyuña döküp saçdum yaşum gevherlerin
Ārzū-yı kīmyādur beni ḳallāş eyleyen

Āhum ile işigüñ pāk itmege komış beni
Bād-ı şubḥı gülşenüñ şahnına ferrāş eyleyen

Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳatdür Necātī ḳorkusuz

Dilrübâlar ‘ışkıını kendüye yoldaş eyleyen

(43) Necâtî⁵⁷

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

At kemend-i zülfiñi ben mübtelāya dostum

Kim baş açup tırmuşam derd ü belāya dostum

Ġonçe ağzuñdan ne söz açıld[ı] kim ħandān olup

Gül çıkardı cübbesin virdi şabāya dostum

Az ħal[updur] kim gözüm yaşıyla āhum āteşi

Yerleri ve gökleri vire fenāya dostum

Gelmeyüp ħaṭṭ-ı siyeh redd-i belā olmağ için

Vaşluñı nezr eyle luṭf it ben gedāya dostum

El götürüpdür Necâtî kim güzeller olmasun

Ĥāzır ol gel sen daḥī işbu du ‘āya dostum

[14a]

(44) Ġazel-i Cāmi ‘ī

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

Ġitdi ol rüḥ-ı revān ardınca cān oldu revān

Ĥalmadı tende ‘alāḳa bir ramaḳ ħaldı hemān

Cān çıkarken zāri zāri iñlese ṭa ‘n⁵⁸ mı yürek

Lācerem egler ceres ‘azm eyleyecek kār[e]vān

⁵⁷ Mürettip, Necatî başlığını atarken te harfini noktasız olarak yazmıştır.

⁵⁸ “Ta’n” kelimesi mecmuada kef harfi kullanılarak yazılmıştır.

Bir dem ārām eyle urbān olduğum cān ile ten
Birbiriyle āh̄iret haın helāl itsün hemān

Cān fedā olsun yolına bir naar ol manzaruñ
Döndürürsen mamilin benden yaña ey sārībān

Sen gidicek ey yüzi gül Cāmi‘ī bülbul gibi
ol kadar āh̄ itdigüm yandı zemīn ü āsumān

(45) ‘Āī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün

Süzer mestāne gözini işi[t]düm şīrīn sözini

Bir ker[e] gördüm yüzünü hadd-i zātından ne güzel

Hayāt virdi leb-i andı nūş idenler nie andı

Yūsufuñ mānendi kendi hadd-i zātından ne güzel

Dilerüm raīb gelmesin ol maall dāh̄il olmasun

Sīneye şaran olmasun hadd-i zātından ne güzel

amet-i serv-i semenden⁵⁹ bir perī şīveli gülden

Bāđ-ı h̄üsninüñ gülinden hadd-i zātından ne güzel

Dökilen anlara ba dīde-yi giryānında

Dostum ‘Āsiye ram eyleyecek günlerdür [ne güzel]

[14b]

(46) Ğazel-i Sırrī

⁵⁹ “Semenden” kelimesinin son harfi mecmuada kef harfi ile yazılmıştır. Ancak böyle bir kelime sözlükte bulunmamaktadır. Mana gereği bu kelimenin “semenden” olarak okunması ve son harfinin nun ile yazılmış olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Dīde-yi cān u diliyle idicek yāre nazar
Zarar⁶⁰ itmez ide gör 'āşık-ı dīdāre nazar

Seni bir kerr[e] gören der-i cihānda şanma
Kānkı kāfir deyr ide şūret-i dīvāra nazar

Tūtiyā bilür ayağūñ tozını gözlerine
Bağda olsa ne ola nergis-i bīmāre nazar

Çanda gūş itse sözüñ ehl-i sühen k̄āyildür
Ehl-i tab' olan ider lezzet-i güftāre nazar

Tūti-yi tab'a neler söylede idüm Sırrı
İdebilsem ben ol āyīne-yi ruhsāre nazar

(47) Āgehī⁶¹

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fa 'lün
Çekdirüp fūrkatini bizden ırāk⁶² olduñ sen
Baħr-i fūrkatde nice fırtınalar çekdüm ben

Sen yıķarsın bu yaķalarda göñüller şehrin
Dil ü cān mülkini yağmā idicisin sen sen

Bād-ı 'ışkuñ alavand⁶³ eyledi şabrum gemisin

⁶⁰ “Zarar” kelimesi mecmuada dad harfi ile yazılması gerekirken zı harfi ile yazılmıştır.

⁶¹ Bu kaside mecmuada Asî başlığı ile yazılmıştır ancak aslı Agehî'ye aittir.

⁶² “Irak” kelimesi mecmuada kaf harfi ile yazılması gerekirken gayın harfi ile yazılmıştır.

⁶³ “Alavand” kelimesi mecmuada “alavanda şeklinde kayıtlıdır. Ancak bu yazım vezni bozduğu için alavand şeklinde okumak daha uygundur.

İlevend⁶⁴ oldu gönül tıflı senüñ derdiñden

Bārbāriçan siyeh aṭlasdan olaldan cānā

Gemici neftülerin ‘āşık-ı zār itdūñ sen

Seyr iden yüzüñi deryāda erişür qadira⁶⁵

Qadre uğrar seni bir kerr[e] qadırgada gören

[15a]

(48) ‘Ulvî

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

‘Ārızuñsuz lāleveş dāğ-ı sitemdür gül baña

Kākülñsüz heftser-i ejder gelür sünbül baña

Gül yüzüñden ayrı nāgeh seyr-i gülzār eylesem

Şīven-i matem görünür gulğul[-ı bülbül]⁶⁶ baña

Cām-ı la‘lūñ vaşfi düşmez sākıyā dilden müdām

Bezm-ı ‘ışkuñda şurāhī kim diye kulğul baña

Sāğar-ı zülfüñ kenarında ser-i zülfüñ görüp

Şöyle şandum Bircīs-i Mecnūnı şundı mül baña

‘Ulvīyem bülbülşifat qārum demādem giryedür

Kendü luṭfundan ḥabībüm bārī bir kez gül baña

⁶⁴ “İlevend” kelimesi mecmuuda alavand şeklinde yazılmıştır ancak kasidede ilevend olarak kayıtlıdır. Bkz.: Tietze, Andreas (2010). XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili, Agehi Kasidesi ve Tahmisleri. Türkiyat Mecmuası. S.9, s. 113-138.

⁶⁵ Bu kelime mecmuuda “kadira” şeklinde yazılmış ancak kasidede “hızıra” şeklinde kayıtlıdır. Bkz.: Tietze, Andreas (2010), a.g.e., s.114.

⁶⁶ Köşeli parantez içerisinde gösterilen bu ibare mecmuuda yazılmamıştır. Dīvān metninden yararlanarak bu şekilde okunması gerektiği anlaşılmıştır. Bkz.: Çetin, İsmail (1993). Derzi-zāde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

(49) **Husrev**

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

Ey şekerleb gerçi el çektüm şarāb-ı nābdan
Dembedem kāsem tolu çeşmümdeki hūnābdan

Vird okurken kaşların fikri eylemiş nāgeh imām
Yüz çevirdi ol hemān kıblem dönüp mihrābdan

Bīsütün-ı 'ışkda Ferhād olan şeydālara
Külhanuñ hākisteri hoşter gelür sincābdan

Başına sulţān olup abdāl olan 'āşıqlara
Kılma la'lūñ cür'asın cānā zülāliden dirīg

Husrevā şekerlebūñ şīrīn gelür cüllābdan
Hāk çünkim bīnaşīb olmaz şarāb-ı nābdan

[15b]

(50) **Sulţān Murād Hān**

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Kenār itmek leb-i deryāda yāri bir şafā ancak
Koculması ne mümkün vahşī āhū bīvefā ancak

Baňa la'1-i lebūñ emdürmeyüp kān yutdurur dāyim
Ne taşdan berk olur yā rab anuñ kalbi kaba ancak

Ümīd-i rüz-ı vuşlatla geçürdüm leyli hicrānı
Kara zülfi gibi yeldā bulunmaz intihā ancak

Eşgin yasadanan aylarca görmez gün yüzün hergiz
Cefası çok vefası yok hele bir mehlikā ancak

Murādī izz-i istiğnā tarīkin tutdı dildāruñ
Dimedi bir nazār da bağ bize şol mübtelā ancak

(51) Yahyā Efendi

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Mürşid-i kāmīl ādemi cām-ı cihānnümā ider

Cām-ı cihānnümā nedür āyīne-yi Hūdā ider

Dost olan o Hāzret'e düşmen-i māsivā olur

Baħr-i muhīt-i vahdete kendüyü āşinā ider

İki kanad olur aña havf ü recāsı dāyimā

Şol kişi kim şalāħ ile uçmağı iktizā ider

Günde beş on kez ādemiñ kabri zebān-ı hāl ile

Muntazıram sañā diyüp āğzın açup nidā ider

Güç ile şığdı mağta 'a Yahyā'nuñ ādı filmesel

Ķāleb-i ādeme giren rūħ gibi ābād ider

[16a]

(52) Halīmī

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Ķaşuñ tuğrāsı şāhā bīmīsāl olmağda gitdükçe

'İzār-ı tābnākuñ durma āl olmağda gitdükçe

Yüzün şevkına bülbül āh-ı efgān itmede ey gül

Ruĥuñ yādına güller pāymāl olmağda gitdükçe

Zevāle irişür māh-ı nev ĥürşide vardukça

Senüñ ĥüsn-i cemālüñ bākemāl olmağda gitdükçe

Gidem gibi ‘adem iĥlîmine hecr-i miyānuñla

Ten fersüde bir ĥayāl olmağda gitdükçe

O yār-ı bîvefā tırmaz gider seyrāna ĥayrile

Bu ĥayretle Ĥalîmî bîmecāl olmağda gitdükçe

(53) ‘Ālî Efendi

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Lebüñi öpmeye cānā ne ‘acep lezzet var

Bāĥuşuş ince belün⁶⁷ ĥucmada çok ĥālet var

Revişün⁶⁸ derde deva söyleyişün cāna şifā

Yalıñuz ĥüsn degül sende begüm ĥikmet var

Görmez isem ölürin görmege ĥod cān virürem

Sende ey rüĥ-ı revānum ne ‘acep ĥaşlet var

Bilemem baña ne siĥr oldı ki kendüm bilemem

Şunu ancak bilürem bende ĥatı ĥayret var

Ayağüñ tozını bāş üzre tıtarımış ‘Ālî

⁶⁷ “Belün” kelimesindeki ek, mecmuada nun harfi ile yazılmıştır ancak bu ek ikinci tekil şahıs iyelik eki olması hasebiyle kef ile yazılmalıydı.

⁶⁸ “Revişün” kelimesi divân metninde “cünbişün” olarak geçmektedir. Bkz.: Aksoyak, İ. Hakkı (2018). Gelibolulu Mustafâ Âlî Divânı. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Eserleri. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695.gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> . (21 Mayıs 2021 tarihinde erişilmiştir.)

İ'tikādum bu ki başında anuñ devlet var

[16b]

(54) **Yaḥyā Efendi**

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

Kāşkī beni öldürseñ ey şāh-ı ğazūb

Nice yıllardur gözümde uçar ol ḥ'āb-ı ḥūb

Ġam degül yüz biñ günāh itse cünün-ı 'ışkıla

Şol kişinüñ kim ola dildārı ğaffarüzünüb

'Ār ider ben 'āşık-ı şeydāsından ol perī

Nābedīd itse faķiri bārī Settātüluyüb

Noġta-yı vaḥdetde derc olmış durur ilmülkitāb

'Āşıkā keşf eylemişdür anı 'Allāmülguyüb

Cevrūñ ey 'İsānefes Yaḥyā'yı iḥyā eyledi

Var mıdur derdüñ gibi 'ālemde maḥbübülkülüb

(55) **'Āşī**

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Eşigüñden cüdā kılan beni gerçi günāhumdur

Biḥamdillah ki luṭf-i bīdirīguñ ḳadırġāhumdur⁶⁹

Uyanmaz şem'-i ikbālüm görünmez ol ḳamer-i ṭal'at

Beni bu ḳara günlerde ḳoyan baḥt-ı siyāhumdur

Ġubār-ı ka'be-yi kūyuñ şafādır çeşm-i nemnāk

⁶⁹ "Ḳadırġa" kelimesi mecmuada gayın harfi ile başlayarak yazılmıştır.

Benüm kıblem eşiğün Merve haqqı secdegāhumdur

İrişmez gūşına feryād [u] āhum neyleyeyim
Beni sergeşte iden zerreveş gün yüzlü āhumdur

Gerek luḡ hitāb itsün gerek ḡahr ‘itāb itsün
Ḳapusında bu ‘Āşī bendesiyem pādişāhumdur

[17a]

(56) Ḳabūlī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün
Ḳaşduñ egerçi cān u dilüñ birisinedür
İkisi de feda yolıña birisi nedür

Senden bir iki maḡlabumuz var iki gözüm
Būs-i lebüñdür birisi biri sīnedür

O görünenler ey perī dendān [u] leb degül
Biri anuñ ‘aḡıḡ-i Yemen birisi ne dürr

Hicr ü vişāl dirler iki nesne var imiş
Gördük anuñ birisi yā biri nedür

Ḳaşdı Ḳabūlī ol ḡaya baḡışlu āfetüñ
Cān ile dilden ikisinüñ birisinedür

(57) Necāti

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün
Elḡaḡḡ bu sünbül şemmesin bir büstānda görmedük
Ṭoḡrusı bu ḡadd şivesin serv-i revānda görmedük

Nergis olan yerde meded şalınmasun ol servkadd
İzi tozına göz deger çokdur cihānda gör[medük]

Ey gonce-yi hāndān seni görüp hūriler diye
Haḫka ki bu ra'nā güli bāg-ı cinānda görmedük

Bir dem şarābuñ şoḫbetin iki cihāna virmezüz
Kim seyr-i sāgar luḫfinı iki cihānda görmedük

Ālūdedāmān olmasun nice varalum mescide
Bir kimse ḫalmadı bizi kūy-ı muḡānda görmedük

Şūfī Necātīyüz bizi men' itme bādeden
Gerçi ki aşı itmedük elḫaḫk ziyān da görmedük

[17b]

(58) Necātī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Yine bağlandı gönül zülf-i siyehgāruñ ile

Yine ḫaḡlandı ciger āteş-i ruḫsāruñ ile

Dirgürem dimişdüñ ḡamzenüñ öldürdüğünü

Yine bir buseñi alam gibi iḫrāruñ ile

Sürinüp şu gibi yüz üzre gelür ḫanlı yaşum

Ġaraż[1] bu ki müşerref ola dīdāruñ ile

İt gibi ḫvār [ü] ḫacil olsun iki 'ālemde

Ser-i kūyuñ itini bir gören aḡyāruñ ile

Sözinüñ sūzı ile yandı Necātī dil ü cān
Göreyim kim yanasun odlara eş'āruñ ile

(59) Necātī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
'Āşıkam ben dimesün kimse baña dīvāne
Baña dīvāne diyendür şanemā dīvāne

Zāhidā 'ayb ü hüner 'ışk ile 'aql ise eger
Ne saña uşlu disünler ne baña dīvāne

Delürüp tağ eteğin dutdı yaqalar gözedür
Ne etek bilür egerçi ne yaqa dīvāne

Servqadler qademinde döke şaça şu gibi
Gözyaşın harc idelüm qo bizi a dīvāne

Qo Necātī beni kim derd ile başum hoşdur
Saña erzānī ola dār-ı şifā dīvāne

[18a]

(60) Şebistān-ı Hayāl Emrī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Sen beni hecr-i miyānuñla nizār eylersün
Gizleyüp rā qaşlarınuñ nünımı zār eylersün

Gösterirsün ile şol çeşm ü qadd ü rā qaşuñı
'Āşıqa 'arz-ı cemāle itmege 'ār eylersün

Çeşm ü hāl-in idüp ey zülf-i 'izârında nihân
Dâr-ı dünyâyı bu miskîniñe dâr eylersün

Nâz idüp şol iki hāl-in birisin gizleme kim
Nâzuñı sen bizi yandurmağa nâr eylersün

Göriccek hâl-i nigârı lebi altında revân
Emrîñüñ başını ey dîde bınâr eylersün

(61) Sulţân Seyyid Nesîmî

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün
Merhabâ hoş geldüñ ey ārâm-ı cānum merhabâ
Vey şekerleb yâr-ı şîrîn lâmekānum Muştafâ⁷⁰

Çün lebüñ cām-ı Cem oldı nefha-yı rûhulkudüs
Ey cemîlüm rûy-ı cemâlüm bahır [u] kânum Muştafâ

Senden özge cānuma hîç nesne lâyıķ görmedüm
Şüretüm 'aqlum 'uķülüm cism [ü] cānum merhabâ

Ey melek şüretlü dilber cān fedâdur yolıña
Çün didüñ *lahmike lahmi*⁷¹ kana kânum merhabâ

Geldi yârum nâz ile şordı Nesîmî nicesün
Merhabâ hoş âmedi hürde-yi dehānum merhabâ

[18b]

(62) Bezmî Efendi

⁷⁰ Şiirin redifi merhabadır. Ancak ilk iki beyitte redif Mustafa şeklinde kaydedilmiştir.

⁷¹ Hz. Muhammed'in Hz. Ali için söylediği rivayet edilen sözü.

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Görelî kirpigün ey ğamzesi āfet at at
Gözyaşı uramaz aar niteki sā'at at at

Müjeler kim görür ebrūna muarın saf saf
Yönelür niteki mihrāba cemā'at at at

Āsitānuñ omaz ey mählikā haste göñül
Āsumān olsa aña pister-i rāhat at at

Arturursa n'ola derbān-ı sarāyın dildār
Şāh eşigünde olur bāb-ı sa'adet at at

Şanemā şanma oya küyuñı dilden **Bezmī**
Olsa me'vāsı eger 'izzet [ü] haşmet at at

(63) Nazīre-yi Süheylī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
āmetün dāl ide anuñ ki 'ibādet at at
Aılır aña seraperde-yi hikmet at at

Baňa çekdürmek için bār-ı ğam-ı hicrānuñ
Rişte-yi āmetüm itdi o kıyāmet at at

Ne bilür baňa firāş olduđını hāk-i siyāh
Gicelerde döşenen pister-i rāhat at at

Beni bālīn göricek 'ış ile tutunmağ için
Bidi ol yār-ı sitemger baňa hil'at at at

Ey **Süheyli** baña bir dağı cefâ itmemege
Muşhaf-ı hüsnine and içdi ol âfet kat kat

[19a]

(64) **Ġazel-i Emrî**

Mef'ülü Fâ 'ilâtün Mef'ülü Fâ 'ilâtün

Didüm ki tîr-i gamzeñ dilde neden belürmez

Ol kaşları kemānum didi geçen belürmez

Gezdüm 'adem diyārın şehr-i vücūd[a] geldüm

Hîç ol miyān görünmez hîç ol dehen belürmez

Şöyle ğubār yazmış kudret debîr[i] hergiz

Gül şafhasında haţt-ı 'anberşiken belürmez⁷²

Ol hür şüretin dil hür okur ise tañ mı

Bir noқта konmuş ağızı iñen belürmez

Bîmârdur didiler **Emrîyi** göre vardum

Bir nâle işidilür ammā neden belürmez

(65) **Şemsî**

Fe 'ilâtün Fe 'ilâtün Fe 'ilâtün Fe 'ilün

Zâhidâ vâkı 'ama söylye ta 'bîr nedür

Hîdmetümde bileyin ben dağı taqşîr nedür

Pîrüm ol perde-yi pindârımı kaldur göreyim

⁷² Bu mısra mecmuada “hatt-ı şiken belür anber belürmez” şeklinde yazılmıştır. Ancak bu okunuş vezin ve mana gereği yanlıştır. Doğrusu divân metninde olduğu şekliyle okunmasıdır. Bkz.: Saraç, Mehmet A. Yekta. Emrî Divanı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607.emridivanipdf.pdf?0> . (18 Nisan 2021 tarihinde erişilmiştir.)

Qalmayayın ikilikde bileyin pîr nedür

Sehm-i ta'n ğam-ı a' dāya nişān olmuş iken

Sīneme kavş-i kazādan toķınan tîr nedür

'Ārifün ħod nazarı toprağı altun eyler

Ṭālibüñ itdügi bu 'amel[e] iksîr nedür

Ola ħod ezel olmuşdur aña çāre mi var

Yā bu insān-ı za'if itdügi tedbîr nedür

Her işi işleyen oldur iden ol itdüren ol

Bîgünāhuñ taķılan taķılan boynına zencîr nedür

Niçe mest eyledi Şemsîyi görün bād-ı 'ışķ

Bilmedi zevķ-i cinānı elem-i pîr nedür

[19b]

(66) Ğazel-i Necātî

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Müntehā kıddine çün 'ālīnazara baķdılar

Şu gibi ol serv-i nāzuñ ayağına aķdılar

Ṭaşradur başuñ diyü bāğ-ı ħarîm-i yārden

Murğ-ı gülşen başına servüñ resenler daķdılar⁷³

Ĥusrevā şîrîn lebüñe öykündiği için şekkerüñ

Aşdılar bazarda boynına urğan taķdılar

⁷³ Bu mısra dîvân metninde "Murğ-ı gülşen başına serv-i revânun kaktılar" şeklinde kayıtlıdır. Mecmuadaki bu hali vezne uysa da mana olarak uymamaktadır. Bkz.: Tarlan, Ali Nihat (1992), a.g.e.

Ol mehûñ öykündiği için mihr-i ruhsârına şem'
Cem' olup pervaneler başına odlar yağdılar

Ey Necâfî çün ezeldendür maĥabbet yâr ile
Pes ne ma'niden seni ol dilrübâya çağdılar

(67) Ğazel-i İshâk

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Dilrübâlar çok velî hergiz nazîr olmaz saña
Hey ne dirsın pâdişâhum kim esîr olmaz saña

Sen ki ĥüsn iklîminüñ şimdi begüm sultânısın
Gönlümüñ tahtı gibi 'âlî serây olmaz saña

Ey gönül neylersen eyle ĥoma elden dâmenin
Ger bilürsen andan özge destgîr olmaz saña

'Aĥla uyma vâz gel 'âşık sen [ol] tedbîri ĥo
Mülk-i 'ıŝkuñ pâdişâhısın vezîr olmaz saña

Gör nice bîmişl ü bîhemtâya virdi gönlüni
Âferîn **İshâk** va'llâhi nazîr olmaz saña

[20a]

(68) Müstezâd-ı Ĥayâlî

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

Dirsüñ yoluña terk-i dil ü cân ser olsun

Olsun begüm olsun

Tek ben ĥuluña bir göz ucı ile nazar olsun

Olsun begüm olsun
Yād eylemedüñ kavlüñ ile kuluñı hergiz
‘Ahdüñi unutduñ
Bir kerr[e] tolamalu ki kolum kemer olsun
Olsun begüm olsun
‘Aql u dil ü cān ise murād oldı müheyyā
Terk eyle dir iseñ
Ser dağı bile iki cihandan güzer olsun
Olsun begüm olsun
Ben cezbe ile ‘ışkıña şayd olduğum için
Ta‘n eyledi zāhid
Göster yüzüñi ol dağı benden beter olsun
Olsun begüm olsun
Şuçı ne Hayālī kuluña diyesin ey dost
Düşmenler içinde
Āzād ideyin anı ki benden beter olsun
Olsun begün olsun

(69) Ferd

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün
Haṭādur mest olup meclisde dilber sīneçāk olmak
Şafādan muḥtemeldür ‘āşık u bīdil helāk olmak

(70) Ferd

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün
Hakḫşinās herkese kadrince eyle bezl-i cūd
‘Ālemi kul eyle iḥsān ile insānluḫ budur

(71) Ferd

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

Ḳankı ḥammāmuñ ki bir maḥbūbe cān dellāğı yok
Hem o ḥammām issinūñ hem girenin idrāki yok

[20b]

(72) Cinānī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Sensün iqlīm-i dile şāh benüm sulṭānum
Ḳuluñam yāricek Allah benüm sulṭānum

‘Ārızuñ üstüne ṭarf-ı külehüñ eyle şikest
Bilsün eksiklüğini māh benüm sulṭānum

Elif ḳaddüñ egüp ḥasret-i ḥālūñle gönül
Der-i dīvāre yazar āh benüm sulṭānum

Dāğlar şanma derūnumda belā ‘askeridür
Ḳurdu ğam-ı ḥayme ü ḥargāh benüm sulṭānum

Cān-ı bākini Cinānī yolıña ḳılsun ḥāk
İylemezseñ eger ikrāh benüm sulṭānum

(73) Sā‘ī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Varuram ḳuyıña her gāh benüm sulṭānum
Seni gördükçe dirüm āh benüm sulṭānum

Ey şeh-i ḥüsn ṭurup ḳarşuña şaf şaf ‘uşşāk
Diyeler yāricek Allah benüm sulṭānum

Şaḳın ihvān-ı vefā Yūsuf-ı Mısrīāsā

Çazmasunlar yoluña çāh benüm sulṭānum

Cān-ı maḥzūnumı gel eyleme kāfırde esīr
Olmaz aġyār ile hemrāh benüm sulṭānum

Sā'ī-yi ḥaste dilüñ nām-ı şerīfūñ dilde
Virididür şām ü seḥergāh benüm sulṭānum

[21a]

(74) Muḥammes-i Yahyā Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mef'ūlü Fā'ilün

Yā Rabbi ḥasret ile alma benüm cānumı
Bir daḥı göreyüm meh-i nāmihribānumı
Cānānumı cefā kılcı nevcüvānumı
Şāhin baķışlu yārımı rūh-ı revānumı
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

Seyrāna çıksa gün gibi zerrīn kabā ile
Çapusı kıllarıyla nice mübtelāsı ile
'Ālem ıolar şadā-yı du'ā-yı şenā ile
Çurbān olur görür ise gözler⁷⁴ elası ile
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

Varsam sarāyına nite kim nāle vü figān
Bir ḥāl olur ki söylemez ḥālümü zeban
Tedbīrümüñ birin idemez cān-ı nātüvān
'Aqlum şaşar dilüm tutulur göricek hemān
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

⁷⁴ "Gözler" kelimesi mecmuada iki lam harfi kullanılarak yazılmıştır.

Dāyim taşavvurum bu itdi āşinā ola
Gün yüzünñ teveccühi benden yaña ola
‘Işķ-ı nihānı derd-i derūna devā ola
Kim der idi çāk bu kadar bīvefā ola
Sultānumı efendümi şāh-ı cihānumı

Ben nice medh itdüm ki cemālini ol bilür
Gün gibi bīnazır güzel ü bībedel bilür
Bu ‘izzete bu devlete ğāyet maḥall bilür
Yaḥyā ‘alelḥuşuş ziyāde güzel bilür
Sultānumı efendümi şāh-ı cihānumı

[21b]

(75) *Selamu’Allah Taḥmīs-i Veysī Efendi*

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün
Tıg-i bīdād çeküp ey şeh-i ‘ālīşānum
Gel güzel başuñ için boynuña alma k̄ānum
Az qalupdur çıka burc-ı bedenümden cānum
Qalmadı bār-ı gamuñ çekmege hīç dermānum
Ārızuñ cevr ü cefā ise yeter sultānum

Bendeñi terk idüp aġyār ile yār olmağdan
Redd idüp bülbülüñi hemdem-i ḥār olmağdan
Her zamān raḥş-ı cefā üzre süvār olmağdan
Gidüp aġyār ile tenhāya kenār olmağdan
Ārızuñ cevr ü cefā ise yeter sultānum

Sen beni eyledüñ ğamzesi ḥūnī kaşı yā
Hedef-i tır-i belā tu ‘ma-yı şemşīr-i cefā
Bu kadar cevr ile kaşduñ eger ey māhlikā

Beni öldürmek ise bilmezüm ānı ammā
Ārızuñ cevr ü cefā ise yeter sultānum

N’ola yanuñda senüñ sehv ile itdümse günāh
Baña bağışla güzel başuñ için eyle nigāh
Kul günāh itse dem olur ki bağışlar anı şāh
Baña raḥm ider iseñ raḥm ide saña ilāh
Ārızuñ cevr ü cefā ise yeter sultānum

Veysī-yi ḥastedilüñ derdine dermān eyle
Geç günāhından ānuñ luḥfa firāvān eyle
Yine evvelki gibi bendeye⁷⁵ fermān eyle
Hāşılı yalvarırız saña iḥsāñ eyle
Ārızuñ cevr ü cefā ise yeter sultānum

[22a]

(76) Ğazel-i ‘Ulvī

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün
Gāh olur ḥaste gönül pister-i hicrānda yatur
Gāh dīvāneşifat küşe-yi vīrānda yatur

Bir ğarībem beni ayurdı vaṭanumdan felek
Dil-i bīmārı göreñ her gice yabanda yatur

Dün gice şabaḥa degin ğarḳ idi ḥūn-ı eşke
‘Acabā cism-i naḥīfüm bu gice ḳanda yatur

---

⁷⁵ Mecmuada “bende” kelimesinden sonra hemze işareti konmuştur. Bu hemze, yönelme eki görevini üstlenmektedir.

Gözlerüm kaldı şehā cān⁷⁶-ı zenaḥdānuñda
Beñzer ol maḥbūba merdüm⁷⁷ ki zindānda yatur

Yaşdanur ‘Ulvī’yi gördüm o şehūñ zānūsın
Bir gedādur şanasın mesned-i sulṭānda yatur

(77) Ğazel-i Aḥmed

Mef’ūlü Mef’āilü Mefā’ilü Fe’ülün

Dilḥastesi hecrūñ eleminden öleyazdı

Ƙan yaşların aqıtdı ki tūfān olayazdı

Ḥaṭṭ kim yüzine zūlfūñ ucı kıl ƙalem ile

‘Āşıƙların aḥvālını berg-i güle yazdı

Öykündügiçün kākül-i rīḥāsına sūnbül

Bāğ içre şabā şaçını anuñ yolayazdı

Ben senden ırāƙ olduğum işitdi raƙīb

Şol deñlü sevindi ferāḥundan öleyazdı

Aḥmed ğazeliyātına öykünmege bülbul

Birkaç kelimāt itdi ki ğonçe güleyazdı

[22b]

(78) Ğazel-i ‘Ulvī

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

Gerçi kim ‘āleme çok dilber-i mümtāz gelür

⁷⁶ “Cān” kelimesi dīvān metninde “çâh” olarak kayıtlıdır. Mana gereği “çah” kelimesi daha uygundur. Bkz.: Çetin, İsmail (1993), a.g.e.

⁷⁷ “Maḥbūba merdüm” ibaresi dīvānda “merdüm-i maḥbūs” olarak kayıtlıdır. Mecmuadaki şekliyle okunduğunda hem mana hem de vezin uyuşmamaktadır. Bkz.: Çetin, İsmail (1993), a.g.e.

Ḥaḫḫ budur kim saña beñzer güzelüm az gelür

Ḥaşra dek dāmenüñ elden ḳomaz āvāre göñül

Sen ānı şanma cefā itmek ile vāz gelür

Kime ḳaşd itdi ‘acep yine ḥarāmī ḡamzeñ

Güş-1 cāna ser-i kūyuñda bir āvāz gelür

Ḥasret-i ḥālün⁷⁸ ile bīkes ü tenhā olalu

Bezm-i ḡamda meges āvāzı baña sāz gelür

Gerçi yüz biñ bulınur yolına cānlar virici

Şanma ‘Ulvi gibi ‘āşık-1 serbāz gelür

(79) Ḡazel-i Raḥmī

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Sīneye gelmeyeli sīmberüm

Geldi yaş yerine ḥün-1 cigerüm

Tırüñi göndericek ey ḳaşı yā

Sīnede dāḡ-1 ḡamdur siperüm

Seg raḳībi paralardum cānā

Baña bir kerre dise şır ü nerüm

Ḥaşra dek var ola ‘ālemde felek

Oldurur üstüme ancaḡ dönerüm

Ḳaşr-i eflāki müşebbek itdi

⁷⁸ “Ḥālün” kelimesi divānda “la’lün” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Çetin, İsmail (1993), a.g.e.

Rahmiyā nāvek-i āh-ı seherüm

[23a]

(80) Ğazel-i Sâ‘î

Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün

Gözün̄ kaçuñ müjeñ ‘aqlumı tālān eylesünler mi
Beni katl eyleyüp nāḥaḳḳ yire ḳan eylesünler mi

Şafā-yı la‘l-i nābuñ eglemişken Hızır⁷⁹ u İskender
Gel inşāf eyle meyl-i āb-ı ḥayvān eylesünler mi

Cihān dilberleri seyrine ḳāni‘ olmayup zühhād
Cihānda⁸⁰ arzū-yı ḥūr u ğılmān eylesünler mi

Senün̄ için̄ çemenler dil üşürdi sünbüle diyü
Nigāruñ şāneler zülfün̄ perīşān eylesünler mi

Cihānda bīvefā dilber mi var dir iken Sâ‘î
Güzeller ittifāḳı anı nālān⁸¹ eylesünler mi

(81) Ğazel-i Rahmī

Fe ‘ilātün Mefâ ‘ilün Fe ‘ilün

Ğamze-yi yāre tırzen dirler
Laḳabına ciğer delen dirler

Görse ‘uşşāḳı çeşm-i cellāduñ

⁷⁹ “Hızır” kelimesi mecmuada ha-yı mühmele ile yazılmıştır. Doğru olanı ha-yı mu‘ceme ile yazılmasıdır.

⁸⁰ “Cihān” kelimesi dīvān metninde “cinān” olarak kayıtlıdır. Mana gereği “cinān” kelimesi daha uygundur. Bkz.: Kaplan, Yunus (2020). Kayıp Bir Dīvān’ın İzinde: Nakkaş Sâ‘î ve Şiirleri. Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi. C. 7, S. 17, s. 119- 149.

⁸¹ “Nālān” kelimesi dīvān metninde “yalan” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Kaplan, Yunus (2020), a.g.e.

Meded ölsün mi yâ seven dirler

Beni ğamhânedede⁸² görüp rindân
Böyle mest olduğuñ neden dirler

Merd [ü] merdânları zebûn idici
Çarı dñnyâya kaħbezen⁸³ dirler

Raħmî-yi çâkerüñe bekciñüzem⁸⁴
Husrev-i milket-i sühen dirler

[23b]

(82) **Hayretî**

Mefâ ‘lün Mefâ ‘lün Mefâ ‘lün Mefâ ‘lün

Lebûnden bendeñe bayramlık iħsân eyle sultânüm
Sevindir bir yetîmi şâd u ğandân eyle sultânüm

Niçe bir rûze-yi fûrkat beni şimden girü cânâ⁸⁵
Yâ vaşluñ ‘îdine irgür yâ ğurbân eyle sultânüm.

Şunup ‘işkuñ⁸⁶ şarâbından beni mest-i⁸⁷ müdâm eyle
Gedâ isem n’ola himmetle sultân eyle sultânüm

⁸² “Gamhâne” kelimesi dîvân metninde “humhâne” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Erdoğan, Mustafa (2017). Bursalı Rahmî Dîvânı. Kültürve Turizm Bakanlığı Kültür Eserleri. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> . (23 Nisan 2021 tarihinde erişilmiştir.)

⁸³ “Kahbezen” kelimesi dîvân metninde “pîrezen” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Erdoğan, Mustafa (2017), a.g.e.

⁸⁴ “Bekçinüzem” kelimesi dîvân metninde “padişehüm” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Erdoğan, Mustafa (2017), a.g.e.

⁸⁵ “Cânâ” kelimesi dîvân metninde “lutf it” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Gök, Selim (2017). Hayretî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

⁸⁶ “İşkun” kelimesi dîvân metninde “la’lün” olarak geçmektedir. Bkz.: Gök, Selim (2017), a.g.e.

⁸⁷ “Mest-i müdâm” ibaresindeki terkip, mecmuada vav harfî ile gösterilmiştir.

Açıl gül güller açılsun cemālūñ gülsitānuñda
Hezārī⁸⁸ yine bülbül gibi nālān eyle sulṭānum

Çü irdi ‘īd-i ekber Ḥayretī bendeñ de öksüzdür
Vişālūñ ḥvānına bir laḥza mihmān eyle⁸⁹ sulṭānum

(83) Ḥayretī

Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilūn

Ey gönül bīneng⁹⁰ [ü] ‘ār olmak dilerseñ ‘āşık ol
Halk içinde ḥor u zār olmak dilerseñ ‘āşık ol

Dāğ-ı nār-ı hecre hempehlū fiğāna hemnefes
Āha hemdem derde yār olmak dilerseñ ‘āşık ol

Yir idüp gül gibi başı üzre ehl-i dillerūñ
Cāhilūñ gözine ḥār olmak dilerseñ ‘āşık ol

Mülk-i şüretde idüp yoğa berāber kendūñi
‘Ālem-i ma ‘nīde var olmak dilerseñ ‘āşık ol

Doğdun ey Ḥayretī vādilere mānend-i āb
Şevḳ-i dīdār ile zār olmak dilerseñ ‘āşık ol

[24a]

(84) Raḥmetu’llah Ğazel-i Bīhemtā Ḳara Fazlī

⁸⁸ “Hezâr” kelimesinin mecmuadaki yazımı farklıdır. Ancak kelime dīvānda “hezâr” şeklinde okunduğu için bu kelime tercih edilmiştir. Bkz.: Gök, Selim (2017), a.g.e.

⁸⁹ “Eyle” kelimesi mecmuada “ola” şeklinde yazılmıştır. Ancak mana ve vezin gereği dīvān metnindeki okunuşu daha uygundur. Bkz.: Gök, Selim (2017), a.g.e.

⁹⁰ “Bīneng” kelimesi mecmuada “bīteng” olarak yazılmıştır. Ancak mana gereği dīvān metnindeki şekilde okunması daha uygundur. Bkz.: Gök, Selim (2017), a.g.e.

Müfte 'ilün Mefā 'ilün Müfte 'ilün Mefā 'ilün

Sen bu kemāl-i hüsn ile mihr-i felek misin nesin
Nev'-i beşerde görmedüm yoḥsa melek misin nesin

Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm müdām
Bilsem iki gözümde sen yoḥsa bebek misin nesin

Ꞑuṭb-ı murādum üzre sen dönemedüñ yaḳıl yaḳıl
Ey başum üzre devr iden yoḥsa felek misin nesin

Dünye ğamın 'alef gibi gel yeme 'iṣret it didüm
Hiç kulaḳ ꞑabartmaduñ şüfî eşek misin nesin

Lezzetini kelāmumuñ ehl-i mezāk olan bilür
Yoḥsa be Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin

(85) Raḥmetu'llah Ğazel-i Aḥmed Paşa

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

'Iṣḳ vîrân itdügin 'āḳiller ābād istemez
Ḥüblar bîdādınıñ dāduñ bilen dād istemez

Ey zalîlem⁹¹ âteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥazret-i Cebrāil'den 'iṣḳ ehli feryād istemez

Ölü dirgümeḳde la'lüñ cāna dermāndır velî
Ādam öldürmeḳde ğamzeñ cāna dermān istemez

Giryе vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan

⁹¹ “Zalîlem” kelimesi divân metninde “Halîlim” şeklinde kayıtlıdır. Bkz.: Tarlan, Ali Nihat (1992). Ahmet Paşa Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Lācerem cānbāz olan bārān ile bād istemez

Ahmed edelden temāşā kıadd-i ħadd-i **dilberi**

Bāġ-1 bostān seyrin ańma serv-i ŐimŐad istemez

[24b]

(86) Ėazel-i Necāti Tahmīs-i Mu'idi

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Hevā deryāsını pürçüş iden seyl-i revāndur bu

Ne seyl olsun ki hecrüñden helāk oldum niŐāndur bu

Cihāndan el yuyan ehl-i dile āŐüb-1 cāndur bu

Lebüñ 'aksiyle yaŐumı ġörenler dir ki kıāndur bu

Yaġüd cām-1 maġabbetde Őarāb-1 ergavāndur bu

Beni zülf-i siyāhuñsuz perišāñhāl idüp gitme

Buġün sāyeñde āsüde yaturken āġir incitme

Ėüzeller pādŐāhısuñ yaraŐmaz böyle zılm itme

Ne var olduñ ise dilber kıayurmaz bildüġiñ itme

Benüm 'ömrüm benüm kııblem cihāndur bu cihāndur bu

Ėörüp ānı revān düşdüm yire bī' akl [u] sergerdān

Bu müşkil 'uķdemi dermān eliyle ħall ide āsān

Benüm ħālāt-1 vecdümden kıalup āŐüfte vü ħayrān

Getürdiler tabībi kim bile derdüm kıla dermān

El urup nabzuma didi ġam-1 'ıŐķ fülāndur bu

Bürehne 'āŐıķ-1 zārem kefenden pīreñen eyleñ

Őehīd oldum benüm na'Őum nihāl-i servden eyleñ

Mezārum topraġın himmet kıilup misk-i Ėoten eyleñ

'Abīr-i Ka'be-yi kūyuñ baña 'ıtr-1 kefen eyleñ

Kim anda hür [u] rıdvāna begāyet armağandır bu

Bu sözler ğayr[1] vāki' dūr inanma ey yüzi gülşen
Mu'īdī hālīş [ü] muhliş kuluñdur ğod bilürsiñ sen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mäteķaddümden
Necāti dostdan cānın dirġ eyler dimiş düşmen
Yolında öldüğim vallahi billāhi yalandur bu

[25a]

(87) Taħmīs-i Necāti Ğazel-i Celāli

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün
Zülfe yüz virme ki bir āfet-i dil-cūdur bu
Serv-i nāzum ğatı çok başlu siyehrūdur bu
Dimesünler aña kākül-i ğodmūdur bu
Niçe kākül niçe mū sünbül ğoşbūdur bu
Dil-i 'uşşāķı perīşān idici būdur bu

Ħaţtuñ ister dili ol hüsni hasenden ayıra
Dola şol zülf-i siyāhuñ seni benden ayıra
Çalışur tīġ-i müjüñ kānumı tenden ayıra
Gözünüñ sa'yı bu kim cānı bedenden ayıra
Ğamze-yi şūġ-ı cefāpīşeden ayrudur bu

Nice Mecnūn gibi şahrāyı gözetmek ġāfil
Zülf-i Leylā'ya el uzatmaķ ise müşkil
Tıtalum bir nefes eglenmeyesin yel gibi yel
'Ömrüñ oldukça yilersin yitmezsın ey dil
Bu sebebden ki perī şīvelü āhūdur bu

Dolanur kākül-i ruhsār 'izārı her bār

Dil-i ‘uṣṣākı şikār itmededir leyl [ü] nehār
Dideyi kendüye döndürdi dili kıldı şikār
Ne gönül kodı ne göz zülf-i ruḥ-ı ‘arız-i yār
Oda yanmaz şuya batmaz nice cādur bu

Ey Celālī katı bu şi‘r-i revān bahşa bedel
Ki leṭāfetde meger āb-ı ḥayāt ola meşel
Teşnedil olsa ne var diñlemege nice güzel
Yine sihr itdi Necātī nice söz nice ğazel
Leb-i dilber şifatında bir içim şudur bu

[25b]

(88) Ğazel-i Ğalender Taḥmīs-i Medḥī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Hicrān şebinde ḥāneme ey meh gelür misin
Zulmet serāma şem‘-i şebistān olur misin
Yoḥsa ölince baña cefālar kıllur misin
Bīmār-ı ‘iṣkuñ oldı gönül hiç bilür misin
Cānā cefāña şabr idemez öldürür misin

Dārüşşifāda ḥasteñi⁹² görmez gider misin
Öldüm ğamuñla ḥālümü şormaz gider misin
Āh u fiğān u nāleme irmez gider misin
Ey hoşırām ‘ahdüñe tırmaz gider misin
‘Uṣṣāka nāz [u] şiveler eyler yürür misin

Didüm efendi gitme beni koma derdnāk
Tīğ-i firākuñ ile tenüm oldı çāk çāk
Kıldum o demde derd ile bir āh-ı sūznāk

⁹² “Haste” kelimesi, ha-yı mu‘ceme ile yazılması gerekirken mecmuada ha-yı mühmele ile yazılmıştır.

Kūyuñda seg raķībi didüm eylerüm helāk
Nāz ile güldi didi ki dahı turur mısın

Hadden aşurma cevri-i⁹³ firāvānı dilberā
'Ağyāre itme luṭf [ile]⁹⁴ ihsānı dāyimā
Ben ağladuķça düşmeni güldürme gül baña
Açılmaz ise ağlamaķdan gözlerüm n'ola
Ey tıfl-ı nāresīde beni güldürür misin

Baña dirīg zulm-i şarīḥ eyledi o şāh
Āhumdan ıztıraba düşer oldu mihr [ü] māh
Medhī ġarībe kılmadı bir zerrece nigāh
Göstermez oldu gün yüzünü ey Kālander āh
Cevr ü cefāya başladı ol meh görür misin

[26a]

(89) Āhī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Yirde qalmaz āteş-i āh-ı seḫergāhum benüm
Toķınur çarḫuña bir gün ey felek āhum benüm

Sāyeveş üftāde kullardan yanuñca kimse yok
Gün gibi tenhā yürürsin ey yüzi māhum benüm

Qandasın ey meh ki her gün mihr rūyuñ şevķına
Çarḫı toķuz dolanur āh-ı seḫergāhum benüm

Tūr-ı Mūsā döymedi envār-ı ḫüsnüñ tabına

⁹³ "Cevr-i firāvān" tamlamasındaki terkip, mecmuada ye harfi vasıtasıyla gösterilmiştir.

⁹⁴ Mürettip bu kısımda "firāvānı" kelimesini yazmış ancak yanlış yazması hasebiyle üzerine çarpı işareti koymuştur. Buraya en uygun olan kelime "ile" olmalıdır.

Hey ne taşdan yüregüm var imiş Allāh'um benüm

Odlara yan Āhī kim odlara yaqduñ 'ālemi

Odlara yansun göreyim nāle [vü] āhum benüm

(90) Aḥmed

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

Ey fitne[si] çok kavlı[i] yalan yandum eliñden

Bir nāz ile biñ göñlüm alan yandum eliñden

Sen şem' gibi ğayr ile meclisde gülersin

Ben aqıduram yaş ile kan yandum eliñden

Ney gibi delindi cigerüm 'ışkuñ eliñden

Her dem iderüm āh [u] fiğān yandum eliñden

Şol şunduguñ āteş midür ey sākī baña kim

Sen alduñ ele cāmı hemān yandum eliñden

Her ḥār ile sen şöḥbet idersen dün ü gün ben

Derdüñ iderüm mūnis-i cān yandum eliñden

Aḥmed çeke cevriñi luṭfuñ göre aġyār

Ey fitnesi çok şūḥ-ı⁹⁵ cihān yandum eliñden

[26b]

(91) Ğazel-i Aḥmed

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

Yā kaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost

⁹⁵ “Şūḥ-ı cihān” tamlamasında terkip ye harfî vasıtasıyla gösterilmiştir.

Cevr okına cānumı nişān eyledüñ ey dost

Bir dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

‘Arz eyleyeli hüsn⁹⁶-i dilārāñı cihānda
‘Ālem yüzünü bāğ-ı cinān eyledüñ ey dost

Hoşbū ile taldurdı şabā dehre meger kim
‘Amber şaçunı müşkfeşān eyledüñ ey dost

Teng olsa lebüñ yādına ta‘n⁹⁷ mı dil-i Aḥmed
Çün gönçe gibi bağrını kan eyledüñ ey dost

(92) Bākī Selamu’llah

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem‘ uyandırmış
Çerāğ-ı ‘ışka birr ğarra kıızıl altun[1] yandırmış

Göñüller naqdın almış yār girmiş halka-yı zikre
Bir iki derdmend üftādeyi varmış dolandırmış

Dimeñ Mecnūn’a gelmiş ‘ākıbet Leylā’da[n] istiğnā
Belā-yı ‘ışk o sergerdānı cānından uşandırmış

Bulup sakka-yı hicrān teşnedil şahrada Mecnūn’ı
Ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kandırmış

⁹⁶ “Hüsn” kelimesi mecmuada “hüseyn” şeklinde yazılmıştır. Ancak bu okunuş, vezne uymamaktadır.

⁹⁷ “Ta’n” kelimesi mecmuada nun harfi ile yazılması gerekirken kef harfi ile yazılmıştır.

Bu gün Bākī'ye ol āfet vişālin va 'deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmış

[27a]

(93) Yahyā

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Dār-ı dünyā deli gönlüm gibi vīrān olsa
Ne cihān olsa ne cān olsa ne cānān olsa

Kāşkī sevdiğümi sevse halk-ı cihān
Sözümüz cümle hemān kışsa-yı cānān olsa

Bir demür tağı delüp boynuña almak gibidür
Her kişi 'āşık olurdu eger āsān olsa

Nüktedān olsa zarīf olsa söz añlasa güzel
Hāl-i dilden hele filcümle haberdār olsa

Cān atar gayret ile karşı çıkar ey Yahyā
Hañçer-i dilber ile bir çıkışur cān olsa

(94) Bākī

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün
Göñül bir rind-i 'ālemsüz şüh-ı [şeh]levend ister
Ki 'ışk odına yakmağa dil ü cānın sipend ister

Belā-yı ben-i zülfüñden hālāş it cān-ı miskīni
Esīr-i miñnet-i 'ışkuñ ne bend⁹⁸ ü ne kemend ister

⁹⁸ "Bend" kelimesi mecmuada "Hint" şeklinde yazılmıştır. Ancak mana gereği bu okunuş doğru değildir. Doğrusu divān metninde olduğu gibi "bend" şeklinde olmalıdır. Bkz.: Küçük, Sabahattin (2015). Bākī Divānı (Tenkitli Basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ḳarār itmez gönül murğı bu bâğuñ degme şāhında
Nihāl-i ḳadd-i dilber gibi bir serv-i bülend ister

Mezākın zehr-i ḳahr-ı miḥnet-i eyyāmı telḫ eyler
Lebūñden ‘āşık-ı miskīn-i dil bir pāre ḳand ister

Murādı sīneye bir [serv-i] sīmendāmı çekmekdir
Semend-i ṭab‘-ı Bākī bir gümüñden sīnebend ister

[27b]

(95) *Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün*

Bu şūret ḳalmasun ḥaşra emān ey ḳanlı zālīm gel
Mecālüm ḳalmadı cevre emān ey merḥametsiz gel

İdersin luṭfi aḡyāre ḳılursın cevri hezāra⁹⁹

Yazık rahmet buña çāre emān ey ḳanlı zālīm gel

Gönül durmaz hemān inler belā küncinde ḳan aḡlar
Cihānı sensiz ol n’eyler emān ey ḳanlı zālīm gel

(96) [Ḳabūlī]

Beyt

Mef‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün

Ḳaşduñ eger ki cān [u] diliñ birisinedür

İkisi de fedā yolıña birisi nedür

Senden bir iki maṭlabumuz var iki gözüm

⁹⁹ Bu kelimenin mecmuadaki yazımındaki karışıklık vardır. Ancak mana ve harflerin benzerliği göz önünde bulundurulduğunda en uygun kelimenin “hezâr” olacağına kanaat getirilmiştir.

Büs-ı lebüñdür birisi biri sinedür

(97) ‘Ulvi

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Nedür bu servkâddik lāleḥaddik mähpeykerlik

Nedür bu simtenlik nāzenīnlik nāzperverlik

Niçe başlar kesüp qanlar döküp diller olur her dem

Müjüñ tiginde ḥatm olmuş dilāverlik hünerverlik

Levendāne gezersin sīne çāk olsañ münāsibdür

Senüñ şānuñdadur şāhāne dilberlik semenberlik

Mesīḥāveş tecerrüd qaşdın it[se] bakmadan¹⁰⁰ dehre

Ki aña meyl eylemek erlik degüldür ey gönül erlik

Belā vādilerin geşt eyleyenler [bust]püş olmuş

Yaraşur ‘Ulviyā seyyāḥ olanlara¹⁰¹ qalenderlik

[28a]

(98) Vezīr-i A ‘zām Meḥmed Paşa

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Yanmayın pute-yi ‘işkuñda şehā qāl olmaz

Düşmeyen derdüñe cānā baña hemḥāl olmaz

Hırqa-yı zāhid ü dībāce-yi ehl-i dünyā

Ser-i kūyuñda olan itlerüñe şāl olmaz

¹⁰⁰ “Bakmadan” kelimesinin yazımında bir hata vardır. Zarf fiil ekindeki de harfi yerine ze harfi yazılmıştır.

¹⁰¹ “Olanlara” kelimesinin yazımı esnasında bir yanlışlık yapılmış ancak bu yanlış mürettip tarafından çarpı işareti konularak düzeltilmiştir.

Keşf ider ise şafahāt ne kadar dil dehri
Varağ-ı hüsniñe mánend aña fāl olmaz

Dil-i pejmürde n'ola umsa zülāl-i la'lüñ

Çanı bir haste tabībüm şuya meyyāl olmaz

Oldı zencīr-i miñnet hüsne hıyel-i metīn
Her kim aña yapışa bildigi pāmāl olmaz

(99) Kınalızāde 'Ali Çelebi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Rüşen itse bu gice şem'-i ruhuñ hānemüzi

Yağsa şevk āteşine bu dil-i vīrānemüzi

Zāhidā bezmi peymāneyi terk eylemezüz

Sākī devr meger taldura peymānemüzi

Şeb-i fūrkatde eger zinde çalursağ ne 'acep

Tirelikde bulamaz biñ ecel hānemüzi

Tuymasun kimse seni gel bu gice revzeneden

Rüşen it māh gibi külbe-yi vīrānemüzi

Ey 'Ali şuçları ne saçları zencīrlerüñ

Çünkü zabt idemezüz biz dil-i vīrānemüzi

[28b]

(100) Nev'ī Efendi

Fa'ülün Fa'ülün Fa'ülün Fa'ul

Güzel göz güzel el güzelün muhal
Nazîrün bulunmaz güzelsün güzel

Benüm serv-i nâzum niyâzum budur
Cefâyile nâzı dırâz itme gel

Şeh-i kâmurânsın güzeller kuluñ
Güzellikde saña bulunmaz bedel

Kime kim naşîb oldu elün öpmek
Sa'âdetle devlet aña virdi el

Seni mâyil itmiş gibi ol ğazâl
Neden düşdi Nev'î bu güne ğazel

(101) Ğazel-i Emrî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Bîşe-yi ğam şîriyüz deşt-i [maḥabbet] beklerüz

Ya'nî âhüçeşmler şaydına fırsat beklerüz

Şehr-i cānı seng-i miḥnetle ğam itmişdür ḥiṣār

Nâlemüzle bir beden burcında nevbet beklerüz

Yalıñ itsek n'ola tîĝ-i āh-ı âteştābumız

Bir ḥarāmīçeşm ile derbend-i miḥnet beklerüz

'Işk şāhı sîne şahrāsına kırmışdur otaĝ

Biz sipāh-ı derdile rāhmaḥabbet beklerüz

Emriyā bād-ı hevā şanma 'aşā-yı āhumuz

İşiginde bir şehüñ bāb-ı sa‘ādet beklerüz

[29a]

(102) [Cihānī]

Minhü

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Yağdın çāre yoğse ırağdan merħabā yegdür

Devā yerine ben dilħasteye derd-i belā yegdür

Ne ‘iřķum dāsītān olsun ne efgānum ‘ayān olsun

Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niřān olsun

Leb-i la‘l olmalı ‘āřıķuñ rüħ-ı revānıdır

Nice rüħ-ı revānı baña ‘ömr-i cāvidānıdır

Kime doķunsa tır-i ğamzesi devlet niřānıdır

Cihānī bir cihānuñ yoķ bahāsı çünki fānıdır

Benüm devletlü sulţānum bu ğün himmet zamānıdır

Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niřān olsun

(103) *Gevherī*

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Yeter nāz eyledüñ dilber ne bulduñ bu cefālarla

Beni öldürdüñ a zālīm mülūkāne¹⁰² edālarla

Gel řabībüm dođrı söyle dil-i maħzūmı řād eyle

¹⁰² “Mülūkāne” kelimesinin yazımı esnasında mürettip mim harfinden sonra vav harfi koymuřtur. Ancak bu yazım dođru deđildir.

Neden düşdi lebũn böyle řarābı ‘ařkiyālarla¹⁰³

Niçũn konuşmazsın māhum alursun rũz u şeb āhum

Niçũn konuşmazsın řāhum gedā-yı mũbtelālarla

Cigerũm kebāp itdũn beni āhir ĥarāb itdũn

Gözũm yaşın řarāb itdũn bu ‘ālemde řenālarla

Evvelā Gevherĩ zāhir güzeller sevmede māhir

Beni uğratdılar āhir cezāya iftirālarla

[29b]

(104) Mesĩhĩ

Mef’ũlü Fā’ilātũn Mef’ũlü Fā’ilātũn

Sũz ile āh ideydũm ĥadden eger ziyāde

Ėuřlar kebāb olaydı dũne dũne hevāda

Ferzāne idũm evvel sen řāh õninde rũĥum

Nerrād-ı dehr āhir sũrdi baña piyade

İķbāl lābeķādur ‘aksini řũretũn gör

Mersũmdur bu ma’nā cām-ı cihānnũmāda

Çeke çeke ĥamını ĥaddũm kemāne dũndi

Āh ol ĥařı hilālũm itdi beni kepāde

Ťa’lĩm-i ‘ıřķ ideydũm Ferhād’a ger Mesĩhĩ

Ėomazdı iki şaşı şağlarda bir arada

¹⁰³ “Eşkiya” kelimesi ayın harfi ile yazılmıştır. Ancak bu kelimenin aslı elif harfi ile yazılır. şair burada bir kelime oyunu yapmış olabilir.

(105) Ḥayālī

Mef'ūlü Fā'ilātün Mef'ūlü Fā'ilātün

Sūzum sirāyet itse Mecnūn-ı nāmūrāda

Ḳuşlar kebāb olaydı başındağı yuvada¹⁰⁴

Nat'-ı zemīnde oldum ferzānesi cihānuñ

Ferzīn olur o[yu]nda süre süre piyāde

Ne idüğini cihānuñ fehm it ḥabāb-ı meyden

Yazmış bu nükte-yi Cem cām-ı cihānnümāda

Zühhāda künc-i mescid mesken baña ḥarābāt

Taḳdīr böyle yazmış nem var benüm orada

Bir yayımı çeküpdür 'ışkuñ Ḥayālī ey meh

Kim aña oldu nisbet ḳavs-i ḳuzah kepāde

[30a]

(106) 'Āşī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Mübtelā-yı derd-i hicrān eyleyen nūrum beni

'Āşık-ı bīşabr ü sāmān eyleyen sensin beni

'Işḳ odına raḥt-ı baḥtum yandırıp pervānevār

Şem'veş 'uryān [ü] giryān eyleyen nūrum beni

Ġam-ı beyābānında Mecnūn gibi sergerdān idüp

¹⁰⁴ “Yuvada” kelimesi dīvān metninde “hevada” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Tarlan, Ali Nihat (1945). Hayālī Bey Dīvānı. İstanbul: Bürhaneddin Erenler Matbaası.

Vālih ü şeydā vü hayrān eyleyen sensin beni

Ey hūkūkī şoĥbeti cümle ferāmuş eyleyen
Her nefes ney gibi nālāñ eyleyen nūrum beni

Cāme-yi luţfuñla ‘Āşī adını evvel yazup
Defter-i ‘uşşāķa ‘unvān eyleyen nūrum beni

(107) Senāyī

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

Açılmadı baña ol verd-i ĥandānumdan ummazdum
Yüze bakmadı yār-i süĥendānumdan ummazdum

Şu gibi ĥāk-i pāyinde süründüm dol niyāz itdüm
Zıyā baĥş oldu ĥayre mihr-i raĥşānumdan ummazdum

Kilāb-ı kūy-ı yāruñ yüz çevirdiler bu gün benden
Dirġā hey meded bu vaz‘ī yārānumdan ummazdum

Senāĥvān-ı ĥadīm ĥāliş u muĥliş ĥulı iken
Bu ‘āşī bendesin terk itdi sulţānumdan ummazdum

Şeb-i ĥamda koyup ben zerre te’ ĥīri zulmetde
Zıyā baĥş oldu ĥayre mihr-i raĥşānumdan ummazdum

[30b]

(108) Ümīdī

Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

Leb-i dilber şarābdur gūyā
Dürr-i dendān ĥabābdur gūyā

Berkdür lem‘a-yi dil-i pürsüz

Düd-ı āhum sehābdur gūyā

Dil-i zerdüm nüķüş-ı haṭṭunla

Bir müzehheb¹⁰⁵ kitābdur gūyā

‘Aks-i āb-ı ‘izāruñ ile gözüm

İki şīşe gül-ābdur gūyā

Āsmāndur Ümīdī kūy-ı yār

Berķ-i āhum şihābdur gūyā

(109) Bākī

Müfte ‘ilün Mefā ‘ilün Müfte ‘ilün Mefā ‘ilün

Müşkil imiş ki dil[rü]bā ṭıfl ola dāsītān¹⁰⁶ ola

‘Āşık-ı zār u mübtelā pīr ola nātüvān ola

Yaşuma bakmaz ol perī bilmedi ķadr-i gevheri

Ṭālib olup bu demleri bulmağa bir zamān ola

Güş [tu]tup münāfıķa ķo cevri yār-ı şādıķa

Dilber odur ki ‘āşıķa müşfik [ü] mihrbān ola

Ḥayli şirār-ı nār-ı dil cünd-i nücūma muttaşıl

Böyle ķalursa şöyle bil gökde ķıran ola

¹⁰⁵ “Müzehheb” kelimesinin yazımında yanlışlık yapılmıştır. Mim harfi yerine nun harfi, zel harfi yerine dal harfi kullanılmıştır.

¹⁰⁶ “Dāsītān” kelimesi dīvān metninde “dilsitān” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Küçük, Sabahattin (2015), a.g.e.

Bākīye sākiyā ferah vir¹⁰⁷ ki fenā bula terah
Şol mey[i] şun ki bir adeh pīr ie nevcivān ola

[31a]

(110) [Necātī]

Mefā ‘ilūn Mefā ‘ilūn Fe ‘ulūn

Gözüm ağlar o sīmendāma arşu

Yetīm oğlan gibi bayrama arşu

Gönül kāküllerinden oldu ğamġin

Ĝarīb ādem gibi ağşama arşu

Beni sen kışşahvān itdüñ diyü dil

İder dildār ile hemġame arşu

Yaamı yırtarum ama yaañı

ızıl ğül gibi ben bennāma arşu

Raīb ile idersin şohbet-i hāşı

Necātī’ye sögersin ‘āma arşu

(111) [‘Āşī]

Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilūn

Ĝünde biñ yüzden doğar bu āfitābum var benüm

Muştafā’ dur ism[i] bir rūh-ı revānum var benüm

Üstüme ğam gelmez oldu olalı ‘işa esİR

Teng¹⁰⁸-i sultān uliyam kimden ne pervām var benüm

¹⁰⁷ “Vir” kelimesi mecmuada “dir” olarak yazılıdır ancak mana olarak dīvān metnindeki okunuş daha uygundur. Bkz.: Küçük, Sabahattin (2015), a.g.e.

¹⁰⁸ “Teng” kelimesi mecmuada hatalı şekilde yazılmıştır. Mana gereği “teng” şeklinde okunmuştur.

Yüzi şuyın yirlere dökdi gül-i ra'nālaruñ
Bāğ-ı hüsn içre bir tāze verdüm var benüm

Ƙo huzūrum var olayum derd-i 'ışk-ı yār ile
Muştafā incitme ben miskini hū'ābum var benüm

Eskisi sen 'ışk içinde hamdülillah 'Āşiyā
Dünye-yi şirret gibi bir hānegāhum var benüm

[31b]

(112) ['Āşī]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dostlar āzāde bir serv-i bülendüm var idi
Bir boyı şimşād kul olmuş efendüm var idi

'Abd olmuş bir güzeller şāhınuñ biñ cān ile
Seyyid-i 'abd ismine bir beg efendüm var benüm

Vay sözi sır çeşme-yi cānum helāk itdüñ beni
Ƙaşları hilāle beñzer bir efendüm var idi

Evvel alduñ Ƙahr ile cānum helāk beni
Bīvefālar sevmege gerçi ki andum var idi

Eksük itme 'Āşī-yi bīçāreden ihsānıñı
Vir zekāt-ı hūsniñi devletlü sultānum benüm¹⁰⁹

¹⁰⁹ Gazelin 1., 3. ve 4. beyti “var idi” redifliyen, 2. ve 5. beyti “benüm” rediflidir. Bu gazeldeki “benüm” redifli beyitlerin bir önceki gazel ile aynı kafiyede olması bu beyitlerin karıştığı ihtimalini doğurmaktadır.

(113) [‘Āṣī]

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Fe ‘ülün

‘Alī’nüñ dil ‘aceb āvāresidür

Olmalu hastesi bīçāresidür

Düşelden bend-i zülfine ‘Alī’nüñ

Cihān dilberlerinden dilberidür

Cihānda kabza¹¹⁰-yı kavş-i murādum

‘Alī’nüñ iki kaşı arasıdur

Qızarsa beñzi ta‘n¹¹¹ mı āfitābuñ

Cemāli ayımuñ tābendesidür

Meded senden mededsizsin sen ‘Āṣī

Ṭarīküñ eski yüzi qarasıdur

[32a]

(114) Medḥ-i Üsküdār

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

Şehr-i Üsküdār ne hoş āb u hevāsı ne güzel

Rūh¹¹² [u] raḥşān eser bād-ı şabāsı¹¹³ ne güzel

Ḥalkınuñ ḥulķı güzel cümle muvāfiķ-ı yārān

‘Iyş u ‘işret ile geçer şubḥ [u] mesāsı¹¹⁴ ne güzel

¹¹⁰ “Kabza” kelimesi mecmuada zı harfi ile yazılıdır ancak aslı dad harfi ile olmalıdır.

¹¹¹ “Ta’n” kelimesi kef harfi ile yazılmıştır.

¹¹² “Ruh” kelimesi mecmuada ha-yı mu’ceme ile yazılıdır ancak aslı ha-yı mühmele ile olmalıdır.

¹¹³ “Saba” kelimesine eklenen iyelik ekinin yazımı esnasında kullanılan kaynaştırma ünsüzü sad harfi ile yazılmıştır.

¹¹⁴ “Mesâ” kelimesi mecmuada sad harfi ile yazılmıştır ancak aslı sin harfi ile olmalıdır.

Nağamāt ehl[i]durur ekşeri dilberlerinüñ
Hoş şafâ kılduğ aña buseligi faşl-ı nevāsı ne güzel

(115) Ferd

Mefā 'lün Mefā 'lün Mefā 'lün Mefā 'lün
Livāta ehlinüñ dāyim sürer zevkuñ mükellefler
Livāta haqqına yegmiş senüñ gibi müzellefler

(116) Ferd

Mefā 'lün Mefā 'lün Mefā 'lün Mefā 'lün
Ne dilbersin ne gevhersin ki benzersin Süleymāna
Dişüñ incüye ta'n ider lebüñ la'li bedahşāna

(117) 'Ālī Efendi

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Nice bir va'de-yi ferdā nice bir lāf-ı güzaf
Şefkatüñ merhametüñ yok mıdur inşāf inşāf

Ĥāke gözyaşı döküp baña keder virme dime
Nideyin hāl-i mükedder degülüm ĥātır-ı şāf

Nağd-i ġam cem'in ider bir yaña sūdāger¹¹⁵-i dil
Bir yaña dīde kıılır nağd-i sirişküm isrāf

Yılda bir niyet ider Ka'be'ye ĥüccāc ammā
Ĥapuñı şām [u] seher itme 'ışk ehli tavāf

Şoyayın zerkemerüñ ĥall-i mu'ammā ideyin
Ĥucayın müy-ı miyānuñ olayın nükteşikāf

¹¹⁵ "Sūdāger" kelimesinin yazımında dal harfi eksik yazılmıştır.

Bezm-i vasluñda baña sāğar-ı sīmīn olsun
Yüz sürüp ağlayayın kanıyla tolsun ol [nāf]¹¹⁶

Vaşf-ı güftār-ı dürebāruñ iderken ‘Ālī
Nazm ile¹¹⁷ husrev olur neşr ile güyā vaşşāf

[32b]

(118) Ğazel-i Ğayretī

Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilātūn Fā ‘ilūn
‘Āşık olmasun yanında ölmek āsān olmayan
Girmesün meydān-ı ‘ışka merd-i meydān olmayan

Gelmesün meydān-ı ‘ışka tonadur erbāb-ı ğam
Cübbe-yi cālūsdan¹¹⁸ ey hūvāce ‘uryān olmayan

ŞoĞbetinden mūr-ı nācīzūñ ne ğata¹¹⁹ itsün şehā
Cān u dil mülkine hükm idüp Süleymān olmayan

Mezr[a]’-ı ‘ālemde ‘ömri ğāşılından cevce sūd
İtmemişdür gözlerinūñ yaşı bārān olmayan

Bezm-i ‘uşşākuñ şafāsın añlamaz ey Ğayretī
‘Ālem içre vālih [ü] sermest [ü] ğayrān olmayan

¹¹⁶ Bu kelime mecmuada oldukça karışık yazılmıştır ancak mana gereği “nāf” kelimesi olduğu düşünülmektedir.

¹¹⁷ “Nazm ile” kelimesi yazılırken lam ve mim harflerinin yerleri karıştırılmıştır.

¹¹⁸ Bu tamlama dīvān metninde “cübbe-yi sālūs” şeklinde kayıtlıdır. Bkz.: Çavuşoğlu, Mehmed; Tanyeri, M. Ali (1981), a.g.e.

¹¹⁹ “Hata” kelimesi dīvān metninde “hazz” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Çavuşoğlu, Mehmed; Tanyeri, M. Ali (1981), a.g.e.

(119) Ğazel-i Uşulî

Mef'ulü Mefâ 'ilü Mefâ 'ilü Fe 'ülün

Bu rāh-ı fenā¹²⁰ sālîkine yār olamazsın

Derd ehline sen yār-ı vefādār olamazsın

Sen ehl-i diliñ ola mısın kezb-i haķiri

Çün şubha deĝin derd ile bīdār¹²¹ olamazsın

Ķahr ejderinüñ kāmına destüñ şunamazsın

Gencīne-yi esrāra talebkār olamazsın

Cismüñe belā taşuy[i]le yıķmaz olursan

Yapmaĝa göñül mülkini mi 'mār olamazsın

Olmazsañ Uşulî gibi ger vālih ü hayrān

Bu tekyede bil vāķıf-ı esrār olamazsın¹²²

[33a]

(120) Ğazel-i Yaħyā Efendi

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Cānıma geçdi benüm ancak olur fūrķat ise

Pādişāhum beni öldür ne ķadar zaħmet ise

Gizlü genc oldı ĝayālüñ dil-i vīrānumda

Ey perī ādem olana bu yeter vuşlat ise

Yirde gökde yirimüz ķalmadı mānende seħāb

¹²⁰ “Fenā” kelimesi dīvān metninde “belā” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Kola, Fatma (2017). Uşulî Dīvānı Tahlîli. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

¹²¹ “Bīdār” kelimesi dīvān metninde “peymān” olarak kayıtlıdır. Bkz.: Kola, Fatma (2017), a.g.e.

¹²² Mecmuada gazelin son beytinde redif “olabilsen” olarak yazılmıştır.

Yār yanında güzel sevmek eger tōhmet ise

‘Ayn-ı ‘uqbā seni şeytān gibi bīnūr eyler

Kiṣinūñ niyeti dünyāda enāniyet ise

Çoyayum başımı Yaḥyā gibi yoluñda senūñ

Saña biñ cān ile cān virmek eger minnet ise

(121) Yaḥyā Selamullah

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

Māh-ı münīr odur ki şüreyyāsı olmaya

Sultān-ı bīvezīr ola paşası olmaya

Zercāme giyse cāhil o ḥaṭṭuñ mişālidür

Altun şoyıla yazı ile imlāsı olmaya

Girme o şehride şöhre ahālisi yoğise

Terk eyle ol diyārı ki deryāsı olmaya

Şūfī odur ki yüzi şuyın yere şalmaya

Ehl-i tevekkül ola temāşası olmaya

Cānā cihānda kalup bīrūḥ gibidür

Bir şi‘rūñ āḥirūñdeki **Yaḥyāsı** olmaya

(122) Sultānululemā İbn-i Kemāl Paşa

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Müşerref eyledi bu meşhed bir feyz-i envārı

Rasūlullāhı mihmān iden yār u vefādārı

Türāb-ı merķad-ı pākī mücella eyler ebşārı
Mücāhid fısebīlillāh Ebū Eyüb-i Enşārı

[33b]

(123) Sulţān Murād Hān

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün
Āh gönül diler seyr itse cānān ellerin
La 'l-i nābı şevķına görsem Bedaḥşān ellerin

Döne döne hū diyüp irsem semā 'a şevķ ile
Ḳaşd-ı Mevlānā kılup görsem Ḳaraman ellerin

Ḳabza¹²³-yı teşhīre çekse Ḥāzret-i Mollā beni
Seyr idüp a 'cāmı görsem ol Ḥorāsān ellerin

Sürḫ serler başını ḥāke berāber eyleyüp
Sürme diyü gezdürüp görsem Şafāhān ellerin

Ey **Murādī** mu 'cizāt-ı Aḥmed olup rehnümün
Ḳāryār 'ışķına alsam cümle Īrān ellerin

(124) Deli Bilader

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Fe 'ülün
Şikāyet kıılma ḥaķdan ḥalka dervīş
Dilerseñ şavmak¹²⁴ üstinden belāyı

Yüri tebdīl idüp aḥlāķuñ evvel
Ṭaleb kııl her nefes Ḥaķķ'dan rızāyı

¹²³ “Ḳabza” kelimesi mecmuada zı harfi ile yazılmış ancak aslı dad harfi ile olmalıdır.

¹²⁴ “Savmak” kelimesi mecmuada ilk olarak kef ile yazılmış daha sonra mürettip tarafından düzeltilerek kaf harfi eklenmiştir.

Bed ef'āl ile irmezsin murāda
'Abeṣ kılma kabūl olmaz du'āyı

Müberhendür bu söz 'Aklī naqli
Kul azmayınca Hakk virmez belāyı

(125) Beyt

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

N'olaydı hey n'olaydı āh n'ola idi
Kişi sevdiğini tenhā bula idi

[34a]

(126) Rubā'ī

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilü Fe'ül

Ol dem kanı kim vişāliñe maḥrem idüm
Nazzāre-yi tal'atuñla dilhürrem idüm
Şimdi feraḥum bu sözdür ancak dirüm
Ol yār ile bende bir zamān hemdem idüm

(127) Rubā'ī

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fā'

Kanı evvel zamān-ı vaşl-ı cānān
Kim her nefes degerdi şad ol şad cān
Gitti ol zamān gitdi ol demler kim
Hicrānı bile çok görür oldı devrān

(128) Ferd

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm mekānumdan

Ġarīb ellerde aldum ayrı dūşdūm civānumdan

(129) Ferd

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Aldanma eger dilkülenürse saña aġyār

Kimsin uzucaġum daġı bilmezsin o urdı

[Bahāyī]

(130) Ferd

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Güzel taşvīr idersūñ hāl [u] rūy-ı dilber amma

Füsün [u] fitneye geldükde ey Behzād neylersin

(131) Ferd

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fa'lün

Alıcaġ destine Mūsā seni bir bir 'İsā

Gösterirdi yed-i beyzāsı¹²⁵ gümüşden belki

(132) Ferd

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Didüm güzelüm ney gibi baġrum delinüpdür

Nāz ile didi baġrı delinmiş neye dirler

(133) Ferd

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Göñülden söyleşür dilberle dil hep yekdil olmuşlar

Lisān-ı hāle gelmez vāıf olmaz kimse bu rāza

[34b]

¹²⁵ “Beyza” kelimesi mecmuada zı harfi ile yazılmıştır ancak aslı dad harfi ile olmalıdır.

(134) Bayātī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

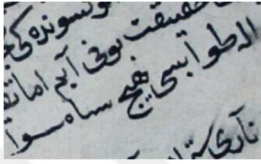
Yağduñ beni çün āteş-i hicrāna yana ki

Bir āh iderim ben de o da şöyle yana ki

Çandīl-i kilīsāya dönüp sīne-yi pākī

Āğüş-ı çelipa saña gögsündeki çāki

Bu nī haqīkat bu nī ābum ammā taqayım

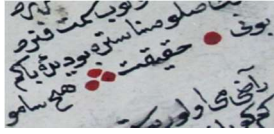

Nārı sitemüñ dāğı yaqup lahd-ı cigerde

Yandı yüregüm āteş-i bīdūd-ı şererde

Bir kāfire dildāde olup semt-i Fener'de

Döndi şulu manastıra bu dīde-yi bākım

Rāzı mı olur bu siteme Hāzret-i 'Īsā

Kim kūyuñ ola gūştuñ ile qanlu kilise

Meryem ananuñ cānı için ey büt-i tersa

Gel Vehbī'nüñ ola sebab-i mevt-i helāki

(135) Ferd

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ka'be yapmak kadar istersin eger hayr-ı 'azīm

Gel yıķık gönlümi yap yap kiremit İbrāhīm

(136) Ferd

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün

Diye ey göncedeheñ var ise bir ğayrı sözüñ

Güle teşbīh iderüm 'ārızıñı işide yüzüñ

(137) Ferd

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Fe 'ülün

Günāhum vezñ idüp tartarsa Yezdāñ

Neler çekse gerek maḥşere mīzāñ

(138) Ferd [Şeyhülislām Yaḥyā]

Mef'ülü Mefā 'ilü Mefā 'ilü Fa 'ülün

Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şāhuñ

Yaḥyā burada ḥātır-ı yārāna bakılmaz

[35a]

(139) Beyt-i Āgehī Efendi

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

Göñlini saña ezel[den] virmişdür ey cevri çok

Anuñ için ğayrı güzel sevmege hiç göñli yok

(140) Beyt-i Fazlī

Mef'ülü Mefā 'ilün Mef'ülü Mefā 'ilün

Lāyık midur ey ḥānum sen şāh-ı cihāñ-vāre

Bendeñ çeke cevruñı mihruñ ola ağyāre

(141) Beyt-i Fazlī

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

Ley[lā]'nuñ Mecnūn'ı Şīrīnūñ dilā Ferhād'ı var
Kār-ı 'ışkı baña şor her şan'atun üstādı var

(142) Beyt-i 'Ali Efendi

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Açma ol sīneyi kim sīm gibi şāfīdür
Beni öldürmege zerkemerūñ kāfīdür

(143) Beyt [Bākī]

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe 'ülün
İsterse n'ola haste gönül yāre şarılmağ
Mecrūh olıcağ lāzım olur yara şarılmağ

(144) Beyt

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Haddünūñ ğamzesine sīnede nişān arar
O kaşı yā beni öldürmege bahāne arar

(145) Beyt

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe 'ülün
Maḥabbet 'ayn-ı miḥnet olduğıçün
Yazılır şekl-i miḥnetde maḥabbet

(146) Beyt

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
Ey gözüm gönülüm önünde yaşdan dem vurmasun
Çok görendür çok bilen çok yaşayan bilmez iken

(147) Beyt

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Seni bir kerr[e] öpüp bir de dudağıñ emmek
Ne dimekdür benüm ey rûḥ-ı revānum ne dimek

(148) Beyt [Necātī]

Mefā 'ilün Fe 'ilātün Mefā 'ilün Fe 'ilün
Bahār mevsimidür gülsitāna varı görüñ
Güli müşāhede eyleñ cemāl-i yāri görüñ

[35b]

(149) Kıt'a

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fa 'lün
Hep görenler seni 'Aliyy şāhum
Keremallāhu vecheh didiler
Zülfikār müjeñle cān virene
Nevverallāhu kabreh didiler

(150) Beyt [Necātī]

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fa 'lün
Çünkü yār ağıyār ile demsāz dur
Baña günde biñ kez ölmek az dur

(151) Beyt

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün
Kişinüñ sencileyin bībedel olsa yāri
Dil eger yādkeşed yār-ı nigāri

(152) Beyt

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün
Nezāketle bugün meclisde yāruñ būsedin aldum
Hiçābindan 'araqrız oldı ammā ḥayli ter düşdi

(153) Beyt

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün
Meyhāneye varmazdum meyhāneye gelseydi
Meyhāneye varmadan meyhāneye gelseydi

(154) Beyt ['Alī]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün
Görmesem bir dem seni ğam tāmār eyler beni
Ğayr ile görsem seni ğayret helāk eyler beni

(155) Beyt

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün
Açılır kŭy-ı nigāra gözümüñ manzarası
Bāğ-ı firdevse baqar hānemüzüñ penceresi

(156) Beyt [Bāķī]

Mef'ülü Fā'ılātü Mefā'ılü Fā'ılün
Zinhār eline āyine virmeñ ol kāfirüñ
Zīrā görünce ŗuretini bŭtperest olur

(157) Beyt

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün
Luşfına had yoķdur ol yār-i 'ālīŗānumuñ
Haķķ Te'ālā bir ğünün biñ eylesün sulřānum

[36a]

(158) Ğazel-i Mesīhī

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün
Göñül bir cevri çoķ yār 'āŗıķıdır

Belālu ol ki cevār ‘āşıkıdur

Ser-i zülfüñ gibi āşüfte olsun

Ol āşüfte ki ruhsār ‘āşıkıdur

Revāndur dāyimā hercāyī göñlüm

Şu şu gibi ki dīdār ‘āşıkıdur

Geçerdüm şî‘r dimekden velīkin

Bir iki yār eş‘ār ‘āşıkıdur

Belālar çekse tañ mıdur **Mesīhī**

Ki bir kıannişlü dildār ‘āşıkıdur

(159) Ğazel-i Mesīhī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Meḡā‘ilü Fā‘ilün

Her kimse kim senüñ gibi bir şiveger kıuçar

Kolları var ola ki senüñ gibi sīmber kıuçar

Cānā belüñ ne vaqt deger ‘āşıkuña kim

Pīrāhen [ü] kemer anı şām u seher kıuçar

Ben tobrağ olmış umar isem n’ola vaşluñı

Āhır çok aq bedenleri bu kara yer kıuçar

Biz bilüñe tolaşduğumuzdan ne fā’ide

Körlüğümüze [çün anı] her gün kemer kıuçar

Maḡbūb-ı dosddur diyü kaçma **Mesīhī’den**

K’ol ḡūba nesne eylemez illā öper kıuçar

(160) Sultānululemā İbn-i Kemāl Paşa

Fe 'ilātün Mefā 'ilün Fe 'lün

Mūnis olan gözüm cemālūñle

Ol nice eglenür hayālūñle

Gel sen inşāf eyle billāhi

Ayrılık bir midür vişālūñle

[36b]

(161) Ez Kitāb-ı Yūsuf u Züleyhā Muḥammedīyyülmerḥūm

Fe 'ilātün Mefā 'ilün Fe 'ilün

Hemdemi her kiminūñ ki bülbül olur

Lācerem menzili anuñ gül olur

Hemnişini ānuñ ki ola ğurāb

Yiridür menzil ola aña ḥarāb

Gel ādem çün ola pāk sirişt

Baña olur anda cümle kārla geşt

Şanma zānī her ehl evzānı

Ki zīnāzādeler olur zānī

(162) 'Abbās Ḥān' uñdur

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Şakın ey ğonce dehen gül gibi ḥandān gezme

Dağıdup zülf-i perīşānı perīşān gezme

Gezme ḳurbānuñ olam ḳadrini bilmezler ile

Çorçarum hüsniñe nāgeh yete noqşān gezme

İl yaman yahşī degül gezme bu kāfirler ile
Saña biñ kerr[e] didüm gezme müselmān gezme

Gezme nākıslar ile yahşī degül bil özüñi
Her özün bilmezler ile eyleme seyrān gezme

İsteriseñ eger şöhre-yi şehr olmayasun
Seyr-i bazār idüben eyleme seyrān gezme

[37a]

(163) Muḥammes-i Şabrī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Nice bir dīdelerüm derd ile hūnbār olsun
Nice bir rāz-ı pinhānum¹²⁶ ile izhār olsun
Hemdemüm kūşe-yi ğamda nice bir zār olsun
Olsun ey yār-ı cefākār [u] sitemkār olsun

Künc-i fūrkatde beni derd ile zār eylesün
Yādlarla varasın seyr-i kenār eyleyesün
‘Āşık-ı şādıkuñ oldum ise firār eyleyesün
Bu gice gelmege ğamhāneme ‘ār eylesün
Olsun ey yār-ı cefākār [u] sitemkār olsun

Niçe bir mihr ü vefā eyleyesün a‘dāya
Merḥamet eyle meded şalma beni ferdāya
Ġarazuñ cevr [ü] cefāmı bu dil-i şeydāya

¹²⁶ “Pinhân” kelimesi mecmuuda be harfi ile yazılmıştır.

Ṭoyalı sevdigümi başladı istiğnāya
Olsun ey yār-ı cefākār [u] sitemkār olsun

Āteş-i ‘ışk ile sīnemi sūzān idesin
Dembedem gözlerimi hecr ile giryān idesin
Muttaşıl vasluñ ile ğayrıyı ḥandān idesin
Nice bir böyle baña cevr-i firāvān idesin
Olsun ey yār-ı cefākār [u] sitemkār olsun

Va ‘deler kılmış iken eylemedüñ ‘ahde vefā
‘Āşık-ı şāf dile görme bu evzā‘ revā
Kişi itdüğünü bulur bu meşeldür cānā
Nice bir Şabri-yi bīçāreye bu cevr [ü] cefā
Olsun ey yār-ı cefākār [u] sitemkār olsun

[37b]

(164) Nev‘ī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Nāz idersün yāraşur mümtāz-ı dilbersün hele
Öldürürsen ğam degül sulṭān-ı kişversün hele

Ḥande kılsun vechīvār gülberg-i tersin dilberā
‘İşveler kılsañ düşer bir nāzperversin hele

Gülümüzsüñ şīveden bir ğonçe maḥbūbsun
Söylemezsüñ nāzdan¹²⁷ rūḥ-ı muşavversin hele

Rāḥat-ı cānsın otursın ṭursın eşüp hemān
Şalınup seyr eylesün naḥl-i şanevbersin hele

¹²⁷ Mürettip, “nāzdan” kelimesinin yazımında ze ile dal harfini birleştirerek yazmıştır.

Nev'iyā aġyār ile ōoġbet yaraŝmaz yāre hīç
Saña meyl itse ne söz sülġenversin hele

(165) Nev'ī

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Māye-yi naġd-i ġayāt olsa eger dīdārī

Ölümümdür benüm aġyār ile görmek yārī

Dilde peykānı tūr-i tīġ [ü] cefālar ne belā

Elem-i ġār olıcak neyleyelüm ġülzārī¹²⁸

Kuçdururmuş belin ol serv-i revān cān virene

Gel miyāncı olalum eyle ġöñül bazārī

Yine döndürdi ġam ġāl-i ruġ-ı noġtayı yār

Öten zār u nizār ile ġörüñ bir kārī

Ey tabīb-i dil [ü] cān ġulınuñ öpseñ Nev'ī

Men' iderler mi ŝudan hīç ölicecek bīmārī

[38a]

(166) Şarkı

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

ġün gibi ġösterdi rūyın bir meleksīmā ġüzel

İyledi 'uŝŝāġ-ı ġayrān bir ġüzel ammā ġüzel

Ömrüm içre ġörmedüm hīç böyle mestāne ġüzel

Ey ġüzel a'lā ġüzel ra'nā ġüzel ġaġġā ġüzel

¹²⁸ "ġülzār" kelimesi mecmuada zel harfi ile yazılmıştır ancak aslı ze harfi ile olmalıdır.

Cebhesi mäh-1 münevver gerdeni kâfirdür
Sîne-yi şâfi hemân âyîne-yi billürdur
Güyyâ rüy-1 muşavverdür serâpâ nürdur
İyledi ‘uşşâkı hayrân bir güzel ammâ güzel

Dir görenler yâ zülf-i semensîmâ seni
Seyre mi indürdi rıdvân cennetüñ tûbâsını
Bîbedel kılmış Hudâ yâ ‘uzv-1 mestânesini
Ey güzel a‘lâ güzel ra‘nâ güzel haqqâ güzel

(167) Beyt

Şaçun Velleyl yüzün âyet-i Nür
Ruḥun alnuñ nedür Nürulalânür
Mefâ ‘ilü[n] Mefâ ‘ilü[n] Fe ‘ülün

(168) Beyt

Ne senün ḥüsnüne var şerḥ yapan
Ne benüm derdime var ḥadd [ü] pâyân
Fe ‘ilâtün Fe ‘ilâtün Fe ‘ilün

(169) Beyt

Gülzâr-1 cânân luḥf-1 ḥüsniñe müzeyyendür
Şîr-i ‘asel kevşeri la‘lünde mübeyyendür
Mef‘ülü Mefâ ‘ilü[n] Mef‘ülü Mefâ ‘ilün

[38b]

(170) Beyt

Âfitâb-1 tal‘atun ‘âlemi rüşen kıılır
Nereye kim düşse sāyeñ serv ile gülşen kıılır

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

(171) Beyt

Peyveste qurulu tutar qāşuñ kemān
Yā Rabb ne şūḥ zālīm olur işbu bedgümān
Mef'ülü Fā 'ilātü Mefā 'ilü Fā 'il[ün]

(172) Beyt

Zülfüñ gören dā'ire-yi ḥüsniñe 'aḳreb
Didi ki yine olmuş itüñ¹²⁹ menzīli aḳreb
Mef'ülü Mefā 'ilü [Mefā 'ilü] Fe 'ül[ün]

(173) Ferd

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün
Seni senden ḥabersiz gice meh seyr itdigi yitmez
Varup ḥürşide söyler sen daḫı yārin temāşā kıl

(174) Beyt

Göziñüñ 'işvesine her kim urursa nazarı
Şanemā ḳopdı şanur fitne-yi devr-i ḳameri
Fe 'ilātün Fe 'ilātün Feilātün Fe 'ilün

(175) Beyt

Gülsün dir iseñ yüzüñ¹³⁰ ferraḫdan
'İlim oḳu ḫalāş bul ḫaracdan
Mef'ülü Mefā 'ilün Fe 'ül[ün]

(176) Ferd

¹²⁹ “İt” kelimesinin yazımında yanlışlık vardır. Te harfinin noktaları alta konmuştur bu nedenle harf, ye harfine benzemektedir.

¹³⁰ “Yüzün” kelimesinin yazımında yanlışlık vardır. Ze harfi yerine vav harfi yazılmıştır.

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Güzellik taht[1]gāhında bugün bir pādişāhsın sen

Bulunmaz saña hemsāye meger nūr-ı hūdāsın sen

(177) **Ferd**

Yā Rabb irgür vişāle cānāna

İrmedin rüz-ı 'ömr-i pāyāna

Baña göster cemālini anuñ

Vireyin cānum aña şükrāna

[39a]

(178) **Hayālī**

Mef'ülü Fā 'ilātü Mefā 'ilü Fā 'ilün

Kaşuñ hilālını¹³¹ meh-i tābāna virmezsin

Gül ruḥların ki şem'-i şebistāna¹³² virmezsin

Akşehre alnuñı yüzüñi Aydın¹³³ iline

Müşgīn saçuñı mülk-i Karaman'a virmezsin

Haṭṭuñı sebzēre Semerḳand'a leblerüñ

İzüñ tozunı kuhl-i Şifāhān'a virmezsin

Göz ḳarasını mesken iden 'aks-i la'lüñi

Zulmet içinde çeşme-yi ḥayvāna virmezsin

Ben ol **Hayāliyem ki** eşigüñ gedālığın

Taht-ı 'Acemle mülk[et]-i 'Osmān'a virmezsin

¹³¹ "Hilāl" kelimesi mecmuada he harfi ile yazılması gerekirken ha-yı mühmele ile yazılmıştır.

¹³² "Şebistān" kelimesinin yazımında sin harfi kullanılmıştır.

¹³³ "Aydın" kelimesinin yazımında nun harfi yerine kef harfi kullanılmıştır.

(179) **Ḳabūlī**

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

Fenā bezmin gelüp her kim yazar evvel bozar āḥir

Ecel peymānesin ol kim içer evvel göçer āḥir

Binā-yı devlet-i dünyā degüldür üstüvār ey dil

Sarāy-ı 'işreti her kim yapar evvel yıkar āḥir

Sa'ādet řehsüvārān-ı cihāna pāydār olmaz

Semend-i rif'ata ol kim biner evvel iner āḥir

Zamān-ı ḥüsne mağrūr olma cānā bībeķādur bu

Gül-i bāğ-ı fenā gerçi güler evvel şolar āḥir

Yigitlük 'āleminüñ işi bitdi pīrlık yitdi

Şan ol berg-i giyāham kim biter evvel yiter āḥir

Ḥaṭṭuñ geldi vefā kılmak gerek şimden girü cānā

İrür çün bāğ-ı 'ālemde bahār evvel şemer āḥir

Ḳabūlī unudılmaz söylenür vaḳtiyle āşāruñ

Cihāndur añılır bunda peder evvel püser āḥir

[39b]

(180) **Merḥūm Zarīfī**

Fe 'ilātün Mefā 'ilün Fe 'ilün

Bāğ arasında gör leb-i dildārı

Ḳuluñam didüm eyā serv-i revān

Sīm ile şulḥ idüben yalvarıcaḳ

Ꞗodı serkeşligi yatdı hemān

(181) Kātibī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Pāyına yüz sürmege ben hūke himmet yoꞖ mıdur
‘Āşık-ı bīçāreyüz hergiz ‘ināyet yok mıdur

Cevr ile ‘āşıkı öldürdüñ bugün ey servꞖadd
Ꞗādı olmaz mı Hūdā yarın kıyāmet yoꞖ mıdur

Mey içüp maħbūb sevmek tuṭalum olmuş günā[h]
Halk içinde zāhidā hergiz zārāfet yoꞖ mıdur

Cānını Şīrīn için Ferhād’a teslim eylemiş
Ben ḵuluñda ḵusrev[ā] ol deñlü gayret yoꞖ mıdur

Başın ḵoyanlar eşiğünde irdiler hep devlete
Kātibī yoḵsa senüñ başında devlet yoꞖ mıdur

(182) Vālihī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Dūr itdi felek gerçi ḵapuñdan beni amma
Elḵalbu ‘alā bābike leylen ve nehārā¹³⁴

Gitdi ḵıred ü ‘aḵl ü dil [ü] hūş göñülden
Ḷaldum yine ḵurbet içinde tek ü tenhā

Her dem yazılı ḵanımı dökse yire ḡamzeñ

¹³⁴ “Gönül gece gündüz kapında”

*Min māteh min el ‘aşku faḳad māteh şehīdā*¹³⁵

Ki ḫālīmī itdüm saña eş ‘ār ile iş ‘ār

Ki ser ü dili eyledüm ifşāyla efsāne

Raḫm eylemedün ḫālīme inşāfiña inşāf

Şefḳat bu mıdur Nev ‘ī üftād[e]ñe cānā

---

¹³⁵ “Aşktan ölen şehit olmuştur” Benli, Ali (2021). Abdülhad Nürî Sivâsî ve Huccetü’l-Vidâd ve Hicetü’l-Fu’âd Risalesinin Tahkik ve Tahlili. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. S. 60, s. 147.

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatı alanında sayısız araştırma konusu içerisinde kendisine hayli önem haiz olunmuş konulardan biri şüphesiz mecmualardır. Kendi içerisinde çeşitli kollara ayrılan mecmualar arasında şahsına münhasır olan şiir mecmualarının, muhtevâsında barındırdığı hazine niteliğindeki sayısız vesika sayesinde ilim alemine katkısı yadsınamayacak derecede fazladır. Ortaya konduğu dönemin sosyal ve siyasal olaylarına ışık tutan, kimileri için edebi bir açlığı doyuran, bazen bir gerçekliği ortaya koyan mecmualar araştırma sahası için oldukça mühim eserlerdir. Döneminde hem okuyucular hem de şairler arasında oldukça rağbet gören bu tür, günümüzde hem dönemin edebi zevkini anlamada hem de edebiyat tarihine yol göstermesi bakımından bir başvuru kitabı haline gelmiştir.

Mecmua, şiir deryasında yol alan şairin/derleyicinin seyir defteri hüviyetindedir adeta. Sayısız mana incisinin saklandığı bu deryada, şairin/derleyicinin rolü, bu incilerden kendi edebi zevkine uygun bir seçki oluşturmaktır. Bu seçkilerin içerisinde öyle inciler vardır ki henüz tertip edilmiş dîvânlarda dahi bulunmadığı halde seçkilerin içerisinde kendine yer edinmiştir. İşte bu bağlamda mecmuaların edebiyat tarihi için önemi gözler önüne serilir. Bundan başka, adı henüz duyulmamış, tezkirelerde ya da herhangi başka bir kaynakta zikredilmemiş birçok şaire yine mecmualar vasıtasıyla denk gelebiliyoruz. Çalışmanın konusu olan şiir mecmuası da böyle bir durumu bünyesinde barındırıyor. Mecmuanın derleyicisi olarak adı geçen *Muhammed Âsî*'ye, araştırmalarımız sonucunda herhangi bir kaynakta rastlamadık. Ancak şairin mecmuada bulunan kendi şiirlerinden anlaşılan o ki şairlik kabiliyeti oldukça yüksek bir şairdir.

Mecmua sayfalarında okumayı engelleyecek derecede tahribat mevcut olmadığından okuma esnasında büyük zorluklar yaşanmamıştır. Ancak mürettibin kelime yazımı hususunda yaptığı hata ve eksiklikler de göze çarpmaktadır. Bunun yanında bazı şiirler eksik ve yanlış kaydedilmiştir. Bu gibi durumlar da mecmuanın okunması esnasında tespit edilerek inceleme kısmında belirtilmiştir. Mecmuanın başında şiirler ile pek alakası olmadığı görülen bazı sayfalar mevcuttu. Bunlar transkripsiyonlu metne dahil edilmemiştir.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

- Ak, Coşkun (2000). Bağdatlı Rûhî, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divan'ından Seçmeler. Gaye Kitabevi.
- Ak, Coşkun (2001). Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin 1. Cilt. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Andrews, Walter G. (2000). Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ayan, Hüseyin (1990). Nesîmî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Aynur, Hatice, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım (2012). Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Banarlı, Nihad Sâmî (1971). Resimli Türk Edebiyatı Tarihi 1-2. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Cunbur, Müjgan (2013). Menakıb-ı Hünerveran (Hattatların ve Kitap Sanatçılarının Destanları). İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1977). Yahya Bey Divan: Tenkidli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Demirel, Mustafa (1996). İbn-i Kemâl Dîvan Tenkitli Metin. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Eco, Umberto (2018). Tez Nasıl Yazılır? (Çev. B. Parlak). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Elçin, Şükrü (1987). Gevheri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gökbilgin, M. Tayyib (1992). Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Gönel, Hüseyin (2013). Rusçuklu Zarîfî Dîvânı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- İnal, İbnülemin Mahmud Kemal (1970). Son Asır Türk Şairleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- İpekten, Haluk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu, Turgut Karabey (1988). Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İpekten, Haluk (1990). Nâilî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karavelioğlu, Murat A. (2014). Şem'î Dîvânı (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım). İstanbul: Bilnet Matbaacılık.
- Kavruk, Hasan (2001). Şeyhülislam Yahya Divanı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kurnaz, Cemal, Mustafa Tatcı (2001). Mehmet Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî: Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri. C. I. Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Kut, Günay (1986). "Mecmua." Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C.6. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Küçük, Sabahattin (2015). Bâkî Dîvânı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, Ağâh Sırrı (1988). Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Nefeszâde İbrâhim (1938). Gülzâr-ı Savâb (Tertip ve Tahsis Eden: Kilisli Muallim Rifat). İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatı.
- Onay, Ahmet Talat (2000). Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Pala, İskender (2015). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Rado, Şevket (1984). Türk Hattatları-XV. Yüzyıldan Günümüze Kadar Gelmiş Ünlü Hattatların Hayatları ve Yazılarından Örnekler. İstanbul: Tifdruk Matbaacılık.
- Sami, Şemseddin (2015). Kâmûs-ı Türkî. İstanbul: Şifa Yayınevi.
- Saraç, M. A. Yekta (2002). Emrî Divanı. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Sevgi, Ahmet, Mustafa Özcan (1996). Prof. Dr. Ali Canip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri. Konya: Sözcük Yayınları.
- Suyolcuzade Mehmed Necib (1942). Devha-tül-kütâb (Tertip ve Tahsis Eden: Kilisli Muallim Rifat). İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatı.
- Tahir, Bursalı Mehmed (1972). Osmanlı Müellifleri II (Haz. Fikri Yavuz-İsmail Özen). İstanbul: Meral Yayınları.
- Tarlan, Ali Nihat (1945). Hayâlî Bey Dîvânı. İstanbul Üniversitesi Yayınlarından. İstanbul: Bühraneddin Erenler Matbaası.

Tarlan, Ali Nihat (1992). Ahmet Paşa Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.
Tarlan, Ali Nihat (1992). Necatî Beg Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tulum, Mertol, M. Ali Tanyeri (1977). Nev'î Divan Tenkidli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Uluhan, Çoban Hıdır (2007). Yusuf ile Züleyha. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

2. Makaleler, Bildiriler ve Diğer Basılı Yayınlar

Açıl, Berat (2016). Hâverî (Ö.1565) ve Dîvânçesi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y. 8, S. 16, s. 172-216.

Akın, Hüsrev (2009). Fuzûlî'nin "Görgeç" Redifli Gazelinin Göstergibilim Açısından İncelenmesi. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C. 4, S. 6, s. 1-12.

Akkaya, Mehmet (1992). Şemsi Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin). Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alıcı, Lütfi (2003). Süleyman Senîh ve Müşterek Gazelleri. İlmi Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri, 15. s. 7-18.

Arslan, Ömer (2013). Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Avşar, Ziya (2008). Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C. 3, S. 6, s. 59-95.

Aydemir, Yaşar (2001). Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü. Bilig, S. 19, s. 147-156.

Belli, Handan (2010). Sabrî (Seyyid Muhammed Emin) Dîvânı (İnceleme-Metin). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Benli, Ali (2021). Abdülahad Nûrî Sivâsî ve Hucetü'l-Vidâd ve Hicetü'l-Fu'âd Risalesinin Tahkik ve Tahlili. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. S. 60, s. 129-166.

Beyzadeoğlu, Süreyya (2001). Vezir-i Azam Piri Mehmed Paşa ve Tesdis Edilen Bir Beyt-i Bercestesi. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, C.49, S.2001, s.25-33.

Bilkan, Ali Fuat (1993). Nâbî'nin Türkçe Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Buyruk, İbrahim Ethem (2015). Bağdatlı Rûhî Divanı'nda Sosyal Hayat. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ceylan, Ömür (1994). Âsaf (Dâmâd Mahmûd Celâleddin Paşa) Hayatı Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Çağlı, Adnan (1998). Halîmî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çelik Vural, Büşra (2021). Hayâlî Bey Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dil içi Çeviri). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Çetin, İsmail (1993). Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Çetinkaya, Mustafa (2012). Tezkire Geleneği İçinde Nefeszâde İbrahim el-Hüsnî'nin Tezkiretü'l-Hattâtîn'i ve Müellif/Mütercimi Bilinmeyen Muhtasar Tezkire-i Hattâtîn:

- İnceleme-Metin. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Demir, Halis, Kemal Çatılı (2019). İbn Kemal Üzerine Yapılan İlmî Çalışmalar. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. VII, S. 1, s. 151-178.
- Derdiyok, İ. Çetin (1997). Eski Edebiyatımızdan Günümüze Mektuplarda Biçim. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, S. 415, s. 665-671.
- Ekinci, Ramazan (2015). Sevgiliye Dost(lar)a Mektuplar: Münşeât-ı Nahîfi. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 54, s. 239-287.
- Erdoğan, Mustafa (2008). Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erkal, Abdulkadir (2009). Divan Şiirinde Şebistân-ı Hayâl Tarzı Üzerine. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 41, s. 35-45.
- Ertek Morkoç, Yasemin (2003). Eğridirli Hacı Kemal'in Câmîü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erten, Saniye Rukiye (2018). Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat.
- Gıynaş, Kamil Ali (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 25, s. 245-260.
- Gök, Selim (2017). Hayretî Divanı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güllüdağ, Nesrin (2018). Osmanlı Arşiv Belgelerinde Mihrişah Valide Sultan'ın Mektupları. İğdır International Conference On Multidisciplinary Studies, Kasım 6-7, s. 1983-1996.
- Gümüş, Nevin (2005). Türk Tarih ve Edebiyatına Dair Değerlendirilmemiş Kaynaklardan Bir Mecmua Örneği: Tuhfe-i İsmâiliye. Niğde: Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 18, s. 129-162.
- Hoca, Fadıl (2002). Veysî Divânı Tahlili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İlaydın, Hikmet, Adnan Erzi (1967). XVI. Asra Âid Bir Münşeât Mecmuası. Belleten, C. XXI, S. 124, s. 221-252.
- İsmailoğlu Kacı, Tuğba (2016). Osmanlı Belgeleri Işığında Hammer. Avrasya İncelemeleri Dergisi, C. 5, S. 1, s. 1-84.
- Kahraman, Bahattin (1989). Arşi Divânı'nın Tenkidli Metni I-II. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaplan, Yunus (2020). Kayıp Bir Dîvân'ın İzinde: Nakkaş Sâ'î ve Şiirleri. Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi, C. 7, S. 17, s. 119-149.
- Kaplan, Yunus, Zahide Efe (2020). Kâtibî (Seydî Ali Reis) ve Dîvânı. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 67, s. 229-265.
- Kaya, Doğan (2016). Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisi'nde Yer Alan Şairler. Alevilik Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 12, s. 211-299.
- Kayaokay, İlyas (2018). Necâtî Bey'in Gazellerine Yapılan Tahmisler. Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal, C. 19, s. 140-158.
- Kazan, Şevkiye (2003). Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebî. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keklik, Murat (2014). Üsküplü İshak Çelebi Divan [Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bişkek.

- Keskin, Mahir Selim (2019). Derviş Selim Sırrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keskin, Mahir Selim, İbrahim Sona (2019). Türk Edebiyatında “Sırrî” Mahlaslı Şairler ve Derviş Selim Sırrî Dîvânı. Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 3, S. 1, s. 16-36.
- Kılıç, Erdal (2014). Türk Müziğinde Güfte Mecmuaları Hekimbaşı Örneği. Uhmad Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi, C.1, S.1, s. 19-29.
- Kırkkılıç, Ahmet (1985). Sultan Üçüncü Murâd (Murâdî) Hayâtı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Erzurum.
- Kola, Fatma (2017). Usûlî Dîvânı Tahlili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Kurnaz, Cemal, Halil Çeltik (2013). Şairlerin Gözüyle Mecmua. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C. 8, S. 1, s. 21-49.
- Kurnaz, Cemal, Yaşar Aydemir (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C. 8, S. 1, s. 51-64.
- Kurtuldu, Elif Bilge, M. Salih Ergan (2011). Geleneksel Türk Musikisi Ses İcracılarından Hafız Sami'nin Hayatı ve Gazel İcracılığı Üzerine Bir Çalışma. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 29, s.573-607.
- Musalı, Vüsale (2015). Türk Tezkireciliğinin Araştırılmamış Bir Sayfası. Bilig, S.72, s.73-92.
- Öte, Emine (2000). Senâî Divanı ve Tenkitli Metin. Yayınlanmamış Master Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, İsmail Hakkı (2010). “Taksim.” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Ankara: TDV Yayınevi. C. 39, s. 478.
- Özkat, Mustafa (2005). Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Parmaksız, Mehmet Nuri (2016). Bodleian Kütüphanesi 127-128 Numaralı Türk Musikisi Güfte Mecmuasının İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Pezük, Zehra (2015). Üsküplü İshâk Çelebi Dîvanı'nın Tahlili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Sarıkaya, Erdem (2008). Ebubekir Celalî Divanı: Karşılaştırmalı Metin-İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarıkaya, M. Saffet (2009). Alevî İnançlarında Hz. Muhammed. Geçmişten Günümüze Alevî-Bektaşî Kültürü, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 228-240.
- Selvi, Muhammed (2008). Ümidî, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divânı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Seyhan, Nezihe (2000). Medhî Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezen, Gülşen (2010). Mustafa Sıdkî Efendi Dîvânı Transkripsiyonlu Metin-Edebî İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Şahin, Esmâ (2007). Klasik Türk Edebiyatında Fuzûlî Biyografileri. *Türkiyat Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 9, s. 507-534.
- Tarlan, Ali Nihad (1946). Eski Mecmualar Arasında. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 1, S. 1-2-3-4, s. 122- 137.
- Tanyıldız, Ahmet (2012). Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5, S. 21, s. 224-239.
- Temizkan, Mehmet (1986). Hayretî Dîvânı'nda Âşık. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tietze, Andreas (1951). XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri). *Türkiyat Mecmuası*, C. 9, S. 0, s. 113-138.
- Turan, Lokman (1998). Yenişehirli Avni Bey Divanı'nın Tahlili (Tenkitli Metin), Encümen-i Şu'ara ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatına Geçiş (2 cilt). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Uludağ, Erdoğan (1992). Şeyhülislâm Bahayî Divânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Uzun, Kadir (2019). Câmî Divanı İnceleme-Metin-İndeks. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, Mustafa İsmet (2003). "Mecmua." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: TDV Yayınevi. C. 28, s.265-268.
- Yakar, Halil İbrahim (2002). Gelibolulu Sun'î Divânı ve Tahlili. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Müslim Cahid (2010). Sabrî-i Şâkir Dîvânı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yılmaz, Ozan (2008). Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.1, s. 255-280.
- 3. Elektronik Kaynaklar**
- Açıkgöz, Namık (2017). Riyâzü'ş-Şuara (Tezkiretü'ş-Şuara). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 27.03.2021.
- Aksoyak, İ. Hakkı (2018). Gelibolulu Mustafa Âlî Divânı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> / erişim tarihi: 11.03.2021.
- Canım, Rıdvan (2018). Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0> / erişim tarihi: 07.05.2021.
- Çiftçi, Ömer (2017). Fatîne Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eşâr). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0> / erişim tarihi: 07.05.2021.
- Doğan, Muhammed Nur. Avnî (Fatih) Divânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10595,avnfatihdivanimuhammednurdoganpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 25.05.2021.
- Erdoğan, Mustafa (2017). Bursalı Rahmî Divânı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> / erişim tarihi: 27.03.2021.

- İnce, Adnan (2018). Tezkiret'ş-şuarâ. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0> / erişim tarihi: 07.05.2021
- İpekten, Haluk, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan, Turgut Karabey (2017). Heşt Bihişt. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hestbihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=51A503B0B041057E22B32C1797A7E2D9B345E682A30115E918C73027BC0F99C2 / erişim tarihi: 06.05.2021.
- İsen, Mustafa (2017). Kùnhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55739,kunhul-ahbarin-tezkire-kismpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 07.05.2021.
- Kaçalın, Mustafa S. (2009). Âhî Dîvân, Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 11.03.2021.
- Kavruk, Hasan (2001). Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 03.04.2021.
- Kesik, Beyhan (2018). Cenâbî Dîvânı. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59983,cenabi-divanipdf.pdf?0> / erişim tarihi: 11.03.2021.
- Kılıç, Esra (2017). Netâyicü'l-Ezhâr. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54132,53556neteyicu39l-ezhar-ubeydipdfpdf.pdf?0> / erişim tarihi: 05.04.2021.
- Kılıç, Filiz (2018). Meşâ'irü'ş-şu'arâ. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> / erişim tarihi: 06.05.2021.
- Mengi, Mine (2020). Mesihî Dîvânı. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/74203,mesihi-divanipdf.pdf?0> / erişim tarihi: 22.03.2021.
- Sungurhan, Aysun (2017). Tezkiretü'ş-şu'arâ. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> / erişim tarihi: 06.05.2021.
- Şahin, Esmâ (2014). "Ulvî, Derzî-zâde Mehmed Ulvî Çelebi." Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ulvi-terzizade-mehmed-ulvi-celebi> / erişim tarihi: 15.01.2022.
- Zavotçu, Gencay (2017). Rızâ Tezkiresi. Ankara: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73320,riza-tezkiresi2020pdf.pdf?0> / erişim tarihi: 06.05.2021.

METİN

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

فوق کلمه
 برادر در اول کلمه بلاد در کلمه
 بسیار در اول کلمه غلام در کلمه
 برادر در اول کلمه بلاد در کلمه
 بسیار در اول کلمه غلام در کلمه
 برادر در اول کلمه بلاد در کلمه
 بسیار در اول کلمه غلام در کلمه
 برادر در اول کلمه بلاد در کلمه
 بسیار در اول کلمه غلام در کلمه

خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند
 در اول کلمه خداوند

کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه
 در اول کلمه کلمه

نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه
 در اول کلمه نقطه

تجلی

کما فی قوله لا یطوف فیها
 من قول الله عز وجل
 کلوا من الثمرات انما حرمنا
 فیها الا البواقی
 او کما فی قوله
 فیها الا البواقی
 من قول الله عز وجل
 فیها الا البواقی
 من قول الله عز وجل
 فیها الا البواقی

احکام

کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل

عزائم

کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل

انواع

کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل
 کما فی قوله
 من قول الله عز وجل

موقوف

دین تو کس آید بر سر کس است آن بچون
 کار زن آن خاندان بود آنچه خدا آن بچون
 بنیمن طلق اولی حد آن تختگاه شد
 نه عمل را لک بل بر کس می جا نا بچون
 اعتبار اولی کس کس کس کس کس کس کس
 دهر ز یاد او بکسین خسرو خود نا بچون
 نون در کس آید راه نهر اولی کس
 جان در کس وید بر سر کس کس کس کس
 جان در کس وید بر سر کس کس کس کس
 عوینا که بر سر کس کس کس کس کس
 سال اولی کس کس کس کس کس کس

موقوف

آن طاعتی که در کس کس کس کس
 سبب کس کس کس کس کس کس
 شمع کس کس کس کس کس کس
 قزاق کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 صبر کس کس کس کس کس کس
 صبر کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس

موقوف

دیکم جا که دفع نوبت بوقدر
 نه ای شوق بیضا کس کس کس
 عرض محتاج خردم و اولم و اولم
 آلام تودیه بوزن کس کس کس
 آرزو کس کس کس کس کس کس
 یلوم کس کس کس کس کس کس
 شوق موی کس کس کس کس کس
 ماندم در زین کس کس کس کس
 آفتاب کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس

موقوف

کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس

ماری

دیکه کار در لاله چو بخت آید نظر
 نظر از خند آید که غم از خنده نظر
 می که کور در صفا ندانند
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر
 نمی که کور بر آید صفت در بوی آه نظر

ماهی

کلده روز تو زنگی زین ایلغ اولدو ای
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر
 بهر وقت و جا چه صفت در بوی آه نظر

ملوی

کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر
 کاکلشنه صفت در بوی آه نظر

صدا

درد آن تو کوی زلف من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من
 دیدم که ستم چو شمشیر من تو کوی زلف من

حیات اند

کامیابی بی او نیست که ای شاه
چو لیدر ز تو بود او دیر او ز من
مهر و نیک و نیک و نیک و نیک
شوی که نیک هم او ز من نیک
آید ای من قانع نیک و نیک
آید ای من قانع نیک و نیک
نقطه و معدن در مع او نیک
مانند کشف الی نیک و نیک
مورث ای نیک و نیک و نیک
فراورد در لای نیک و نیک

قاصی

ای کمان چو نیک و نیک
جهان که لطف نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک

قبول

فصلی که نیک و نیک
ای کسب و عمل نیک و نیک
سند و نیک و نیک و نیک
نیک و نیک و نیک و نیک
نیک و نیک و نیک و نیک
نیک و نیک و نیک و نیک
نیک و نیک و نیک و نیک
نیک و نیک و نیک و نیک

نجات

ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک
ای نیک و نیک و نیک و نیک

زیر اندر

کوی که کجا می آید آنست
 کوز اینی لود و منا فرقیست
 من که می بر او که منا ازین صفت
 میله رنگارنگی جانت نشسته
 است از آن فون ای ماه ظاهر کوی
 آسمان اوله آکا پس از آنست
 اری که در آن سرتین در آن
 ناه را شکسته اولوریت سعادت
 خا صفت کوی کوی در آن
 اوله قاری کز آنست نشسته

نظر سبیل

تا ملک زال او را شکسته است
 آلوده آکا ز تو حکمت فتنه
 کجا جاده کجونی آرخم هر آید
 زین تا نام اندی ان قیامت
 ز بوسه کز چشم او غمی خالی
 کز لود و درین سحر کشت
 بخوابی کوی غم و غم و غم
 جیدی اریا شکرت کجا خا صفت
 ای **سبیل** کجا در آنست
 محف خست اندا جیدی اولوریت

عزل سحر

دیگه بر من ای ماه من بوسه
 اوله قاری کجا در آنست
 کوزیم علم دیارین شهری و کلام
 هر کز سبیل کوزین شهر و کلام
 شوی اعیارین منی تهرت بوسه
 کوی غم من غم کجا در آنست
 اوله صفت من دیارین اقرت
 بر نظره من غم کجا در آنست
 بیا ای ماه در آنست
 بیا از اشکین اماندن بوسه

شهری

خدایه ای ماه منی
 بوم او بوسه منی
 فلیا من ای ماه منی
 شوم طلع من ای ماه منی
 بیجه فوسه منی
 غارت خدی نظری منی
 لایک اندوی برل کبیر منی
 اوله صفت من ای ماه منی
 آج ای ماه منی

هر ای ماه اشکین اولوریت اوله اندورن اول • بکوناهاک طلقن بونینه زنجیر سدر •
 بجه است ای ماهی شهری کورک باد عشق • بلدی زوق جنای السرب سدر •

جاء
 من انما دل شاه ٣٠
 نورم بار جات الله ٣٠
 قاتك ان ٣٠
 بسوق اكله كوني ٣٠
 الف قل ان اكون مست خالكه كوكل
 فمربو آرد نر آه بلم سلكه نر
 باله سنيه رونيه باله سكرين
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 جان كوي طباقي بويكده فارس نر خالك
 الينك اكل اكره بتم

سوف
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠

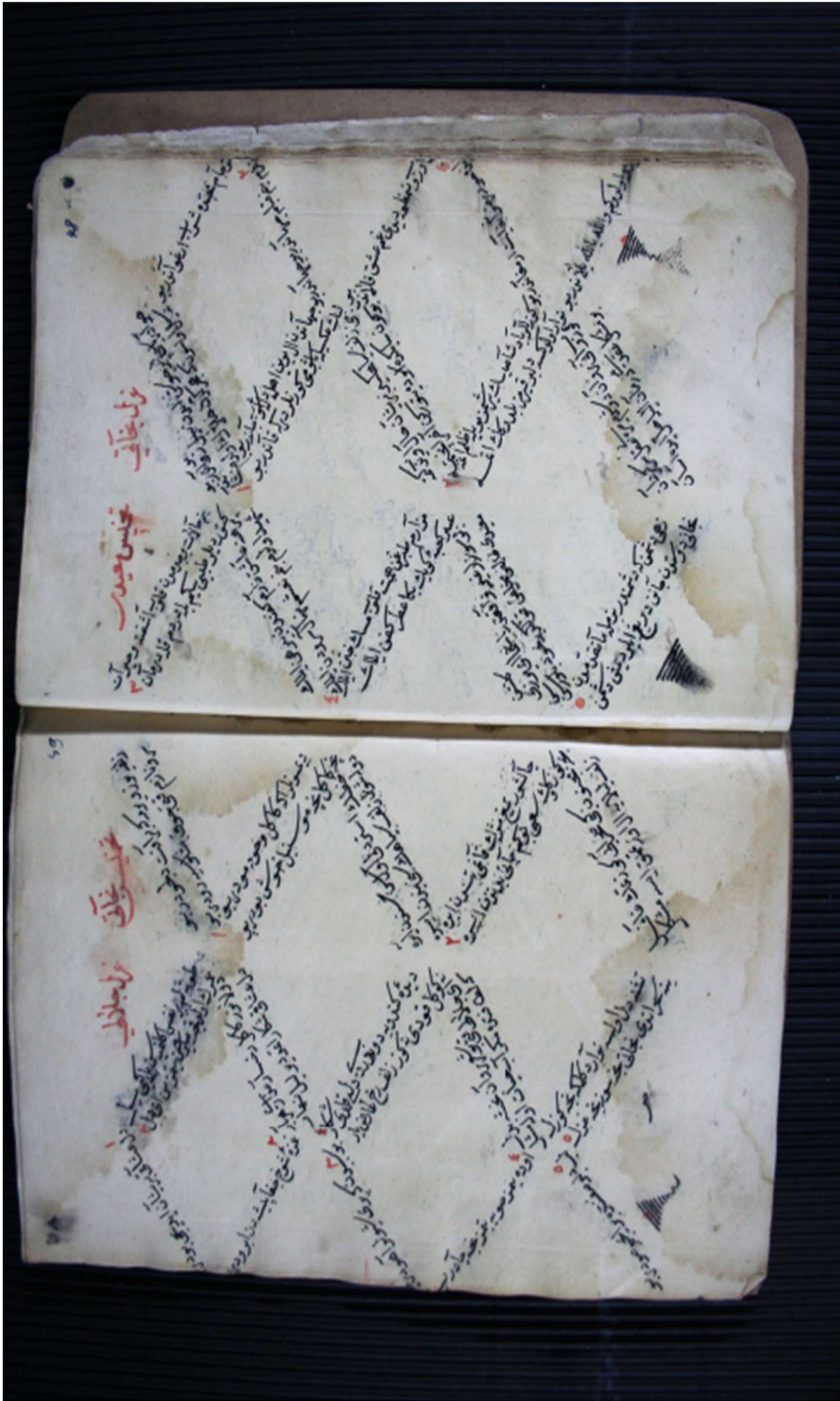
مختار
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠

مختار
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠
 نوردي غم خيمه مر كا ٣٠

زاد بجای

خوبی مید

خوش خلق

زاد جلال

ایندلی

در صفتان حبیبه سوز
 بریند آب عاز کل کوفه
 دل زردم نفعش منگله
 بریند آب عاز کل کوفه
 اسبابی کوفه یان
 یوش احمرها بیدار

جاری

شکل انشی دریا نخل اول و کتان اول
 غنق زردت لایه اول و لایه اول
 کون این ساقه قوی بود آرد
 دلوار در کون غنق منق
 بویله کون در کون غنق منق
 آب اول و لایه اول و لایه اول
 غنق زردت لایه اول و لایه اول

در صفتان حبیبه سوز
 بریند آب عاز کل کوفه
 دل زردم نفعش منگله
 بریند آب عاز کل کوفه
 اسبابی کوفه یان
 یوش احمرها بیدار

کون این ساقه قوی بود آرد
 دلوار در کون غنق منق
 بویله کون در کون غنق منق
 آب اول و لایه اول و لایه اول
 غنق زردت لایه اول و لایه اول

غزوة بدر

غزوة بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 كرسون سيدان غنفة مريدان غزوة بدر
 كلهم من ميلان شغف من آثار النبي
 جبر جالسون ايضاً جيران النبي
 آخرون من غنفة اشجان
 عهدين من غنفة اشجان
 جانودان ملكية حاتم ابو قحافة
 آلمه عوى حاتم بن حمو كرم
 من غزوة بدر بن كتيبان بن ابي ربيعة
 اعلم غزوة بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 بنم مشاة من غنفة اشجان
 عالم بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية

غزوة بدر

غزوة بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 بنم مشاة من غنفة اشجان
 عالم بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 بنم مشاة من غنفة اشجان
 عالم بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية

غزوة بدر

غزوة بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 بنم مشاة من غنفة اشجان
 عالم بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية
 بنم مشاة من غنفة اشجان
 عالم بدر من سنة ثمان وعشرين من الهجرة النبوية

سنة العلماء ابن كمال باشا

- مشرف اولدى بوشهد برفيض اشواري
- رسول الله مهديان باروفا داربي
- تجاهد في سبيل الله ابوابنا اشواري
- تراجي مرشد باكي شيلي ابراهيم اشواري

الخطا تجرد الراجح
الكتاب يوسف

هو كتاب على شكل الورق
لا يفتح من غير ان يمشط او يورق
عنه في انما يشك او لا يمشط
يريد من اول الاخر
كل آية من اول الكتاب
او اول الورق من اول الكتاب
بقره اول الورق
مفرد نطقه ما جعل في
قرنات اول الورق

عقبن كتابها

صفا على خطه من كور في كتابه
دقيق زلفه برهنا في
كوزه من انما في
فوقها
الكتاب
كل كوزه
مراوون
استحسن
بقره

خست مبرك

هو كتاب على شكل الورق
لا يفتح من غير ان يمشط او يورق
عنه في انما يشك او لا يمشط
يريد من اول الاخر
كل آية من اول الكتاب
او اول الورق من اول الكتاب
بقره اول الورق
مفرد نطقه ما جعل في
قرنات اول الورق
هو كتاب على شكل الورق
لا يفتح من غير ان يمشط او يورق
عنه في انما يشك او لا يمشط
يريد من اول الاخر
كل آية من اول الكتاب
او اول الورق من اول الكتاب
بقره اول الورق
مفرد نطقه ما جعل في
قرنات اول الورق

ÖZ GEÇMİŞ

İlk ve ortaöğrenimini Adana'da tamamladı. Lise öğrenimine yine Adana'da bir temel lisede devam etti. 2015 yılında tamamladığı lise öğreniminin ardından aynı yıl Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2019 yılında fakülte ikincisi ve bölüm birincisi olarak okuduğu bölümden mezun oldu.2018-2019 yılları arasında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden pedagojik formasyon eğitimi aldı. 2019 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Eğitim ve öğrenim hayatına halen devam etmektedir.

